a ℂ Innotuit ·nota ꝙ perprecedentem proteſtacōnem probatur ſe=
quens metus·ut extra ꝙ metus cā·platum·ſed non pſequentē·ut·C·
·e·metū ·tn̄ et ſi non fuiſſet ꝓteſtata admitteretur ad ꝓbandū metū
ut·xv·q·vi·c·i· =ar·ꝙ ɔfeſſio facta metu vel vi nulli p̄iudicat·xxij·
b ℂ Violentiaȝ= ·q·iiij·inter cetera·s·xv·q·vi·c·i·di·l·preſbros·i·
·q·i·ɔſtat·xx·q·iij·preſens·s·vij·q·i·omnes qui·ar·xi·q·iij·q̄ſquis·
c ℂ Renouetis·
ar·ꝙ item ē iudi=
cium appellacōis
et cauſe pͥcipalis
ar·ij·q·vi·omnis
oppſſus·cōtra·s·
·ij·q·vi·ſi q̄s eps
ar·ɔtra·vi·q·iiij·
oſius·contra·
Queſtio·iij·
Qvod au·
tem poſt·
hic inti=
tulatur·iij·que=
ſtio·an ſcilicet fi=
lij poſt ſponſionē
parentum poſſint
cum alijs contra/
here·et quidem
ſi ſponſalibus fi=
lij conſenſiſſent
poſt ſeptennium
non licet alij nu=
bere·xxvij·q·ij·
per totum ſi tamē
nupſerit tenȝ ma
trimonium·extra
de ſpon·duo·duo
bus ſi vero filij
non conſenſerunt
vel fūt infra ſep=
tennium nō habēt
neceſſe ſponſalibꝯ
ſtare nec illa ſpon
ſalia tenent·xxx·
·q·ij·c·vnico·cō
ſulitur tn̄ filijs ut
ſtent illis ſponſa=
libus·extra de de
ſpon·impu·tua·
alias nō obligat
filium ſponſio pa=
terna·ff·de·v̄·ob·
ſtipulo iſta·
S I qui parē/
tes·ꝓnuptijs fi=
lioꝝ fidem pre=
ſtantes iurauerūt
de ɔſenſu filiorum
f ℂ fregerit·non
copulando eos ſicͭ
iurauerūt de con=
ſenſu filioꝝ·
g ℂ Non fuerint·
q: copulari volūt
inter ſe nō obſtā=
te voluntate pen
tum·
h ℂ Deprehenſi·
vidꝫ hic ꝙ ſi am=
bo pentes ſe vel
lent abſoluē non
poſſent·qꝺ con=
cedit hug̈ ſed ob
ſtat extra ꝺ ſpon·
p̄terea·ſed hug̈·
dicit alexādrū ibi
nō papaliter ſed
magiſtraliter re=
ſpondiſſe·tu po=
tes reſoluere plurale in ſingulare·ille enim punit̄ p quem ſtat qꝺ nō
con ſummatur matrimonium·ut extra de ſpon·duo·duobꝯ·
i ℂ Excuſati·quo ad penam eccleſie non quo ad reatum ex quo ope=
ram deberunt ne filij copularentur·ar·de pe·di·i·ſi cui·et·di·iiij·ꝺnicꝫ

ut ſūm canonicā auctoritatē nr̄a vi=
ce freti cauſaȝ illius diffiniatis·ſi ve
ro minime ꝓbatū fuerit galdradaȝ
vxorē fuiſſe legitimam neqꝫ nuptijs
more celebratis p benedictioneȝ ſcꝫ
ſacerdotis filio nr̄o lothario extitiſſe
coniunctam·ſuggerite illi ut nō mo
leſte ferat legitimam ſibi ſi ipſa in=
nocens apparuerit reconciliari vxo=
rem·Preterea vos ſcire volo quia p̄
fata teberga apl̄icam ſedē bis ⁊ ter
appellauit·et ſe a p̄uato gl̄oſo rege
ɔqueſta ē iniuſte fuiſſe deiectā et vi
coactā falſum ɔtra ſe ɔpoſuiſſe pia=
culū·nam eo tp̄e ad apl̄icam ſedem
libellū ſue appellacōnis miſit in quo
non quidē adhuc ɔfeſſam ſed ut cō
tra ſe falſum diceret crimen cogi ſe
ſe innotuit·inſup ſubiūgens·ꝙ ſi ā=
plius ɔpulſa fuero ſcitote nō verita
te ſꝫ timore mōtis ⁊ euadēdi ſtudio
qꝺ voluerit dicā qꝛ aliter nō poſſuȝ·
Vnde p̄cipimus vobis ut cum eadeȝ
teberga ad ɔdictā ſinodum ſicut ſta
tuimus aduenerit cāȝ eius diligēti
examinacōne tractetis·et ſi ei obici
tur ꝙ illa ſe crimen aliqꝺ commiſiſſe
cōfeſſa fuiſſet·⁊ ecōtra illa violētia
ſe pertuliſſe ꝓclamauerit·vel ſi inimi=
cos iudices illos ſibi fuiſſe teſtata
fuerit·tunc illꝺ renouetis iudiciū ſe
cundū equitatis normā vt iniuſticie
mole non opprimatur·ℂ hijs aucto=
ritatibus euidenter oſtenditur ꝙ ni
ſi libera voluntate nulla eſt copulan·
da alicui· Q III
QVod autem poſt parentuȝ
ſponſionem alijs nubere nō
valeat auctoritate elibertani cōcilij
monſtratur qua dicitur·

De parentibus ⁊ qui fidem frāgunt ſponſaliorum·

SI qui pentes
fidē fregerint ſpōſaliorum tri
ennij tp̄e a ɔmūione abſtineant·ſi ve
ro idem ſponſus vel ſponſa in illo gra
uiori crimine non fuerint deprehenſi
excuſati erūt pentes·ſi vero in eodē
fuerint vicio et polluerint ſe conſen

et vere excuſati debent eſſe quo ad penam exquo factum eorum per a=
lios repreſentatur·quia ſi teneor aliquid facere et alter id facit etiaȝ
ſine mandato meo ꝫ michi prodeſt·ut·ff·de v̄·obli·cum ſeruus·nam
ſi michi des pecuniam ut ſeruum manumittā et aliꝰ eū manumittat ꝫ
ſufficit michi·vt vbi·
k ℂ Conſentiendo·dicunt autem quidam ꝙ parentes poſſunt ſolue=
re ſponſali a filio=
rum ſicut poſſunt
et ſacramentum·
·s·xxij·q·v·pue=
ri·quod nego·qꝛ
etas prefixa ē in=
fra quam non p̄t
puer iurare·
l ℂ Que illorum
conſenſu·imo et
ſi ſine cōſenſu eo
rum contrahun=
tur dare debent o
peram parentes·
extra de deſpon·
impuberum·c·i·
Cauſa·xxxij·
QVidam
vir·oſten
ſum eſt
quando et quis
ducere poſſit eaȝ
quam per adulte
rium pollut·In
hac cauſa vult o
ſtendere vtruȝ q̄s
meretricem duce
re debeat·et ſi du
cta fuerit an ſit
vxor appellanda
et adiungit etiaȝ
de duplici inſtitu=
tione matrimonij
et de hijs qui ab/
orſum procurant
·ut autem hec et
alia·⁊c̄·
n ℂ Originarij·i·
ſerui ut patebit
in ſequentibus ſci
licet in proſecuti
one tercie queſti=
onis·tn̄ originari
os non dico ſer=
uos nec aſcripti=
cios·
Qō prima·
QVod au=
tem hic
depingi/
tur prima queſti=
o ſcilicet an quis
ducere poſſit me
retricem·et dicē
dum quod ſic ſi
ſpes habetur de e
ius correctione·
ut·j̄·e·c·ul·et ex̄t
de eo qui duxit in
ma·ſignificaſti·
imo meretur qui
eam ducit·extra
de ſponſa·inter o
pera·ſi non habe=
tur ſpes de ea for
te non licite ducit̄
ſꝫ tamē tenet ma
trimoniū cum ea
j̄·e·q·ſi quis vxo
rem allegat tamē
primo magiſter ꝙ duci non poſſit·quia exquo iam ducta dimittenda
ē ſi fornicetur·ut·j̄·e·c·i·ij·et·iij·ergo a maiori non ē de nouo ducenda
hoc ar·habes extra de iuriuran·quemadmodum·potius ē argumentū
a deſtructione conſequentis·

tiēdo ſupior ſentētia ſeruet̄·ℂ Ecce
ꝙ non licet parentibus filioꝝ ſuorū
ſpōſalia frangere·verū hoc de illis in
telligendum que illoꝝ conſenſu con
trahuntur

Incipit cauſa triceſimaſecunda·

QVidam vir cum
nō habēt vxorē
quandā meretri
cem ſibi coniu=
gio copulauit q̄
erat ſterilis nep
tis ingenui filia
originarij·quaȝ cū pater alij vellet
tradē auꝰ eā huic copulauit cā ſoli
us incontinentie·deinde hic peniten=
tia ductus ex āciIla propria filios ſi
bi querere cepit·poſtea ꝺ adulterio
ɔuictus et punitus quendam roga
uit ut vi vxorem ſuaȝ opprimeret ut
ſic dimittere eā poſſꝫ·quo facto quā
dam infidelem ſibi copulauit·ea tn̄
ɔdicōne ut ad xp̄ianam religionem
trāſiret·ℂ Hic p̄mū querit̄·an me
retrix licite ducatur in vxorē·ℂ Se
cūdo·an ea que cā incōtinētie ducit̄
ſit vxor appellanda·ℂ Tercō cuiꝰ
arbitriuȝ aliqua ſequatur·an liberi
aui an originarij patris·ℂ Quarto
ſi viuente vxore liceat alicui ex an=
cilla filios querere·ℂ Quinto·ſi ea
que vim patitur pudiciciam amit=
tere cōprobetur·ℂ Sexto·ſi adul=
ter adulterā poſſit dimittē·ℂ Sep=
timo ſi viuente dimiſſa aliam accipe
re poſſit·ℂ Octauo ſi infidelem ſub
premiſſa cōdicōne licet alicui fideli=
um in ɔiugem ducere·
QVod autē Q I
meretrix in coniugiū duci

Sicut patronus. hoc intelligo cum ipſa non vult agere peniten- tiam. ut extra de adul. ſi vir. Item hoc intellige cũ notoriũ ẽ vxoris adulteriũ nec iam ignorãtiã ſuã pt obũbrare maritus. C. d adulẽ. ſine metu. et. ar. ff. de adul. mariti. ꝫ. xxxiiij. q. ij. ego. palea ẽ. tũc enim leno pſumitur ⁊ de lenocinio accuſatur ꝫ. e. crimen. non tñ tenetur hõ caſu eã dimittẽ ſʒ denũciare debet eius crimẽ ad penitẽtiã ſiue notoriũ ſit ſiue ocultum crimen eius dum tñ ꝓbare poſſit. et nota ꝙ in omnibꝫ caplis iſtis non dr ꝙ eam debet expellere uel debitũ denegare. ſʒ ſicut dixi denũciabit eccleſie crimẽ eius et aget ad hoc ut ille peniteat vel agat ſi vult ad ſepacõnem thori. nũquid gͦ ante ſentẽtiam eccleſie teneatur ei reddere debitũ. h. dic ꝙ ſic. qꝛ nunꝗ̃ fcm̃ ipſũ ut dicit ſed ſentẽtia puat aliquem iure petẽdi. et eſt ar. ꝓ eo. ex̃ ut liẽ. pen. laudabilem. viij. q. iiij. nõne. xv. q. ul. c. ul. xxxiij. q. ij. ſeculaẽs. xxxv. q. vi. multorum. et ſatis hõ probabile videtꝰ qꝛ non debet facẽ pıudiciuʒ marito ſi reqſitus cognoſcat talẽ vxorẽ ut poſtea non poſſet eã accuſare qꝛ tũc potius cognoſciẽ ab vxore ꝙ̃ cognoſcat vxorẽ. alij cõtradicũt. ego conſulo ꝙ non reddat niſi ad mandatũ ecc̃e ne videatur approbaẽ mores eius. ut. ff. de adul. ſi vxor. in fi. hõ aũt certũ eſt ꝙ expellere eã nõ debʒ a ſe etiã ſi notoriuʒ ſit crimen eius. ut ex̃ de diuorcijs. porro niſi publice moraret cũ adultero. vel ñ ipſa cõuicta ſit p ſẽtẽtiam vel cõfeſſa ſit crimẽ i iudicio. ut. ꝫ. e. de bñdcõ. et extra de adul. intelleximus. ex̃ de diuor. ſignificaſti. ꝙ aũt in hõ. c. dr vidr eſſe correctũ. ut. C. de adul. aut. ſʒ hodie vbi dr ꝙ dãnatã de adulterio poſſumus reſumere infra bieniũ. ꝫ. e. q. i. ꝙ aũt. et. c. ſequẽti. ſʒ illd cũ ſpes ẽ de correctõne eius.

b Qui celat. hõ verbũ viciũ notat. aliud ẽ celare aliud non indicare

D Ixit dñs. dimiſerit. qd nõ lʒ ſupple. ut. ff. de furt. q̃ vas. §. i.

d Vincit. i. ligat. et impedit affectũ ut vxor etiam ſi velit de iure non poſſit exigere debitũ a viro. idẽ etiã de viro. vel vincit. i. ſuperat et remouet affectum vxoris id ẽ affectũ qui debetur vxori. et ſunt hec verba ſumpta ex lege. C. de repudi. l. i.

e Suſpicio. hõ videtur excipi due cãe dimittẽdi vxorem. in euangelio tñ excipitur vna. ſʒ qd hic dicit uel ſuſpicõ fornicacõnis ⁊c. non eſt cã dimittẽdi ſed ẽ modus ꝓbãdi cãm dimittẽdi. quia p ſuſpicõnez ꝓbaẽ fornicacõ adeo ꝙ vxor dimittitur ꝓpter ſuſpicõnẽ ut hõ. et in auten. ut liceat matri et auie. §. penl. coll. viij. vñ ꝓ eodẽ reputatur fornicatio et fornicacõnis ſuſpicõ. quia probata ſuſpicõne probata eſt fornicacõ quid enim ſi tumeat venter incognite a viro ſuo nonne certa erit fornicacõnis ſuſpitio. ij. q. i. ſi peccauerit. in. i. Ren. vel ſi vir aliquot ãnis pmanſit in expedicõne et rediens inueniat puerũ ãniculũ. ff. de hijs q̃ ſui uel alie. iuris ſũt. filium. G. dixit iero. male excepiſſe hic duas cãs dimiſſionis. ſʒ huic caplõ obſtat. ij. q. i. multi. et. q. ij. in ſcripturis. vi. q. i. oues. in quibus dr ꝙ omnis ſuſpitio potius eſt repellenda quam approbanda. Sed diſtingue triplicem ſuſpicõnẽ. ꝓbabilẽ temerariam et violentam. vt dixi. ij. q. i. c. i. hõ gͦ d violẽta ſuſpicõne loquitur. Sed quero ſi cõtra mulierem ꝓbata ſit ſuſpicio violenta an ipſa admittaẽ ad ꝓbacõnẽ in cõtrarium. ar. ꝙ ſic. xxxv. q. iij. extraordinariã vbi dr ꝙ cõtra violẽtiſſimã pſumpcõnem admittitur probacõ imo etiaʒ ſimplex iuramentum. Ren. ꝙ bñ admittitur ꝓbacõ p teſtes ſʒ non p ſimplex iuramentum. vt. s. xxvij. q. i. nec aliqua. ar. xxij. q. v. hoc videtur

f Iubetur. hoc verbum iubeẽ nõ reſpicit qd pcedit ſed qd ſequẽ.

In coniugio. licita. donec vir egerit penitẽtiam. et ſic patet ꝙ ſi alter cõiugũ adulteraẽ reliquꝰ pdit ius exigẽdi. ſed ſm. hug. delinquẽti tenetur alter reddẽ debitũ. ut no. s. e. c. i. ſed obicio tibi q̃ dicis ꝙ fornicanti nõ tenetur alter reddere debitum. mulier que fornicatur pdit ius petendi debitũ. ſilr vir nõ hʒ ius petẽdi debitũ in tali muliere. deliquit enim cognoſcendo eã ut hic dr. et. ꝫ. c. ꝓx. ſi gͦ mulier q̃ petit debitũ a viro fornicata ẽ et vir excipit cõtra eã qꝛ pdidit debitũ ipſa pt replicare qd ⁊ ipſe ſimiliter pdidit debitum ex̃ de diuor. ſignificaſti. vnd vidr ꝙ cum effectu poſſit mulier petere debitũ. ſʒ nõ eſt ita. quia ſi mulier replicat vir pt triplicare et dicere. ego ex tua culpa pdidi.

Si quis. hõ. c. intelligit. h. cũ adulteriũ vxoris notoriũ ẽ vel etiaʒ publicũ p ſententiã. vel quia in iure cõfeſſa eſt et ita cõdẽnata nec tñ deſiſtit adulterari et vir ei cõmiſcetur incorrigibili. rõe igitur intelligitur cũ crimen ita manifeſtũ eſt ꝙ ptextu ignorãtie ⁊c. ut dixi. c. i.

nõ debeat multis auctoritatibꝰ ⁊ racõibꝰ ꝓbaẽ. Illa eñ q̃ adulterij rea conuincitur niſi poſt pactam penitẽtiam in coniugij conſortio retineri non poteſt. Unde iohannes criſoſtomus ait ſuper matheum capitulo. ix.

Patronꝰ turpitudinis eſt qui vxorem ſuam adulteram dimittere noluerit.

Sicut crudelis et iniquus eſt qui caſtam dimittit. ſic fatuus eſt et iniquus qui retinet meretricem Patronus enim eſt turpitudinis qui celat crimen vxoris. Itẽ iero.

Cauſa fornicacõis vir dimittat vxorem non tamen aliam ducat.

Dixit dñs in euangelio. quicunqꝫ dimiſerit vxorem ſuam niſi cauſa fornicacõnis et aliam duxerit mechatur et qui dimiſſam duxerit mechatur. ſola fornicacõ eſt que vxoris vincit affectum. imo cũ illa vnam carnem in duas diuiſerat et ſe fornicacõne a marito ſeperauerit non debet teneri ne virum quoqꝫ ſub maledicto faciat dicente ſcriptura. Qui tenet adulteram ſtultus et impius eſt. vbicunqꝫ eſt igitur fornicacõ vel fornicacõnis ſuſpicio libere vxor dimittitur. et quia poterat accidere ut aliquis calumniam faceret innocenti. et ob ſecundam copulam nuptialeʒ veteri copule crimen impingeret ſic priorem dimittere iubetur vxorem ut prima viuente ſecundam non habeat. Idem in epiſtola pauli ad corinthios.

Sola viri fornicacõ vxorẽ maculat

In coniugio quis poſitus quecunqꝫ peccata fecerit non infuſcat ꝓpriam coniugem. ſed fornicacõ etiaʒ vxorem coinquinat ut iam non ſit viro ſuo licita ſed adultera. Item iohannes criſoſtomus.

Qui vxorem ſuã adulterã dimittẽ noluerit duobꝰ annis peniteat ſi ei debitũ reddiderit.

Si quis vxorem ſuam inuenerit adulteraʒ. et poſtea deinceps placuerit eaʒ habere in matrimonio duobus annis peniteat. ideo quia cum adultera conmixtus ſit que adhuc crimine ſuo non eſt purgata aut abſtineat ſe a matrimonio eius donec expleatur ſatiſfactio criminis penitentie ſue. ideo quia poſt ſatiſfactionem penitentie non meretur vocari adultera. Similiter ſi vxor virum ſuum inuenerit adulterum non ad imparia iudicantur. Subaudiaẽ niſi ab adulterio mulier recedere voluerit. quo caſu vir vxorem ſuam recipere poteſt nullum periculum ei illaturus. Unde pelagius papa melleo ſubdiacono.

Poſt penitentiam adulterij vxoreʒ ſuam vir poteſt recipere.

De benedicto quoqꝫ quem vxorem alienam facinoroſo indicaſti ſpiritu ſuſtuliſſe et in ſuum hactenus preſumere detinere cõſortiuʒ. ſi hec rerum veritas habet iubemus experientie tue ut eum cum ipa quoqꝫ adultera diſtricte non differas mactare et caluatos ab inuicem ſeparare. et illum quidem ad lucium defenſorem in apulie ꝓuincie patrimonium

i Adulteram. nec ab adulterio deſiſtentem.

k Aut abſtineat. in ſequẽti caplõ. ſi quis vxorem. eſt. et. ſed legas hõ aut ꝓ et et erit vna pena. vel ibi lege ⁊ pro aut et erũt due pene ſub alternacõne ut aut peniteat duobus annis aut non exigat debitum ab eo donec pegerit penitẽtiã. ...cludetur. nã ſi voluerit eã ſibi reconciliare. ec infra tps penitẽtie ab ea pt exigere debitũ. ut ex̃ de diuor. ſignificaſti. et de fur. ex lrĩs. in fi. ex̃ de eo q̃ cogno. cõſang. c. veniens. ...quo ad debitũ nõ exigendum donec alter peniteat. ſilr non ad impia iudicantur quo ad debitũ reddendum. quo ad diuorcium. quo ad accuſacõnem. ꝫ. e. q. v.

l Expleatur. uel ſaltem in...

m Nõ ad imparia. hoc...

fine dilatione migrare. Illam vero ſiquidem maritus ſuus ſine dolo ali=quo recipere forte voluerit tua ordi=natione ſub cautela recipiat. nulluz ei dumtaxat de cetero ſimile cõmit tenti periculũ illaturus. Si vero eã omnino recipere noluerit in alium quendam locum in quo ei non liceat male viuere prouida eam diſpenſa=cõne conſtitue. Item ex peniten=tiali theodori. Qui adultere reddiderit debitũ tres ãnos peniteat

SI quis vxorem ſuam ſcit adulteram et non vult dimittere eam ſed in matrimonio habere tres annos peniteat. et quamdiu illa pe=nitet abſtineat ſe ab illa. Itẽ auguſtinus ad pollentium libro. ij.

Adulterio purgato per penitentiaz poteſt fieri reconciliatio coniugij

QVod autem tibi durum videtur ut poſt adulterium recon=cilietur coniunx. ſi fides aſſit non erit durum. Cur enim adhuc deputamus adulteros quos credimus vel baptiſmate ablutos vel penitentia eſſe ſanatos. hec crimina in veteri lege dei nullis ſacrificijs mundaban=tur que in lege noui teſtamenti ſine mundatione legali mundantur. et ideo tunc omnino prohibitum eſt ab aliquo contaminatam accipere vxorem. quamuis dauid filiam ſaulis quam pater eiuſdem mulieris ab eo ſeparatam dederat alteri tanquã noui teſtamenti prefiguratur ſine cunctatione receperit. Nunc autẽ poſtquam criſtus ait adultere. nec ego condẽnabo te vade et deinceps noli peccare quis non intelligat maritum debere ignoſcere quod videt ignouiſſe deum amborum. nec iam ſe debere a=dulteram dicere cuius penitẽtis crimen deletum eſt a deo. Item de adulterinis coniugijs. De eodem.

NOn erit turpis neq difficilis etiam poſt patrata atq purgata adulteria reconciliatio coniugij vbi per claues regni celorum nõ dubitatur fieri remiſſio peccatoruz. nõ ut poſt viri diuorcium adultera re=uocetur ſed ut poſt criſti conſortiuz adultera non vocetur. Item am=broſius. Cũ fornicacõnis vicium excluditur virtus caſtitatis aſciſcitur.

CVm renũciatur improbitati ſtatui aſciſcitur virtus. Egreſſus enim malicie virtutis operatur ingreſſum eo quoq ſtudio quo cri=men excluditur innocentia copula=tur. Item gregorius.

Nõ apud deum fallax habetur q̃ penitendo ad veritatem reuertit

APud miſericordem nãq iudicem nec ille fallax habebitur qui ad veritatem reuertitur. etiam poſtquam mentitur quia omnipotens deus dũ libenter penitentiam noſtrã ſuſcipit ipſe ſuo iudicio hoc qd errauimus abſcondit. Qui in adulterio perſeuerare eligerit patronus turpitudinis et lenocinij reus maritus habebit. niſi eam reaz adulterij cauſa facere voluerit. Vñ in. ix. libro co=dicũ. ti. de adulterijs et ſtupro. Imperatores ſeuerus et anthonius.

CRimen lenocinij cõtrahunt q̃ deprehẽſam in adulterio vxorez in matrimonio detinuerunt. non qui ſuſpectam habuerunt adulteram.

.c. precepit. et. c. criſtiana a Subauditur. reſpicit hoc quod dixit i illo capitulo ſicut. vbi dixit qui retinet

DE benedicto. mactare. i. punire. c Caluatos. pannis abſciſis. i. de ho=neſtatos et tonſuratos ſicut moris eſt in quibuſdam locis quia veſtes et capilli inciduntur eis in ignominiam ante et retro.

b Sub cautela. cum non dicatur h̃ que cauцõ debeat pſtari a viro videtur q̃ nuda ſufficiat cũ talis cautio firmiſſima di=catur ut. j. de ↄ. di. iiij. primũ. ar. ad idẽ. s. xvij. q. ij. ſi quis incognitus. nomẽ enĩ caucõis p ſe poſitũ nudaz ↄmiſſionem deſi=gnat. C. de v. ſig. ſcimus. ſo. ſi mu=lier nichil allegat d ſuſpicõe viri dico ſufficere nudã ↄmiſſionẽ ſi autẽ dicit eũ ſuſpectuz optet ut ydonea caucõ pſtetur. id eſt fideiuſſores vl' pignora. vel etiã iuramentum ſi forte illud magis timet vir. ut. xvij. q. iiij. metuẽtes. ſi vero tantã ſit ſeuicia viri ut nulla cautio videat ſuf=ficere tunc nõ eſt ei reddenda ſ; alicui honeſte ma=trone ẽ ↄmittẽda ut extra de reſti. ſpo. extrãſmiſſa. i ſi. ex. e. ti. lr̃as. i fi. q: ſatiſdacõ ma=liuolũ ↄpoſitũ nõ excuſat. ut inſtit. de ſuſpec. tu. § ul.

e Recipe. non enim erit ↄpellendus eaz recipe cũ alij adheſerit. ext̃ de diuor. ſignificaſti ⁊ pt monaſteriuz ingredi ea viuẽte ut. xxvij. q. ij. a=gathoſa.

f Alium. pena adulterij etiã ſm legẽ ↄmutata eſt in intruſionẽ mo=naſterij. C. de adulte. aut. ſ; hodie.

QVod autẽ. ſi fides. id ẽ credulitas ſcz ut credas peccata p penitentiã deleri. vel fides. i. certitudo et ſpes correctionis et continentie eius.

b Vel penitentia. videt̃ g̃ q̃ non poſſit mlr̃ de adulterio accuſari pꝰ penitentiam quod falſum eſt. j. xxxiij. q. ij. ammouere. ſed poſt baptiſ=mum non videtur quia ibi plenior fit remiſſio quo ad omnem penam etiam tpalem. j. de ↄ. di. iiij. ſine penitentia. ar. contra. ext̃ de diuor. gaudemus. ſed dic quod licz excipi poſſit d adulterio primo cõmiſſo poſt baptiſmum non tñ accuſari. quia exceptio eſt fauorabilis. accuſatio odioſa. ij. q. vij. accuſacõ. ff. de reg. iur̃. fauorabiliores

i Mũdabantur. quo ad penam tpalem. imo ſola venialia dimittebãtur per cerimonialia de pe. di. vi. c. i. k Mundacõne. legali. ſed ſola penitentia. l Filiam. ſcz michol. m Prefigurat̃. pfigurauit q̃ mulier=poſt penitentiam debeat viro reconciliari. xxxi. q. i. § ſed

QVm renunciatur. ſi enim p ianuã peccati intrat diabolus ſtatim xp̃us recedit. de pe. di. ij. ſi enim inquit. et argue q̃ infuſionem gratie precedat remiſſio peccatorum naturaliter id eſt intel=lectu. ſed tñ tpe ſimul ſunt. ſic ergo prius deſinit eſſe quis vicioſus q̃ incipiat eſſe virtuoſus. xxiij. q. iiij. quid faciet. bonus enim et malus ſimul aliquis eſſe non poteſt. ut de pe. di. i. §. cum ergo. ar. ff. de here. i ſti quotiens. § ſi quis ita dixerit. Itẽ nec poteſt quis eſſe in medio ſtatu q: om̃is q̃ nõ diligit odit. ut de pe. di. ij. q̃cũq; ab illa originali. i fine. ſ; obicitur. nõne peccatum dimittitur penitẽti q̃ ſiẽ cũ pctm̃ hñti dimittatur peccatũ g̃ et penitẽs ẽ pec=cator et ita videt̃ q̃ v̾tus et viciuz ſimul ſunt vel aliquo tpe interme/dio et q̃ ſit quis ſine alterutro qd ſtare non poteſt. ego dico omnes queſtiones tales eſſe duplices. iſti infunditur gratia iſti dimittuntur peccata. eſt enim infuſio ↄpoſita et ſimplex. ſicut hec eſt duplex. lupus egreditur ſiluã. ſi enim intelligatur de ↄpoſita egreſſione vtraq; iſtarũ ẽ vera. lupꝰ egreditur ſiluã. lupus ẽ in ſilua. ſecus ſi de ſimplici egreſſionem. ſimile. q: utraq; iſtarum ẽ vera iſti infunditur gratia iſti re=mittitur peccatũ. ſil'r hic diſtinguẽdum ẽ hec res pſcribitur. h̃ res nõ pſcribitur. de pe. di. i. ſi peccatũ.

APud miſericordem. reuertitur. ſi g̃ iuraui me ad certũ diẽ ſoluturũ pecuniã licz poſt ſoluã nõ deiero. q: iam ad veritatem redeo ſicut ſi ſub pena ↄmiſſi aliqd nec ſolui pena cõmiſſa ẽ. ſi tamẽ poſt ſoluero liberor a pena. ff. de arbi. l. ul. qñ pena ↄmittatur vel qñ purgetur. nota in diſtinctionibus dñi mei. h. h. Itẽ ẽ h̃ ar. q̃ aliquis pt mutare ↄfeſſionem ſuam maxime in ↄtinenti. ut extra de teſti. cog. p̄=terea. uel anteq̃ ſit ſcripta. extra de cen. olim. dũmodo non facit calũ=nioſe. ut. ff. de interro. act̃. de etate. § ul. ar. ↄtra extra de ↄceſ. pb̃. et ec. non vacan. poſt electõnem et extra ut eccle. benefi. ut noſtrum. et. iiij. q. iij. Itẽ qui falſo. ↄtamen adulterij ſuſtinet penã q̃ ma=trimoniũ ſuũ cõtemnit ⁊ vxorẽ delinquere

CRimen. vxorem. nõ patitur et contaminatione non indignatur. ff. de adul. l. i. § lenocinij. Crimen autẽ lenocinij pluribus modis ↄmittitur. ↄmittit enim lenocinium qui queſtuaria mancipia habet q: non eſt hoc minus quam ↄprio corpore queſtum facere. ff. de ritu nup. palam. § lenocinium. Leno etiã eſt qui ſcienter ducit damnatam adulteram vel qui reconciliat ſibi eaz ut. C. de adulte. caſtitati. vel qui ſcienter tenet adulteram ut hic. vel qui recipit pecuniam pro adulterio. ff. de adulte. l. ij. § lenocinij.

¶ Hoc in mulieribus non obtinet nõ enim ꝑmittitur eis maritos ſuos adulterij reos facere. ¶ Vnde in eodem libro codicum titulo eodem.

Idem imperator.

Publico iudicio nõ habere mulieres adulterij accuſationem quamuis de violato matrimonio queri velint lex iulia declarat que cum maſculis iure mariti accuſandi facultatem detuliſſet non idem feminis ꝓuilegium detulit. ¶ Si ergo ut ex hijs auctoritatibus colligitur adulterã retinere nulli permittitur. multominus in coniugium duci licebit cuius pudicitie nulla ſpes habetur. debet enim inter ɔiuges fides ſeruari et ſacramentum. que cũ defuerit non ɔiuges ſed adulteri appellantur ¶ Vnde auguſtinus ſcribit ɔtra iulianũ libro ꝑmo Veritas nuptiarum nõ ɔſiſtit in coniunctõne maris et femine.

Non enim in ſola ut deliras ɔmixtione maris et femine nuptiarum veritas eſt quãuis ſine illa cõmixtione nuptie filios ꝓcurare nõ pñt. Sʒ alia ſunt ad nuptias ꝓprie ꝑtinentia quibus ab adulterijs nuptie diſcernuntur ſcʒ ſicuti eſt thori coniugalis fides ⁊ cura ordinate filios ꝓcreandi. et q̃ maxima differentia eſt bonus vſus mali. hoc eſt bonus vſus ɔcupiſcẽtie carnis quo bono adulteri male vtũtur. ¶ Hec ſunt bona quib9 nuptie ɔmẽdantur et ab illicito vſu diſcernuntur. ¶ Contra vero ambroſius nuptias improbare videtur dicẽs.

Prime ac ſecunde nuptie hac auctoritate reprobari videntur.

Nuptie terrã implent. virginitas paradiſum. Sʒ hoc intuẽdũ eſt dũtaxat iuxta hebraicaʒ veritatẽ ꝙ ſcriptura in ꝑmo et tercio et .iiij. et .v. et .vi. die expletis opibus ſingulorũ dieꝝ dixit. Et vidit deus qđ bonũ eſſet. In ſcđo vero die hoc oĩmo ſubtraxit. nobis intelligentiam derelinquẽs non eſſe bonũ duplicẽ numerũ qui ab vnione diuidat ⁊ ꝑfiguret federa nuptiaꝝ. Vnde in archa noe omnia animalia quecũqʒ bina ingrediũtur immũda ſunt Impar numerus eſt mundus quanq̃ in duplici numero intelligatur etiam aliud ſacramentum qđ nec in beſtijs quidẽ ⁊ immundis auibus bigamia ɔprobata ſit. Bina enim ⁊ bina ingrediũtur immũda. et ſeptena et ſeptena que mũda ſunt ut haberʒ noe poſt diluuiũ ꝙ impari numero ſtatim deo poſſet offerre. ¶ Verũ hoc ad exornacõnẽ non ad nccitatẽ ſeruande virginitatis refertur. Vnde idẽ ambroſius ait. Virginitas ex cõcilio ſuadetur non imperio precipit.

Integritas corpis a nobis expetẽda ẽ. quã ego ꝑ cõſilio ſuadeo nõ ꝑ impio ꝑcipio. Sola enĩ eſt virginitas que ſuaderi pt imꝑari non pt. res magis eſt voti q̃ ꝑcepti. ¶ Cũ ergo in meretrice ut diximus nulla ſit ſpes fidei nec certitudo pudicicie. patet ꝙ nõ eſt in cõiugium ducenda. Sʒ obicitur. raab iericõtina quãuis meretrix eſſʒ tamẽ ꝑncipi de tribu iuda in ɔiugio ẽ copulata. de qua etiã xp̃s poſtea naſci dignat9 ẽ. Oſee q̃ʒ. xij. ꝓphaꝝ ꝑm9 ex ꝑcepto dñi choro ordei meretricẽ

Publico. accuſacõnem. ſed non vſqʒquaqʒ negatur mulierem poſſe virum accuſare. ſʒ dr̃ nõ equo mõ cum viro accuſacõnẽ d̃ adulterio poſſe ꝓponere. vnde recte ſubditur. non idem ꝑuilegium ⁊c̃. vir enim iure mariti ſcʒ ſine inſcriptione ſine metu calumnie infra .lx. dies vtiles mulierem de adulterio accuſet. ut .iiij. q. iiij. §. aliqñ. qđ non facit mulier alias vir et mulier ad paria iudicantur. ut .ȷ̃. e. q. v. precepit et .c. xp̃iana. ⁊. s. e. q. c. ſi q̃s uxorẽ ſed poſt .lx. dies nõ ꝑt eã niſi iure cõmũi accuſare ñ abſens ſit ꝓpter rem publicam. qr̃ tunc admittitur ⁊ reſtituitur ad illos .lx. dies. et eſt iſte caſus ſpecialis i quo maiores reſtituuntur et nõ minores. ff. ex q̃bus cau. ma. ſi q̃ militi. ff. de adul. miles. §. quidam. ff. de mino. auxilium. ſed quod h̃ dr̃ nõ vidr̃ tenere ſm iura noſtra. nã ſicut maritus vxorem ſic vxor maritũ licite accuſat et inſcribit cõtra eum et obligabit ſe ad penã talionis et h̃ qñ coraʒ ſeculari iudice agit. ſed ſi agit coram ecc̃iaſtico nõ inſcribit. ut ext̃ de procura. tue. ⁊ lex idẽ vidr̃ dicere in aut. ut liceat ma. et auie. §. qr̃ vẽo. et. §. cãs. coll. viij miror tamen q̃re innocentius dicat ꝙ coram ſeculari iudice ſit inſcribẽduʒ cum hodie pena ſecularis conmutata ſit i eccleſiaſticam penã. ut .C. de adul. autẽ. ſed hodie. vñ etiã ſm leges dico ꝙ vxor poſſit accuſare virũ cum tm̃ ecc̃iaſtica ſit pena adulterij. ſed dic ꝙ ideo etiã hodie tenetur vir inſcribere qr̃ ingreſſus i monaſteriũ morti eq̃patur. vł dic ꝙ lʒ ɔmutata ſit pena adulterij q̃n tum ad mulierem non tñ quantum ad virum. ſed eſto ꝙ vir accuſet mulierem et ſuccũbat ex quo vir obligauit ſe ad penam talionis et non ꝓbat g̃ vir cõdemnabitur ſicut vxor ɔdemnaretur ſi eſſet ɔuicta. ſʒ mulier ɔuicta detruderetur in monaſteriũ g̃ et vir. et ſic cogitur aliq̃s recedẽ ab vxore ſua abſqʒ cã fornicacõnis. ſm hoc quicũqʒ vult ſepari ab vxore ſua accuſabit eam ut cũ ſuccubuerit poſſit recedere ab ea. et. ſic alia via ɔſecutus eſt qđ deſiderauit qđ eſt ɔtra id. xxxiij. q. v. h̃ ymago. ext̃ de ꝓcur̃. tue. ſꝫn. bñ ɔcedo ꝙ eodem mõ ɔdẽnatur vir quo mulier. mulier enim non cogitur intrare religionẽ niſi viro placuerit. ſic nec vir condemnatus cogitur intrare religionem niſi mulieri placuerit. uel intellige qđ dicit dec̃. qđ debet inſcribere verum eſt quantũ ad h̃ ut lucret9 donacõnem ꝓpter nuptias uel dotem.

b ¶ Nõ idẽ. i. iure mariti. vel nõ idẽ. i. nullũ ꝑuilegiũ apđ ſeclarẽ iudic̃.

c ¶ Priuilegiũ. quidam dñi dicũt ꝙ etiam vxor virũ accuſare ꝑt de adulterio ſed non cum ꝑuilegio quia tenebitur ad talionem et hoc innuit hic. alij dicũt ꝙ non poteſt ut. Io. et intelligit autẽticas illas per quas dicunt primi veteres leges eſſe abrogatas in aut. ut fratrũ filij. §. ul. coll. ix. in aut. ut liceat ma. et auie. §. qr̃ vero. et. §. cãs. colla. vij. in quibus videtur ꝙ eque vxor virum ſicut vir vxorem ꝑt accuſare intelligit ꝑ legem illaʒ. C. de repud. ɔſẽſu. ut agat ad ſepacõnẽ thori et ut lucretur donacõnem propter nuptias nõ tamen ut vir in corpore puniatur. et ad h̃ tm̃ agitur ſcđm canones.

Non enim. mali. id ẽ pruritus ɔcupiſcentie. Et nota ꝙ ſũt q̃tuor ſpẽs vſus. eſt bonus uſus boni ut integritas que deo vouetur. eſt ⁊ malus uſus boni cum quis cõtinet ꝓpter inanem gloriam. et eſt bonus vſus mali cũ concupiſcẽtia artatur circa matrimoniũ eſt et malus uſus mali cũ q̃s vagatur ad meretrices.

Nuptie. virginitas. non h̃ ideo dicit ut ſole virgines habeant paradiſum. ſʒ qr̃ facili9. ar. ȷ̃. ꝓx. cã. q. v. qui ſitit vel quia virginitas ſoror eſt angelorum ubi omnes erunt ꝟgines vel ɔtinẽtẽs. neqʒ enĩ nubent neqʒ nubẽtur.

f ¶ Vnde. ſcʒ ad oſtendendũ ꝙ binarius numerus non bonam habet ſignificationem ſʒ ſit ſignũ diuiſionis ⁊ ꝛprobacõis.

g ¶ Immũda ſũt. id eſt immunda vocauit moyſes i lege que non ruminabant ut porci ⁊ que non habebunt ſiſſas vngulas vt equi et in natantibꝫ que nõ habebant ſquamas. et generaliter que lex ɔmedi prohibuit.

h ¶ Mundus. id ẽ ſub impari numero ingrediuntur in archam mũda.

i ¶ Aliud ſacramẽtum. ab illo ſcʒ qđ ⁊c̃.

k ¶ Cõprobata. ſenſus eſt. a deo reprobatur bigãmia ꝙ nec etiã in beſtijs immundis inueniebatur cũ quo bigamia ɔtrahi poſſit ſi alter cõpaꝝ moreretur.

l ¶ Haberet. reddit racõnẽ quare munda ſunt ingreſſa ſub impari numero ut ex illis poſſet aliqđ offerre. vbi enim paritas ſuit ibi non poterat diuidere maſculum a femina.

Integritas. ſola. ut h̃ dictõ ſola determinet h̃ verbũ ſuaderi. i. ſolũ modo ſuaderi poteſt. imꝑantur enim fides ſpes caritas humilitas niſi aliqui feciſſent ſibi preiudicium uel vouendo uel ſumendo ſacrum ordinem. xxvij. q. i. ut lex. q̃nqʒ etiam imꝑatur cõtinentia rõne delicti ut in penitentibꝫ vxoricidis et inceſtuoſis. ut dixi in cã. prox. q. i. in ꝑn.

n ¶ Voti. ar. ꝙ canonici vel monachi non ꝑñt inuiti compelli ad diſtrictiorem vitam qr̃ res eſt magis voti q̃ ꝑcepti. ⁊ magis libe volũtatis

emit quaȝ ſibi in ꝯiugiū copulauit. Sed aliud eſt meretricem ducē vel adulterā redimere. quā tua ꝯſuetudine caſtitate et pudicicia exornes. atq̧ aliud eſt aliquā eaꝝ habere quā nullo pacto a luxu carnis ſue reuocare valeas. hoc enī penitus ꝓhibet̄ illud laudabiliter factum legitur. ¶ Vn̄ ieronimus ſup oſee libro ij.

Nō eſt pc̄c̄m meretricem ducere in vxorem.

Non eſt culpādus oſee ꝓpheta ſi meretriceȝ duxit quā ad pudiciciā ꝯuertit. ſed potius laudandus ꝙ ex mala bonam fecit. Nō enim q̄ bonus pmanet polluitur ſi ſocietur malo. ſȝ qui malus eſt conuertitur in bonū ſi boni exempla ſectet̄ Ex quo intelligimus nō ꝓphetā perdidiſſe pudiciciam fornicarie copulatum ſed fornicariam aſſumpſiſſe pudiciciā quā ante nō habeat.

Q. II

Quod aūt nō ſit vxor que ſola cauſa incontinētie ducitur. hinc videtur probari poſſe quia coniugium propagationis non explende libidinis cauſa a deo inſtitutum ē. hec nāq̧ fuit cōiugij benedictio. Creſcite et multiplicamini. ¶ Vnde ambroſius ſup lucam

Partꝰ feiaꝝ eis ſola cā eſt nubēdi.

Pudor ē feminis nuptiaruȝ p̄mia nō habere quibus hec ſola cauſa eſt nubendi. ¶ Idē. Dū ꝯiugij p̄miū ꞇ gr̄a nuptiaꝝ ptus ſit feminaꝝ non mediocris cauſa ē vt virginitas marie falleret pn̄cipem mundi. ¶ Qui ḡ non cauſa ꝓcreande ſobolis ſȝ explēde libidinis ſibi inuicē copulant̄ nō tam cōiuges ꝙ̄ fornicarij videntur. ¶ Vnde etiam ieronimus

Nō ꝯiuges ſȝ adulteri vocantur qui nō ſm̄ xp̄i preceptum iunguntur.

Sicut nō omis cōgregatō hereticoꝝ xp̄i eccleſia dici poteſt nec caput eoꝝ xp̄us eſt. ſic non omne matrimoniū quo nō viro ſuo ſecundum p̄cepta xp̄i vxor iūgit̄ rite ꝯiugiū appellari p̄t ſȝ magis adulteriū. ¶ His ita r̄ndetur. p̄ma inſtitutio coniugij i paradiſo fc̄ā eſt ut eſſȝ immaculatus thorus ꞇ honorabiles nuptie ex quibꝰ ſine ardore cōcupiſcētie ꝯcipent ſine dolore parerent. Scd̄a ꝓpter illicitum motū eliminandū extra paradiſuȝ fc̄ā ē. vt infirmitas ꝓna in ruinā turpitudis honeſtate exciperetur ꝯiugij. Vn̄ apoſtolꝰ ſcribēs ad corinthios ait. ꝓpt̄ fornicacōnē vnuſquiſq̧ ſuaȝ vxorē et vnaqueq̧ habeat virum ſuū. Ex hac itaq̧ cā fit ut ꝯiugati ſe ſibi inuicē debeāt nec ſe ſibi negare poſſint Vnde apl̄s. Nolite fraudare vos inuicem niſi forte ex cōſenſu ꞇ ad tp̄s ut expeditiꝰ vacetis oracōni. et iterum. reuertimini i idip̄m ne tēptet vos ſathanas. hoc aūt dico ꝓpter incōtinentiaȝ vr̄am. Qui ergo ꝓpter incōtinētiā in naturalē redire vſum mouētur. patȝ ꝙ nō ꝓpter filioꝝ ꝓcreacōnē tm̄ miſceri iubētur. nō tn̄ ideo nuptie male iudicātur. qd̄ eniȝ ꝓpter intencōnē gn̄andi fit nō ē nuptiaꝝ malū ſȝ eſt veniale ꝓpter nuptiaꝝ bonū qd̄ eſt triptitū. fides videlicȝ ꝓles ꞇ ſacramentū ¶ Vnde aug̃. de bono ꝯiugali.

Immoderatꝰ vſus coniugatoꝝ nō eſt nuptiaruȝ malū ſȝ ē veniale ꝓpt̄ nuptiaꝝ bonū

Quicq̄d inter ſe ꝯiugati immodeſtū inuerecūdū ſordiduȝ gerūt viciū ē hoim nō culpa nuptiarū. Iam in ip̄a q̧ȝ immoderata exactōne debiti carnalis quā eis nō ſecundū nuptiaꝝ impium p̄cepit ſed ſecūdū veniā cōcedit apl̄us. ut etiā p̄ter cauſam ꝓcreādi ſibi miſceātur et ſi eos praui mores ad talem concubitum impellant. nuptie tamē ab adulterio ſeu fornicacōe defendūt. neq̧ illud ꝓpter nuptias admittit̄

ꝙ̄ coactionis. ar. di. lxxiiij. c. ij. ꞇ. xx. q. iij. preſens.
a ¶ Primus. non racōne tp̄is ſȝ ordinis. liber enim p̄mus ponitur inter xij. ꝓphas
b ¶ Ordei. et xv. argēteis et dimidio choro tritici.

Non eſt. ſi ſocietur. ſocietas ergo inter bonū et malū ꝯtrahi p̄t vt ex ſocietate boni malꝰ edificet̄. ſic etiā empcō veneni valȝ ſi tale ſit ꝙ adiectōnē alterius materie vſui eſſe poteſt. ff. de ꝯtrahen. emp. quod ſepe. ȿ. veneni.

d ¶ Si ſocietur. ar. ꝙ malū additum bono nō corrūpit illd̄ ſȝ potiꝰ ſumit naturā boni. ar. ꝫ. e. q. ij. q̄cquid. et ex̄ de cō. eccle. ꝙ in dubijs.

Queſtio. ij.

Quod autē hic depingitur ſecunda queſtio. an ſcilicet illa coniux ſit que cauſa incōtinentie ducitur. et quidem eſt non ſecundum p̄mam inſtitucōnē matrimonij fc̄ām cauſa ꝓlis tm̄ et gratia multiplicādi generis humani. ſed ſm̄ ſcd̄am inſtitucōnem factā poſt pc̄c̄m cā vitande fornicationis. et vtraq̧ inſtitutio fc̄ā eſt i paradiſo. p̄ma ante pc̄c̄m. ſcd̄a poſt. attribuit̄ tn̄ ſecunda apl̄o. nō q: ip̄am fecerit. ſȝ q: ip̄am eſſe factā oſtēdit. et ne impoſterum ab hr̄eticis in dubium reuocetur in ſcriptis redegit. ſicut et ieronimus ſecūdas nuptias ꝯceſſit. s. xxxi. q. i. aperiant.

f ¶ Bn̄diccio. et fuit facta in paradiſo ut. xxvi. di. deinde. ꞇ tunc fuit preceptum vt ibi dicitur. eodem mō p̄ceptū fuit cum dicebatur maledictus qui nō reliquerit ſemē ſup terrā. hodie auteȝ ē conſiliū niſi quo ad reddendū debitum. xxxiij. q. iiij. apoſtolus.

Pudor. ſi tn̄ ꝑ eas non ſtaret quo minus habeant nō eſt cur ꝺ beant pudere. ff. de reg. iur. in omnibus.

h ¶ Sola. id eſt precipua. ſimile ix. di. ſi ſolus.

i ¶ Et gratia. vn̄ dixit lex ꝙ magnū p̄mium eſt mulieribus concipere et ꝯceptū tueri. ff. de edil. edic. queritur. ȿ. ſi mulier.

k ¶ Pn̄cipem mūdi. i. mūdanoꝝ. i. malorū nec ꝑ h̄ attribuitur ei ſūꝑ homies aliq̄s pn̄cipatꝰ. ſed dr̄ pn̄ceps eorū. id eſt p̄mo peccans vel maior peccās. vel ad deriſionē dr̄ pn̄ceps taliū ſic etiaȝ dr̄ rex ſcacoꝝ vel cardinalis rauēnās nō tamē ſimpliciter ē rex vel cardinalis. ar. ff. de ver. ſig. paulus. quidā tn̄ heretici garriūt eum pn̄cipem mūdi quia fecit omia infra lunarem globū. Ex h̄ enī fuit deceptus dyabolus ꝙ cū videret eam habere filiū credebat eam eſſe mulierem. Alia ratio redditur xxvij. q. ij. inuenta. hic patet ꝙ multa latent diabolū ꞇ quotidie diſcit ꝑ tēporū incrementa ut xxvi. q. iij. ſciendum.

Sicut nō oiſ. i. omnis n̄. ſimile eſt ibi. non erit impoſſibile apud deum omne verbum.

m ¶ Mr̄imoniū. id eſt coniunctio.

n ¶ Adulterium id eſt fornicaria ꝯiunctio

o ¶ His ita. fcā ē. ſolo ꝯſenſu ut ꞇ nūc. ꞇ inſtituit dominus matrimonium ex eo ꝙ mulierem fecit dans illi ꝙ vxor ade eſſet futura.

p ¶ Sine ardore. niſi enī homo peccaſſet ita ſine ardorē ꞇ pruritu eſſȝ genitaliū ꝯiūctio ſicut ē alioꝝ mēbrorū. veluti ſi applices digitū digito vl' manū manui. vel ſi eſſȝ pruritꝰ nō tamē eſſȝ peccatū. ſicut non eſt pc̄c̄m manum ſcabioſam mittere ad ignem.

q ¶ Eliminandū. id ē cohercēdum.

r ¶ Facta ē. i. ꝯſn̄ſa facta al's in paradiſo etiam ſecūdo facta eſt.

s ¶ Coniugij. ſȝ hodie ſacerdos diaconꝰ magis punitur ſi cōtrahat ꝙ̄ ſi fornicetur. ut di. xxviij. p̄ſbr̄m.

t ¶ Quiſq̧. q̄ ꝑ dotū ſibi nō p̄uidicauit. xxvij. q. i. vt lex.

u ¶ Nolite. s. xxx. q. i. noſſe.

x ¶ Naturalē vſu. i. carnalē vſū.

y ¶ Sed veniale. i. dignū venia. i. ad mortē non imputabile. s. di. xiij nerui. ꝫ. e. q. iiij. in eo. ꝯ. s. di. xxv. ȿ. alias. ar. ꝯtra ꝫ. xxxiij. q. iiij. vir.

z ¶ Quod ē. ſimplex eſt relatio.

a ¶ Triptitū. i. bonū nuptiarū eſt t̄plex. i. ꝯiūctorū nuptijs bonū eſt triplex.

Quicq̄d. exactōe. cā incōtinētie nō cā libidis explēde.

e ¶ Ab adulterio ꝫ. e. q. iiij. origo. contra ꝫ. e. q. vij. adulterij. ꝯtra ꝫ. e. q. iiij. liberorū. contra. ut h̄ capitulū et eius ꝯtraria melius itelligas. nota ꝙ quatuor d̄ cauſis cōmiſcetur quis vxori ſue. cā ꝓlis. Itē cā reddēdi debiti. hijs caſibꝰ nō peccat imo meret̄. xiij. di. nerui. et xxxiij. q. v. ſi dicat. Itē cā incōtinētie cū ſcȝ eſt p̄uentus a voluptate

et tūc eſt veniale pccm̄ ut h̄ et xxxiij·q·iiij·vir·quidam tñ dicunt h̄ caū nullum eſſe pccm̄ ꝓpter auctoritatē apl̄i vnuſquiſqꝫ hēat ſuā ⁊c· Cognoſcitur etiā vxor cā implēde voluptatis·ſcꝫ cū q̄s ꝑuenit volup= tatē vel cogitacōne vel vtēdo calidis ut pluries eam cognoſcere·poſ ſit·tunc ſm̄·h·peccat mortaliter·ut in ɔtrario canone·c·origo· min9 tamen punitur ꝓpter bonum matrimonij·ut ꝗ·c·q·vij·adulterij· Alij dicūt ꝙ etiā in h̄ caſu tm̄ veniale peccatū ē ar·hic· et ꝗ·q·vij·adulte rij·et ſic vbi repe ritur ꝙ mortali= ter peccet dic id eſt ad modū ad= ulterij agit· vel dr̄ ad exortacōeꝫ ɔtinētie·ſi·xxxi q· ·i·§·verū et xxxij· ·q·i·§·verum·vel intelligit² quādo eā ɔgnoſcit cōtra mr̄imoniū tūc ſm̄ oēs mortalit̄ pec cat ⁊ ḡui9 cū vx= ore ꝙ̄ cū alia ꝗ·q· ·vij·adulterij·

Onnubia·ꝑ ſentia·adeſt tñ gratia ſpūs ſci quo ad illa ſine q̄ bus grā ſpūs ſācti haberi nō p̄t cum etiā q̄s mereatur q̄nqꝫ in tali actu· ꝗ·xxxiij·q·v·ſi di cat·ſꝫ abeſt cū q̄s ɔgnoſcit vxorem ſuā quo ad opa= cōnem ſcꝫ quo ad miracula facienda et vim ꝓphetādi· manet em̄ i bonis gratia ſpūs ſancti quo ad quedam ⁊ recedit quo ad q̄ dam·ut legitur d̄ pe·di·ij·queren= dum·et·c·p̄t diſ= curſus vel dic nō dari p̄ntiam ſpūs ſancti q̄ ad omnia q: ē ibi q̄daꝫ ſtu= por et homo tot9 carneus efficitur· vel ideo ille pru= ritui p̄ntia ſpūs ſā cti nō datur quia ē veniale pecca= tum· dixit·tñ·P· māducator coitū ɔiugalē bñ exer= ceri poſſe ſine pec cato q̄d ɔcedo q̄n qꝫ·

b ❡ Sed alia·vt ſint act9 indifferē tes·ut cōmedere mouere digitos et huiuſmodi·

c ❡ Sola·nō ex= cludit deum quin adſit ſed virtutes quātū ad opacōnē·quia illa hora totus carneus efficit²

Olet·ſed incōtinētia·id eſt ꝓpt̄ incōti= nētiā vitādā· ❡ Ea fide·dū tñ h̄ agat ut mr̄imoniū ɔtrahāt

e ❡ Si vſqꝫ·matrimoniū em̄ nō p̄t ad tps ɔtrahi ſic nec lex nouit fi lium tpalem·ut·ff·d̄ adop·ſi quis·nec heres quis ad tps inſtituitur i= ſti·de here·inſti·§·ſi heres · quid ſi aliqui alias ɔtracturi credunt hoc licere ut ad tps ɔtrahāt cū ius ignorāt et ɔtrahunt dicit·h·tenere·

g ❡ Vitauerint·modi vitādi notātur·ff·de vſu·et·ha· mr̄imoniū ſꝫ neqꝫ·et·l·et ſi forte· ɔſint nō naſci·habes g̊ h̄ ꝙ vitacō ꝓlis vl̄

h ❡ Noluerint·i·ve= ꝓpoſitū necādi filios impedit matrimonium·

ſed ꝓpter nuptias ignoſcitur debēt ergo ſibi ɔiugati nō ſolū ipſius ſex9 ſui ɔmiſcendi fidē liberoꝝ ꝓcreando rum cā que p̄ma ē humani generis in iſta mortalitate ſocietas·verum etiā infirmitatis inuiceꝫ excipiende ad illicitos ɔcubitus euitandos mu tuam quodāmodo ſuitutē ut etiā ſi alteri eoꝝ ɔſcietia ꝑpetua placeat ñ ex alterius conſenſu fieri nō poſſit· ❡ Non autem datur p̄ntia ſancti ſpiritus tpe quo cōiugales act9 ge runt̄· ❡ Vn̄ ieronimus ſup mathe um·

Nō datur p̄ntia ſci ſpūs tpe quo ɔiugales actus geruntur·

Onnubia legitima carēt qui dem peccato·ñ tamen tpe illo quo ɔiugales actus gerūtur preſen tia ſancti ſpiritus dabitur etiam ſi ꝓpheta videatur eſſe q̄ officio gene racōnis obſeq̄t̄·ſed etiaꝫ alia plura ſunt in quibus ſufficit ſibi ſola vis hūana·et neqꝫ res indiget neqꝫ de= cet adeſſe p̄ntiam ſancti ſpiritus· ❡ Sicut ergo talis cōcubitus non eſt fornicarius ſꝫ ꝓpter bonū ɔiugij licitus·ſic etiā ɔiunctio illa de qua q̄ ritur nō eſt fornicaria ſed ꝓpter bo num ɔiugij licita· ❡ Itē ſicut aug ait in libro de bono ɔiugali·

Oncubine ad tps adhibite nec etiā ſi cā filioꝝ ɔcūbāt iu ſtum faciunt ɔcubinatū ſuū· ❡ Sic ecōtrario datur intelligi de hijs qui cōiugali affectu ſibi copulantur ꝙ etiā ſi nō ex cauſa ꝓcreandoꝝ filio= rum ſꝫ explende libidinis ɔueniant· nō ideo fornicarij ſꝫ ɔiuges appellā tur· ❡ Probatur hoc idē auctori= tate auguſtini in li·de bono ɔiugali·

Cōiuges ſunt q̄ cā ſoli9 in ɔtinētie ſibi inuicē copulātur·

Olet queri cū maſculus ⁊ fe= mina nec ille maritus nec illa uxor alterius ſibimet non filiorum pro= creādoꝝ ſꝫ incōtinētia ſoli9 ɔcubi tus cauſa copulātur·ea fide media ut nec ille cū alia id faciat nec illa cū altero vtꝝ nuptie ſint vocāde· et poteſt quidē fortaſſe nō abſurde hoc appellari ɔnubiū ſi vſqꝫ ad mor tem alicuius eoꝝ id inter eos pla cuerit et ꝓlis gn̄atōem q̄uis non ea cā ɔiūcti ſūt·nō tñ vitauerit vt vel noluerint ſibi naſci filios vl̄ etiā ope aliquo malo agāt ne naſcant̄· Ceteꝝ ſi vel vtrūqꝫ vel vnum horū deſit non inuenio quēadmoduꝫ has nuptias appellare poſſimus·etenim ſi aliquam ſibi ad tps adhibuerit do nec aliā dignā honorib9 vel ſuis fa= cultatib9 inueniat quā in ɔiugium ducat animo ipſo adulter ē nec cū illa quā cupit inuenire·ſꝫ cū iſta cū qua ſic cubat vt cum ea nō habeat maritale ɔſortiū· ❡ Idē de nuptijs et ɔcupiſcētijs·

Fornicarij ſunt ñ cō iuges q̄ ſterilitatis venena ꝓcurāt·

Liquando eouſqꝫ ꝑuenit hec libidinoſa crudelitas vel libi= do crudelis vt etiā ſterilitatis vene na ꝓcuret·et ſi nichil valuerit cō= ceptos fetus itra viſcera aliq̄ mō extingat aut fundat volens ſuam prolē pri9 interire ꝙ̄ viuē aut ſi in vtero viuebat occidi anteꝙ̄ naſci prorſus ſi ambo tales ſint cōiuges non ſūt·et ſi ab inicio tales fuerūt nō ſibi ꝑ ɔnubiuꝫ ſꝫ ꝑ ſtupꝝ potius ɔuenerūt·ſi aūt ambo nō ſūt tales audeo dicere ā illa quodāmodo eſt mariti meretrix·aut ille adult̄ vxo ris· ❡ De hijs qui aborſum pro= curant queritur·an iudicentur ho micide vel nō· ❡ Idē in li·queſtio= nū ve·et no·teſtamti· ❡ De eodē·

et in·c·ꝓx·ſi aūt alia cōdicō inhoneſta poneretur in matrimonio ut ɔtraho tecū ſi interfeceris patrē vel aliud iniquum·an talis impediat mr̄imoniū dubitari ɔſueuit· De h̄ notabis ꝙ ɔdicō quedam eſt hone ſta quedam inhoneſta ſiue impoſſibilis ·Eſt aūt honeſta duplex et eti am duplex inhoneſta quedā em̄ ɔdicō ē de natura matrimonij quedaꝫ non·ſi ergo cōdicō honeſta que nō eſt de natura matrimonij apponat̄ matrimonio teneꝫ mr̄imoniū ut ſi ita ɔtrahatur ɔtraho tecū ſi dederis mi chi centū h̄ ɔdicō honeſta ē et non ē d̄ ſb̄a matrimonij ⁊ tenet mr̄imoniū cum illa ɔdicōe et ſine ea·ut ex̄ d̄ cō di·ap·d̄ ill̄·ē alia honeſta cōdicō q̄ adhēt nature ma trimonij ut cum xp̄ian9 dicit iudee ɔtraho tecū ſi vo= lueris xp̄iana fieri talis cōditio ē de natura mr̄imonij et ſi illa nō appo= neret² nō teneret matrimoniū ut x xviij·q·i·nō opꝫ Similiter inhone= ſta ē duplex·ſi em̄ apponitur inhone ſta cōdicō que eſt ɔtra naturā matri monij nō tenet·ut ſi h̄ mō dicatur cō traho tecuꝫ vſqꝫ ad tres annos·uel ſic ɔtraho tecū ſi ꝓ= curaueris venena ſterilitatis·mr̄imo nia em̄ vl̄ ſpōſali a ſic ɔfc̄ta ñ tenēt ut h̄ ⁊·c·ſequenti eſt alia inhoneſta que nō ē cōtra na turā mr̄imonij·vt ſi h̄ mō dicat² cō traho tecū ſi furtū vel homicidiū fe= ceris h̄ cōdicō nō repugnat nature mr̄imonij·et ɔdi= tio tal̄ ſi appona tur frāgenda ē et tenet mr̄imoniuꝫ· ut ex̄ d̄ cōdic·ap· ·c·i·Sꝫ cōtra hāc diſtinctōnē eſt q̄d legit²·xxviij·q·i· ydolatria ibi em̄ videtur ꝙ omnes turpes cōdicōnes etiā ſoluāt mr̄imo niū Sꝫ āliter h̄ ſit intelligendum ibi notauimus·huic ɔtrariū ē·x·q·i·c· ·i·⁊·ij·vbi tenet ɔtractus licꝫ appo natur cōdicō que eſt ɔtra naturā ɔtractus·ſimiliter obſtat xxviij·di· diaconi vbi tenet ordinacō licꝫ dicat ſe velle habere vxorē·ſimiliter tenet ɔūſio ſi ſub hac forma fiat ut poſſit retineri ꝓpriū ut ex̄ q̄ cle· vel vo·iſinuāte In ɔtractibꝫ aūt ipoſſibiles cōdicōnes apposite viciāt ɔtractū·ut inſti·de inuti·ſtipu·§·impoſſibilis·ff·de act·et ob·nō ſolū· in vltimis volūtatibꝫ ꝓ nō adiectis hn̄tur·ut·C·de inſti·et ſubſti·re ꝓhendenda·de ɔdicōibꝫ appoſitis i matrimonio plene hēs ex̄ de ɔdi·

f ❡ Vtrūqꝫ·deeſt ſupple ſcꝫ q̄ volūt vſqꝫ ad mortē ɔmanē appo·c·ul· et qui nō volunt euitare·ꝓlem· k ❡ Sed cum iſta·eſt adulter·

Liquando·conceptos·ꝓcuracō ſterilitatis·

q. 2

a ❡ Interire· interit ergo q nōdū eſt· ar· ff· de vſufru· quēadmoduȝ b ❡ Si ambo· i· ſi ab inicō· ſiue ꝯtraxerūt· ſȝ ad h̄ poſt omīs· ǵ· i· deuenerūt· c ❡ Coniuges· i· iura ꝯiugij non obſeruant· d ❡ Et ſi ab inicō· nota q nō ſūt ꝯiuges q̄ eo aīo ꝯiūcti ſūt ut ꝓlis gñacōne impediāt· et q in vno ope vnus peccat alter nō· et q matrimonium aliqñ ex vna pte tm̄ tenet· ar· ī· e· q· v· ꝯpoſito· extra de eo q̄ duxit in mat· c· i· ſed h̄ falſum eſt·

e ❡ Meretrix· i· digna pena qua aliqua meretrix digna eſt· f ❡ Adulter· id ē dign⁹ pena quo aliquis adulter dignus eſt·

Moyſes· ꝓ anima ſil'r dicit lex q ſi qs interficit aīatū capite puniri debȝ· ſi vero nō aīatū diſtinguit· qꝛ ſi ē nobilis pte bonorū amiſſa relegatur· ſi ē ignobilis damnatur in metallū· ff· de pe· ſi quis aliqd· ǵ· q̄ abor cōnis· g ❡ Naſcit'· ut illi dicūt q̄ dicūt aīaȝ naſci ex traduce· i ❡ Pereūt· qd ē incōueniens· k ❡ Natiuitati· forte vicō matris· l ❡ Infirma cis· bit'· i· deſtituebatur· vñ nō videbatur rōnabile q̄ ad opinionē hoīm· m ❡ In ſicco· i· i corpe rudi ⁊ infor mi· et ē· ar· ꝓ normānis ⁊ anglicis et polonis ut poſſint fortiter bibē ne anima habitet in ſicco· n ❡ Habitare· ſcȝ q ex eis vnū effi ciat'· vel p vegetacōnē· alias tam boni quā mali· angeli habitāt i ſiccis corpibꝫ et in cadaueribꝫ et lapidibꝫ in quibus ipi demones dāt rñſum· ut xxvi· q· v· nec mirū· vbi dicitur de ſaule q̄ adorauit diabolum·

Quod vero· agitari· ab hereticis preſertim ſcilicet vtrū quicquid ⁊c·

Moyſes tradidit· ſi qs pcuſſerit mulierem in vtero habentem et abortiuum fecerit ſi formatum fuerit det animā p anima· ſi autem informatū fuerit mulctetur pecunia ut pbaret aīaȝ nō eſſe añ formatā· Itaq̧ ſi iam formato corpori traditur nō tñ in ꝯceptu corpis naſcitur cū ſemine anima deriuata· nā ſi cum ſemine et anima exiſtit de aīa multe anime quotidie pereunt· cum ſemen ex fluxu quodā nō pficit natiuitati ſed ſi pꝛius reſpiciamus videbimus quid ſequi debeamus· contēplemur facturā ade· In adam eñ exempluȝ eſt datuȝ· ut ex eo itelligamus quia iam formatū corpus accepit aiam nā poterat de⁹ animā limo terre admiſcere et ſic formare corpus· ſed ratione infirmabatur qꝛ pmū opoꝛtebat domū ꝯpaginari et ſic habitatorem induci· anima certe qꝛ ſpūs eſt in ſicco habitare non pt· ideo in ſanguine fertur habitare· cū ergo lineamenta cōpacta non fuerint vbi erit anima· ❡ Auguſtin⁹ in libro queſtionum exodi ait·

Nō ē homicida qui aborſuȝ pcurat anteq̄ aīa corpori ſit infuſa·

Quod vero nō formatuȝ puerperiū noluit ad homicidiū ptinere· profecto nec hominem deputauerit quod tale i vtero geritur· Hic de anima ſolet queſtio agitari· vtrum quicqd formatū nō ē nec animatuȝ quidem poſſit intelligi et ideo homicidium non ſit· qꝛ nec exaiatum dici pt ſi animā nō habebat· Ite ſi illud informe puerperiū iaȝ quidē fuerat ſed adhuc quodammodo fuerat informiter aīatum· qm̄ magna queſtio de anima eſt non eſt pcipitanda indiſcuſſa temeritate ſententia· ſed ideo lex noluit ad homicidium ptinere quia nondū dici pt anima viua in eo corpe qd ſenſu caret· ❡ Item ieronimus ad algaſiā· ❡ De eodē·

Sicut ſemina paulatim formātur in vtero· et tamdiu nō reputatur homicidiuȝ donec elementa confecta ſuas imagines menbraq̧ ſuſcipiāt· ita ſenſus racōne ꝯcept⁹ niſi in opa prūpit adhuc in ventre retinet et cito perit ab hoſte· ❡ Cū ergo qui aliquā ſibi ad tps adhibet cū ea adulter eſſe dicitur nec ab ea diſcedens nec filiā ſuā illi tradēs peccat· ❡ Vnde leo papa· Profectus honeſtatis eſt fornicariā abijcere et vxorē legitimā accipere·

Ancillā abicere a thoro ⁊ vxorem certe ingenuitatis accipe non duplicacō ꝯiugij ſȝ pfectus eſt honeſtatis· Culpāda ſit ſane taliū negligentia ſed nō penitus dſperanda ut crebris cohortationib⁹ incitati qd neceſſarie petiuerunt fideliter exequātur· nemo eñ deſperādus ē dum in hoc corpe ꝯſtitutus ē qꝛ nonnūq̄ qd diffidētia etatis differtur ꝯſilio maturiore pficitur· ❡ Itē Legitimo mīmonio copulaē que ꝯcubinā habeb tradit'

Non omnis· mulier viro cōiūcta vxor eſt viri· qꝛ nec omīs filius ē heres patris· Nuptiaꝝ aūt federa inter ingenuos legitima ſunt et int coeq̄les et multo prius hoc ipm domino conſtituente quā iniciū romani iuris extiterit· Itaq̧ aliud eſt vxor

o ❡ Nec aiatū· et h̄ quidē verū eſt· qꝛ anteq̄ lineamēta corpis habeat nō infundi tur aīa ut· s· c· ꝓx· quidā tñ heretici dicūt aiam creari ex traduce· id ē p̄iacenti materia· id ē ex aīa gñantis et naſci cū corpe ſicut et creatur corp⁹ ex corpe· alij mentiūtur aīas creatas eſſe i p̄ncipio mūdi in ꝯpibꝫ ſtellis et infundi corpibꝫ· poſt reſolucōnē vero redire ad ꝓprias ſtellas ſi bñ vixerit· fides nr̄a eſt q quotidie deus nouas creat aīas et infundit nouis corpibꝫ· et infundendo creat et creādo infundit· p ❡ Si aīam· ſil'r nō dr deſeri qd nunq̄ fuit et ī· de pe· di· ij· in fine· et rei q̄ ñ ē p̄uilegiū dari nō pt ut ex̄ de ec· edic· ad audiētiā· et in m̄imoniū qd nō eſt accuſari non pt· ut ex̄ de deſpon· impu· ad diſſoluendū· et id qd nō eſt rūpi nō pt· ff· de iniuſto· rup· teſta· nā et ſi· ſȝ contra· id qd nō eſt pt deſinere eſſe· ut ff· de vſufru· quēadmodū· ca· l· iij· ǵ· et res q̄ non pt hrē p̄uilegiū· ex̄ de ꝯſuetu· cum olim· et mittitur in poſſeſſionē qui nō eſt ut· ff· de inoffi· teſta· poſtumus· et edificō q nōdū eſt pt imponi ſeruitus non q ſtatim ſit ſuie⁹ ut· ff· de ſerui· vr· p̄· ſi ſeruitus· ǵ· vl· Io· tu dicas q rei que non eſt pt imponi ſeruitus nō q ſtatiȝ ſit ſeruitus ſȝ erit re exiſtēte i rerū natura xxvij· q· ij· ǵ· ex hijs omībꝫ Idē pt dici de p̄uilegio· q̄a tūc vere ꝯpetit cū res extabit· b·

q ❡ Ab homicidium· dic ut· s· ij· q· v· conſuluiſti· r ❡ Sicut· et p h̄· c· dic baȝ· peccā ſola volūtate ꝯmiſſa ſola volūtate debē dleri· nā omēs reſ ⁊c· ex̄ de reg· iur· ꝯeſ· alij dicūt eſſe neceſſariū exteriorē pñiam ex quo voluntas egreſſa eſt ſuos fines· s ❡ Ita ſēſu s rō/ne· i· cogitacō vl' voluntas bona mēte concepta cito perit ⁊c· vel intelligitur d mala cogitacōne ꝯcepta in rōne· id ē i aīa q̄ perit ab hoſte· i· a ſuggeſtiōe diaboli· qꝛ ſuggeſtio eius nō hȝ effcm̄ circa aīam cū neſciat mētē hoīs ut xxvi· q· iij· ſcien· t ❡ Cū ǵ· dū· reſpicit ſinē· c· ſolȝ queri· et cetera· u ❡ Illi· cū ei ñ ē carnal'r cōmixtus nec ibi ſumatē· ar· ꝯtra extra de ſpō· ad audientiam·

Ancillā abicere· cū ǵ canon iubeat abici illā q̄ ñ ē vxor nū qd ſua auctē ſtatim pt ab ea recedere· ꝶn· nō· ut xxv· q· vi· multorum· ⁊ xxxiij· q· ij· ſeculares· a ❡ Cohortacōibꝫ ut dimittaē ꝯcubi a ❡ Neceſſe na· ſcȝ ꝓpter nccitatē carnalis infirmitatis· id ē cā incontinentie· qꝛ ꝯtinē forte nō poterat vel ne plures alias cognoſceret· b ❡ Fidelit'· ſ· cū honeſtate· ꝯiugij c ❡ Nemo dſperād⁹ ē· d· pe· di· vij· nemo· C· d fidei ꝯlibe· deberi ī· e· q· iiij· recurrat· i ſi· s· xxiiij· q· iij· illd· et c· corripiātur·

d ❡ Etatis ī· ꝓx· q· ij· antiqui· et· c· i adoleſcētia· s· l· di· pōderet· ⁊· c· de eo· s· xxx· q· iij· illud· ꝯtia q̄nq̧ differtur· ad tps donec dferueſcat e ❡ Differē· et penitē· culpa luxurie· de· pe· di· i· ſūt q̄ arbitrātur· et dū ē i pccō nō debet agere penitētiā· de pe· di· iij· in ſalicibꝫ· ſȝ iſtud intelligitur tm̄ de ſolēni pnīa alias apte ꝯtradiceret· de· pe· di· v· falſas· qꝛ peccatoꝛ bñ agit pniam ut no· xiiij· q· vi· in ſūma· ex̄ de· pe· et re· q quidā ī· de pe· di· iij· nec ꝓdeſt· f ❡ Non omnis ī· e· q· iiij· dicat dr̄ ſȝ h̄ filiꝰ ſcdm gñalē ibi ſcdm ſpecialē ſignificacōnē accipitur g ❡ Patris· pater eſt quē nuptie demōſtrāt· ff· de in ius vo· qꝛ ſemp· h ❡ Ingenuos· ar· q nō ſit legitimū matrimoniū int' puberem et impuberem nec inter ſeruos plenarie· i ❡ Et inter coequales· i· inter adultos· ex̄ de dſpon· impu· de illis k ❡ Cōſtituēte· in paradiſo cū fecit adam et euam in adulta etate et eos matrimonialiter coniunxit· de· pe· di· ij· ǵ· romanos· v· adam· vel conſtituit q non omnis filius ſit heres ibi· eiice ancillam· ⁊ cetera· ſed

cōtra ꝫ·c·q·iiij·recurrat· vbi dicitur ꝙ nō obfuit et cetera· et ita filij iacob obtinuerūt hereditatē cū alijs genitis ex ancilla·dicunt quidā ꝙ postea iacob ꝯtraxit cū ancilla et ita legitimauit filios·ſed contra· extra q̄ filij ſunt le·tanta·q꞉ eo tp̄e ſuſcepti ſunt qn̄ mater eſſe vxor n̄ potuit·ſed dic ꝙ ſufficit ꝙ credebatur ꝙ tūc poſſet eſſe vxor· ut ꝫ·e· q·iiij·obiciūtur
a ❡ Legitime·i·oēꝫ ſolēnitatē legalē hn̄tes ex· de deſpon· impu·
b ❡ Illud· tue xxx·q·v·aliter·
Honorantur· ꝗ ꝓ mr̄imonio cōtrahēdo p̄t exigi pecunia nec erit ſimonia licet mr̄imoniū ſit maximū ſacramentū nā talis dacō potius dr̄ honor quā p̄cium ut hic dr̄· ſic xvi·q·i·decime· ⁊ ē·ſi·ff·māda· ſi remunerādi· ſi qras quare in hoc ſacramēto potius interueniat pecunia quā in alijs·dicūt quidā ꝙ ꝓpt onera matrimonij ſed certe eadē ratione ꝓ ingreſſu monaſterij p̄t recipi pecunia ꝓpt onera q̄ ſuſtinet monaſteriū· ſꝫ hꝰ ē racō q꞉ in hꝰ ſacro nō ꝯfertur gratia ſp̄ūs ſcī ſicut fit i alijs ut·i·q·i·multi·circa mediū ·et ·c·ſunt·et·c·quicqd inuiſibilis ·tn̄ multa fuerūt ꝓhibita in ve·leg· in quibꝫ nō ꝯferebatur nec adhuc hodie ꝯfertur grā ſic̄ empcō ſepulture·ut xiij·q·ij·pꝰquam·G·tn̄ dixit ꝙ ꝓ matrimonio nō poſſet dari pecunia·
c ❡ Muneribus datis· a ſuo abrahe eliezer patri rebecce qui dicebatur bathuel·
e ❡ Nō de ſpōſalibus innuit hꝰ lrā· ꝙ ꝯſenſus puelle non eſt reqrēdus in ſpōſalibꝫ quod tn̄ ſecus eſt· ut xxx·q·ij·c·vnico· ·ff·de ſpō·ſpōſalia·imo et de ſpōſalibꝫ fuit ꝯſulta vnde dr̄ ei vis ire cū iſto hoīe·dic ꝗ nō de ſponſalibus tantū ſed etiā de ꝑfectione hoc tene ꝙ ſi non ꝯtradicit ꝯſentire intelligitur ut hic patꝫ·nec p̄t ꝯtradicere niſi cū pater indignū eligat·ff· de ſpon·ſed que patris· ·monium poſſe ꝯtrahi inter abſentes per ꝓcuratorē·ar·xxx·q·v·nec illud·
f ❡ Pudoris·ar·matri·
g ❡ Deſponſata ar·ꝙ pentibꝫ puelle dari p̄t pecunia ut ꝯſentiāt matrimonio interueniēte pecunia·q꞉ ibi nō ꝯfertur grā·
h ❡ Pater·cultus enim verecūdie·⁊c̄·C·de nupc̄·in copulacōne·
i ❡ Virgines·ꝯſilium eſt·ar·extra de deſpon·impu·tua·
Mulier·i·impubes· alibi ſumitur ꝓ virgine in euangelio·mulier ecce filius tuus·ff·de·v·ſig·mulieris·et del·ij·ſuus·alibi ꝓ corrupta· ·ff·de contrah·emp·alioquin·§·i·et nota ꝙ hug· dicit ꝙ ſi impubes

emittat votū vel ſacramentum et eſt doli capax pater nunꝗ̄ poteſt reuocare·q꞉ cū poſſint ſe obligare diabolo et deo·extra de delict·pu·pueris·et legit ſic hu· hoc·c·mulier·ſcꝫ impubes nō doli capax·
k ❡ Obligauit·i·fecit ad modū obligantiū· Alij dicūt ꝙ ſiue ſit doli capax ſiue nō dū tn̄ ſit infra annū xiiij·in viro ·vel xij·in puella pat̄ ſe per reuocat iuramentum eius ut hic·et·s·xx·q·ij·puella · Alij tenent mediam viā·nam doli capax ante legitimā etatē obligatur in omni voto nō in voto monachacōnis xx·q·i·illud·et tn̄ licet obligetur pat̄ p̄t reuocare ex ꝯceſſione huiuſmōi canonis · et ita hꝰ intelligitꝰ de doli capace et vere obligato·de hac materia notaui·xx·q·i·in ſumma·
l ❡ In domo·idē eſt ſi extra domuꝫ q꞉ eſt emācipata dū tn̄ minō ſit·ar· ·C·ꝺ·nup·vidue·
m ❡ Et ope · ꝗ rea erit ſi nō ꝯpleuerit·⁊ ita ꝯtrahē p̄t impubes quod ꝯcedo ·ar·huius ·c·ꝯē·xx·q·i·c·i·
n ❡ Statim·s·xx· ·q·ij·c ·ij·ꝯē·hu· ſoluit q꞉ ideo ibi datur maius ſpacium q꞉ p tale iuramētuꝫ a patris p̄tāte eximitur·ſꝫ aūt loquit̄ de alio iuramēto ſiue voto qꝺ lꝫ adimpleat adhuc tamen manet in patris poteſtate et ideo ibi maius ſpaciū dat̄ quā hic·hic enim loquitur de voto abſtinētie·lex aūt dicit ꝙ cū filius ē i poteſtate nō obligatur aliquo voto·ff·de pollici·l· ·ij·ſꝫ ꝺrogatū ē ei·
o ❡ Pat̄·ſoluitꝰ autem patria poteſtas adueniēte adulta etate quo ad matrimonium carnale ſiue ſpirituale ⁊ quo ad iuramentū· xx·q·ij· puella·xxij·q·iiij·
Honor tribus· Hoc ſanctum· parentuꝫ· ſecūdū canones·licet filie preter voluntateꝫ parentum nubere vn̄ nec eſt neceſſaria patris volūtas quantum ad hoc qn̄ teneat matrimoniū licꝫ nō aſſit volūtas eius·alias bn̄ dico reqrendū eius conſēſum maxime ſi eſt minor·vn̄ corrigit̄ illud·inſti · de nup·in pn̄·nunqꝺ ꝗ pr̄ eā dotare tenet̄·ſic·ar·ff·de ritu·nup·q̄ liberos·et ponit̄ hꝰ vel ꝓ
q ❡ Parentū·bn̄ dic̄·qn̄qꝫ enim inueniūtur mulieres ꝯt̄ ſua co· et· moda laborare·C·de ſpō·ſi pater·hoc tn̄ ad honeſtatē referas·ex̄ de deſpon·impu·tue ·xx·q·ij·c·i·et·ij·ꝯtra·ſꝫ ibi de minoribꝫ·xiiij·annis
r ❡ Extraneus· agitur·et hꝰ de nubilibꝫ·de hoc habet̄·xxxi·q·iij·
O E tercia·hic depingit̄ tercia queſtio· Q· iij· in ſumā· an ſcꝫ puella in matrimonio contrahendo debeat ſequi arbitrium patris ſerui an liberi aui· et quidem aui q꞉ ſeruus non

aliud ꝯcubina ſicut aliud eſt ancilla et aliud libera·ꝓpter qꝺ etiā apl̄us ad manifeſtandaꝫ haꝝ ꝑſonarum diſcretionē teſtimoniū poſuit ex geneſi vbi·dicit̄ abrahe· eice ancillam et filiū eius·nō enim erit heres filius ancille cū filio libere·igitur cuiuſlibet loci clericus ſi filiam ſuam viro habēti ꝯcubinā in mr̄imoniū dederit·non ita accipiendū eſt quaſi eaꝫ ꝯiugato dederit niſi forte illa mulier et ingenua facta ⁊ dotata legitime et publicis nuptijs honeſtata videatur · paterno enim arbitrio femine viris iuncte carent culpa ſi mulieres que a viris habebantur in matrimonio non fuerint·quia aliud eſt vxor aliud cōcubina· ❡ Cū ergo dr̄ paterno arbitrio femine iūcte viris datur intelligi ꝙ paternus conſenſus deſideratur in nuptijs nec ſine eo legitime nuptie habeantur Iuxta illꝺ euariſti pape· Aliter nō ſit legitimū ꝯiugium niſi a pentibꝰ tradatur·
❡ Item ambroſius in libro de patriarchis·
Honorant̄ parentes rebecce muneribꝰ conſulitur puella nō de ſponſalibꝰ· Illa eñ iudiciū expectat pentuꝫ·non eſt eñ ꝟginalis pudoris eligē maritū ſed iam deſponſata viro de ꝑfectionis die ꝯſulitur nec immerito dilatione nō attulit·iure etenī ꝓperare debuit ad maritū· Vnde illud euripidi on qꝺ mirantur pleriqꝫ vn̄ tranſlatū ſit manifeſtū eſt· ait eñ in perſona mulieris que tn̄ volebat marituꝫ relinquē et ad alias petebatur nuptias·ſpōſalium meorum pater meus curā ſubijt·hoc eñ nō eſt meū·ergo qꝺ et ipi philoſophi mirati ſunt ſeruate virgines ⁊ nō ſolū virgines ſꝫ etiam ſi q̄ mulier amiſſo cito marito adoleſcentula in laqueum infirmitatis ſue timēs incidere ſi vult nubere nubat tm̄ in dn̄o· vt electōnē mariti pentibꝰ deferat ne appetētie eſtimetur auctor ſi ip̄a de nuptijs ſuis electionē ſibi vendicet·expetita magis debꝫ videri a viro q̄ vixꝫ ip̄a expetiſſe·verecundiam p̄mittat anteq̄ nubat quo ip̄m ꝯiugiū plus ꝯmēdet verecundia· ❡ Itē in li· numerorum·
Mulier ſi quippiaꝫ vouerit et ſe ꝯſtrinxerit iuramēto que ē in domo patris ſui et i etate adhuc puellari·ſi cōgnouerit pater votum qꝺ pollicita eſt et iuramentū quo obligauit animā ſuā et tacuerit non rea erit ſi quicq̄ꝺ pollicita eſt et iurauit ope ꝯpleuit·ſi aūt ſtatiꝫ ut audierit ꝯtradixit pater et vota et iuramēta eius irrita erūt· nec obnoxia tenebitur ſpōſioni eo ꝙ ꝯtradixerit pater eius· ❡ Itē auguſtinꝰ
Merito hic queritur etiā de voto virginitatis· mulieres enim etiā ꝟgines in ſcriptura ſolent appellari et videtur etiā apl̄us de patre loqui cū dicit·ſuet virginē ſuā et det nuptui virginē ſuā· ❡ Ecōtra in ꝯcilio toletano·iiij· Vidue virgines propria voluntate maritos ſibi eligant
Hoc ſanctū ꝯfirmat cōciliū vt vidue quibus placuerit teneant caſtitatē· qꝺ ſi priuſq̄ ꝯfiteant̄ ꝯtinentiam nubere elegerint illis nubant quos ꝓpria volūtate voluerint habere maritos·ſimilis cōdicō et de virginibus habeat̄· nec extra voluntatem pentū vel ſuā cogātur maritos accipe· Si q̄s vero ꝓpoſitum caſtitatis vidue vel virginis impedierit a ſancta cōmūione et a liminibꝰ eccl̄ie habeatur extraneus· ❡ Premiſſis hijs auctoritatibus euidenter

habet liberum arbitrium ad ea que liber homo facere pt. ſed nec aui niſi de honeſtate. ·ſa eñi eſt ab illis petēda qui ptātem hñt ſup illa. xxx. q. v. c. i. ſed pater nõ habet

Patrem magis. ſpõ= cū ipſe ſit in poteſtate alterius ut. ff. de adulte. ſic eueniet.

Neptis. ſi hec ↄcepta eſt patre ĩ ſeruitute exiſtēte nõ eſt in ptāte aui ar. inſti. q. mo. patria po. ſol. § vi. nam p prēm acquirit auo poteſtas in nepotibus. ſed iſte liber erat qñ eam ſuſcepit ſed poſtmodū factus eſt ſeruus tūc eñi filij remanent in ptāte aui ſui. inſti. quibus mo. ius pa. po. §. ãmonēdi. et in h̄ caū optz intelligi qd̄ hic dr̄. vel dic q̄ ibi auus eſt liber ſiue nepos ſit in eius ptāte ſiue non requiri debet eius ↄſenſus vbi pater huius ē et h̄ de honeſtate. In poteſtate aūt aui materni nullus ē. inſti. de pa. po. in fi. h̄ g̃ de auo paterno dr̄. ſed nunquid origenarius filium hz ĩ ptāte. nõ. cum ipſe ſit in ptāte alterius. C. de agri. et cen. ne diutius. et qui in ptāte alterius eſt aliū in ptāte habere non pt. ff. de adul. ſic eueniet. et ſic pt̄ de origenario h̄ intelligi ſicut. G. poſuit in themate. vl' intellige de ſeruo.

Arbitriū. ar. q̄ nec ſeruus ſuo arbitrio poſſit ducere vxorem. ãliter enim in ſe liberum arbitriuz habebit et nõ in ſua ſobole. g̃ ſicut per illd̄ ex̄ de cõiugi. ſuo. c. i. hodie ſic liberū hz arbitriū ↄtrahēdi mrīmonium ita liberū hz filiã tradēdi. Quare eñi in ſe hēbit liberū arbitrium et nõ in ſua ſobole. h̄ hic nõ habz liberū arbitrium q̄ filia nõ erat in ptāte eius h̄ liberi aui. vel dic q̄ nec ſuꝰ habet liberū ãbitriū ↄtrahēdi ſine voluntate dñi. ſi tñ ↄtraxerit tenet.

Queſtio. iiij.

Quod autem. h̄ q̃rta queſtio nichil hz q̃ſtõnis q̄ non licz ex quacūq3 cã viuēte vxore ex alia filios

aſſerit q̄ quãuis aliqui nõ filiorum pcreandoꝝ ſz in ↄtinētie cã ↄueniant ↄiuges tñ appellant.

Q. III.

De tercia vero queſtione pelagius diffiniuit ſcribens defenſori potentio.

Arbitrium liberi aui non originarij patris puellam in nuptijs ſequi oportet.

Patrem puelle eccie veſtre famulū auum vero eius liberis ortum conſtat eſſe natalibus. et ideo aui magis electõnez de ↄiunctione neptis q̃ patris eius cuius nullo modo liberꝝ pt eſſe arbitriū decernimus attendi. Quia g̃ electione aui huic iſta nupſiſſe pbatur hãc cõſtat legitime ſibi fuiſſe copulatam.

Q. IIII.

Quod autem ex ancilla pp̄t vxoris ſue ſterilitatem filios querere alicui liceat exemplo probatur abrahe. qui propter ſterilitatem vxoris ſue ſara ingreſſus eſt ad agar egipciacam vt ex ea filios acciperet. Itez cū iacob ex rachele filios hr̄e non poſſet ex ancilla ſua filios ſibi ſuſcitauit. nec ſolū pp̄ter ſterilitatē veꝝ etiã pp̄ter fecūditatē ceſſantē legitur intraſſe ad ancillã lye et ex ea genuiſſe filios Ex quibus omnibus colligitur pp̄t ſterilitatē vxoris ſue ex ancilla ſiue ex q̃libet alia licite filios queri. alioquin adulterij macula abraham et iacob notabuntur ſz ſic poſt mortez ſare abrahã cethurã duxit in vxorem ne ſm aug. xp̄iani putarēt eſſe pcc̄m poſt mortē vxoris aliã ducere. ſic videt viuēte vxore ſua filios ex ancilla ſua ſuſcepiſſe ne ab aliquibus hoc reputaretur in crimen.

Illd̄ aūt auguſtini dicit ↄtra aduerſarium legū et pphaꝝ. li. ij.

Quo abraham excuſatur a crimine fornicacõis.

Iſte abrahe etiã vſq3 ad decrepitã etatē ſenectutis fornicacõnis obicit crimen pfecto q̄ pꝰ mortē ſare alterã duxit vbi et ſi nullū intelligeretur rei abdite ſacramētū pp̄ter hoc ſolum id facere debuit abraham ne putarēt heretici aduerſus pplm dei. quibꝰ et tertullianus aſtipulator aſſiſtit poſt vxoris mortē crimē eē ducē vxorē.

Sacramētū huius rei eſt q̄ p bonos mali et boni erant in fide generandi. et p malos boni et mali erãt ad fidē acceſſuri. Vñ aug. ſup iohannem.

Sicut bonoꝝ miniſterio mali et boni ita miniſterio malorū boni et mali in fidei gñant.

Recurrat nunc animus noſter ad abraham yſaac et iacob. in iſtis tribus inuenimꝰ parere liberas parere ancillas. inuenimus ibi ptus liberarum. inuenimus etiã ibi ptꝰ ancillaꝝ. ancilla nichil boni ſignificat eice ancillã inquit et filiū eius. inuenimus rem mirã in iſtis gñacõibꝰ ancillaꝝ et liberaꝝ quatuor ſcz genera hoim. in quibꝰ ↄpletur figura totius populi xp̄iani vt nõ ſit miruz qd̄ in illis tribꝰ dictum eſt. ego ſuz deus abrahã deus yſaac. et deus iacob. In omibꝰ eñi xp̄ianis fratres attendite aut p malos naſcunt boni aut p bonos naſcuntur mali. aut p bonos boni aut p malos mali. Amplius iſtis quatuor generibus nõ poteſt inueniri. iuenis ibi bonos filios iacob natos ex ancillis. et bonos filios iacob natos de liberis. nichil obfuit natiuitas de vteris ancillarum qñ in patre ↄgnouerūt ſemē ſuū. et ↄſequēter regnum cū fratribꝰ tenuerunt. Quomõ ergo in filijs iacob non obfuit illis qui nati ſunt de ancillis quo minus tenerent regnuz ⁊ terrã pmiſſionis quã cum fratribꝰ acceperūt. nõ illis obfuerūt natales ancillaꝝ ſed p̄ualuit ſemen paternū Sic quicunq3 per malos baptizant tanquam de ancillis videntur nati. ſed tamen quia ex ſemine verbi dei nati ſunt qd̄ figuratur ĩ iacob ſimul hereditatē cū fratribus poſſidebūt. ſecurus ergo ſit qui de ſemine bono naſcitur tamē ne imitetur ancillam ſi de ancilla naſceris ancillã malã ſuperbientē ne imiteris. Vnde enim ſilij iacob de ancillis nati poſſiderunt terrã pmiſſionis cū fratribꝰ. Iſmahel autem de agar ancilla natus expulſus eſt ab hereditate. vnd̄ niſi q̄ ille ſuperbus erat illi humiles. erexit ille ceruicem et voluit ſeducē fratrem ſuum ludens cū illo. magnum ibi ſac̄mentū. ludebãt ſiml' yſmahel

pcreare. et q̄ de abrahã et de alijs inducitꝰ nõ obuiat q̄ auctoritate ſpūs ſancti excuſati ſūt extra de diuor. gaudemus. xiiij. q. v. dixit.

Filios. iſmahelem et alios filios ſcz dan et neptalim.

Cethurã. q̄ ſuit binomia q̄ alio modo vocabat agar mr̄ iſmahelis ar. ↄt̄ q̄ eo tpe quo ille fuit ↄceptꝰ non potuit eſſe legitimꝰ g̃ ex pꝰ factõ ñ potuit legitimari ut ex̄ q̄ fi. ſūt le. tãta. ⁊ ff. d̄ ſta. homi. paulus

Iſte. ſacr̄m. q̄ cuz a ſcd̄o viro ſcm ē ſcm̄ pſumit ut. ix. q. ij. lugdunēſ. ⁊. vij. q. i. omnis.

Aſtipulator. i. adiutor. xi. q. iij. anteceſſor.

Adulariū. ſ. tertullianū q̄ ↄdēnabat ſcd̄as nuptias q̄ nec legē nec pphetas recipiebat ⁊ q̄ fuerit eiꝰ hereſis hēs xxxiiij. q. iij. q̄ dã. v. tertullianiſte.

Recurrat. nihil boni. h̄ alibi eñi bonuz ſignificat ut ibi ecce ancilla dñi ⁊c̄.

Quatuor. i. q̃tuor modis gñerandi hoies in fidē. alias eñi duo tm̄ ſūt gña hominum xij. q. i. duo. ⁊ quo ad ↄdicõz. nã aut ſūt ſui aut liberi. ff. d̄ ſta. ho. ſũma

Quatuor. i. iſtis quatuor modis gñandi ĩ fide.

Tenuerūt. q̄. e. dicat. ↄtra. h̄ illegitimi in figura ſucceſſerūt. ſignificabatur enim q̄ illegitimi ſi pentū vicia non ſequãtꝰ ppetuã hēditatez habebūt. lvi. di. naſci vel legitimi iſti erãt. quia fas erat tunc filios ex ancillis ſuſcipe q̄. e. q. vij. tm̄ valz. imo potius dicebantur filij vxoris legitie. ut. lvi. di. iſmahel.

Per malos. ar. q̄ acq̄rit eccie vel alij religioſo loco p hēticos ar. xvi. q. vi. ſi epm.

Expulſus. ñ. q̄ ſm carnē natꝰ eſt h̄ q̄ fratrē perſeq̄bat. ut lvi. di. iſmahel. nam qui ſm carnē erat perſequebatꝰ eū qui ſm ſpm̄ ut. s. xxiij. q. iiij. qui ſcd̄m.

Seducē. iſmahel enim faciebat luteas imagines ⁊ cogebat eū eas adorare ↄt̄. illud. adorab deū ⁊c̄. xxij. q. i. ↄſiderate.

Sacramētum

ſacramentum erat illud ſecūdum q; ſemp carnalis ſpiritualem perſeq̄
tur·xxxiiij·q·iiij·qui ſecundum -menti pepit eccleſia p dilectionem
a ¶ Peperit· patres veteris teſta- noui teſtamenti p ſacramēta·s·
·xij·q·ij·qui abſtulerit· -ſide ad vnū pmium tendunt·ſed nunquid
b ¶ Societate·nā in vna- eadem eſt eccleſia que fuit i veteri lege
poteſt dici q; nō·iuxta illud·vocabo plebem meam non plebem meam
et alibi ecce con-
uertimur ad gen-
tes·et ſm h' dica-
tur qd illud rela
tiuū que qd pceſ-
ſit que pepit et ce
tera ſimplicem fa
cit relationem·a-
lij dicunt eandem
eſſe·ar·de cō· di·
iiij·ſicut ·vij·q·i·
deniq; ff· d iudi·
apponebat᷑ ·et x-
vi·di·habeo·
c ¶ Ciuitatis·ie-
ruſalem celeſtis·
d ¶ Animali·id ē
beſtiali·
e ¶ Sed cū tales·
id ē mali·hic ge-
nerantur p bonos
mali·
f ¶ Spūales·⁊ ſic
p malos boni·
g ¶ Vadunt· ſcꝫ
cū regenerantur·
h ¶ Deſiſtūt· ſcꝫ
cū cathezizantur·
i ¶ Quia ñ pñt·
ſicut pueri·
k ¶ In nouā ·ꝭ·de
con·di·iiij·ſicut·
l ¶ Naſcūtur·id
ē caritatē ⁊ fidem
habent ·ꝭ·de ɔ·di-
iiij·ſicut·
m ¶ Intus ·quaſi
diceret mali mali
ſunt ſiue in eccle-
ſia videantur boni
ſiue mali ſiue ab
ecc'ia tolerant᷑ ſi-
ue ab ecc'ia ſepa-
rati ſint·
n ¶ Area · area
dr pn̄s ecc'ia in q̄
mali permixti ſūt
bonis ſicut in a-
rea palea granis
hugo·
o ¶ Palea· g' ſi-
ue intus ſiue ext'
qd palea ē palea
eſt·⁊c̄ ·ſicut vſu-
ra non deſinit eſſe
vſura licꝫ in ſortē
ɔuertat᷑ ·C·d v-
ſur·l·vlti·
p ¶ Macula eſt·
·s·di·xxi·q̄uis·s·
xxvij·q·i·nuptia-
rū·ꝭ·i·et dic ſine
macula·i·ſine mō
tali peccato·xxiiij
·q·i·om̄ib9·
q ¶ Deſperanduꝫ
eſt·s·e·q·ij ·ancil
lam·s·xxiiij·q·iij·
corripiantur·
r ¶ Peregnatio
nis·in qua ſcꝫ ipe
abrahā fuit pere
grinatus·nam vi
ta hominis ſuper

et yſaac· vidit illos ſara ludentes·q̄
autem peperit abel et enoch et noe ⁊
abrahā ipa peperit et moyſen ⁊ p
phetas tpe poſteriores ante dn̄i ad
uentum· et que iſtos ipa et apoſto-
los et martires nr̄os et om̄es bonos
xpianos·om̄es enī pepit qui diuerſ
tpib9 nati apparuerūt ſed ſocietate
vnius populi ɔtinētur·et eiuſdem ci
uitatis ciues labores huius pegri-
natōnis expti ſunt et quidam eoꝝ
nūc expiuntur et vſq; in ſinē ceteri
expientur· Item que pepit caim et
cham et yſmahel et eſau eadem ipſa
pepit ⁊ dathan et alios in eodem po
pulo ſimiles·et que iſtos eadem ipa
et iudā pſeudo apl'm et ſymonē ma
gū et ceteros vſq; ad h' tpa pſeu-
do xpianos in affectione animali p-
tinaciter obduratos ſiue ſint permi
xti in vnitate ſiue aperta preciſione
diſſentiāt·ſ; cū tales a ſpūalib9 euā
gelizantur et ſacramētis imbuunt
tanq̄ p ſeipā rebecca eos parit ſic
eſau·cum autem p illos qui nō caſte
annuntiāt euangeliū tales in eodē
populo gn̄antur non ſara quidem p
ſeipſam parit ſ; p agar· Item boni
ſpūales qñ euangelizātur vel bapti
ſantib9 carnalibus generantur·lya
quidē vel rachel nō iure ɔiugali eos
ſ; p ancillaꝝ vteꝝ pit· Cū vero per
ſpūales in euangelio gn̄antur boni
fideles q̄ vel vadūt in ſpūalē affectū
pietatis vel eo tēdere nō deſiſtūt·vl'
ideo nō faciunt quia non poſſunt ſic
ex vtō ſare yſaac vl' rebecce iacob
in nouā vitā et nouum teſtamentū
naſcūtur·itaq; ſiue intus verſari vi-
deantur ſiue apte foris ſint quod ca
ro eſt caro eſt·ſiue in area ſua ſteri-
litate pſeuerēt ſiue occaſione temp
tatōnis tanq̄ vento extra tollan-
tur·qd palea eſt palea eſt· ⁊ ſemper
ab illius ecc'ie que eſt ſine macula ⁊
ruga vnitate diuiſus eſt·etiā qui ɔ
gregatōni ſcōꝝ in carnali obdura
tione miſcetur·de nullo tñ deſperan-
dū eſt ſiue qui int9 talis appareat ſi
ue qui foris manifeſtius aduerſet·
¶ Hijs ita rn̄det pro varietate tē-
poꝝ varia inuenitur diſpēſacō con
ditoris · pmiſſum erat abrahe q; in
ſemine eius benedicerentur omnes
gētes· pmiſerat ſe q; daturꝝ ſemini
eius terraȝ pegrinacōnis ſue dn̄s de
us·cū ergo ceteris in ydolatria re-
lictis abrahā et filios eius in pecu-
liarē populum ſibi dn̄s elegiſſet rite
multaꝝ fecūditate mulieꝝ populi
dei multiplicatio q̄rebatur·q2 i ſuc-
ceſſione ſanguinis erat ſucceſſio fi-
dei· Vnde in lege dicebatur·maledi
cta ſterilis que nō reliquerit ſemen
ſuum ſuper terram· Hinc etiaȝ ſacē
dotibus ɔiugia decreta ſunt·q2 i ſuc
ceſſione familie ſucceſſio ɔſtabat of
ficij· Quia vero p icarnacōȝ xpi gra
tia fidei vbiq; dilatata eſt· nec iā dr
dic domui iude vel dic domui iſrl'·ſed
eūtes docete om̄es gētes ⁊ in omni
gente quicūq; timet deū et opatur
iuſticiam hic acceptus ē illi· nec ele
ctio muneris queritur in ſucceſſione
generis ſ; in pfectione vite et ſince
ritate ſciētie·et xginitas fecūdita
ti pfertur·et ſac'dotib9 ɔtinētie ca-
ſtitas impatur·nec ergo abraham
aut iacob deliq̄t q2 pter vxorē fili-
os ex ancilla queſiuit·nec illoꝝ exē-
plo preter ɔiugale debitum fecūdi
tatē in aliq̄ licꝫ alicui q̄rere·cū illo-
rū ɔiugia nr̄oꝝ eq̄nt vel preferan-
tur xginitati·et immoderatus vſ9
ɔiugij nr̄i tpis turpitudinem fere
imitetur fornicacōis illius tēporis·
¶ Vnde ambroſius ſcribit in libro de
pr̄iarchis· Non eſt reus adulterij
abraham qui vxore viuēte filiū ex
ancilla ſuſcepit·

D Ixit ſara ad abrahaȝ·ecce ɔcluſit
me dn̄s ut nō pariā· Intra ergo ad
ancillaȝ meam ut filiū facias ex ea·
et ita factū eſt· ſed ɔſidera pmū q;
abrahaȝ ante legem moyſi et ante
euāgeliū fuit·nondū ergo interdic
tum adulteriū videbatur·pena cri-
minis ex tpe legis ē que crimen in
hibuit·nec ante legē vlla rei ē dam
nacō·ſ; ex lege· non ergo in legem
omiſit abrahā ſ; legē pueniт· deus
aūt in paradiſo ɔiugium laudaue
rat nō adulteriū dānauerat·habes
pmā abrahe defenſioȝ· Secūda illa
eſt q; nō ardore aliquo vage ſuccē
ſus libidinis non petulantis forme
captus decore ancille ɔtubernio cō
iugalē poſt habuit thoꝝ·ſed ſtudio

terrā eſt pegrina vel via in qua dominus apparuit ut pegrinus·i·q·
·i·ꝭ·oppomitur·v̄·q; ut plane· -ad trebelli·cogi·i·ſen· et di·liiij·ex
s ¶ In peculiarē·i·ppriū·ar·ff·- antiquis·
t ¶ Maledicta·i·ignominioſa et obſcure fame apud homines habita
eſt et eſt maledictum opprobrij ut h'·et ē culpe·vt ij·q·vij·paulus·et
eſt maledictum pene·vnd maledictus homo qui pependit in ligno de
pe·di ·iij·ſi enim·
·v̄·et tanquam·
u ¶ Cōſtabat·s·
di·lxxxij· pm̄os·
et·s·di·xxxi·tenē·
x ¶ Muneris·id ē
officij ſac'dotalis·
y ¶ Queritur·ar·
q; ceſſante cā ceſ-
ſabit effect9 lxi·
di·ꝭ·hijs om̄ib9·
z ¶ Impat᷑· poſt
ordinē qui votum
ɔtinētie hꝫ ānexū
·ar·di·xxvij·dia-
con9·s·di·lxxxiiij
cū in pterito·ali-
oquī ɔtradicit am
broſius·s·e·q·i· i
tegritas·
a ¶ Abrahaȝ·ad
h' iducit·c·ſequēſ
et·c·obiciūtur·
b ¶ Illoꝝ·ad h'
inducit·c·nemo·⁊
capitulum·dicat·
c ¶ Vſus·ad hoc
inducit·c·origo·
d ¶ Fere optie tē
perat·quia nemo
imitatur·
D Ixit ſara·le
gem· ſcriptam nō
ante naturalem·
f ¶ Interdictū·i
aliquo pcepto·vl'
iterdcīn p aliquā
legē ſup h' ſpecia
liter lataȝ·erat tñ
quodāmodo inte-
dictū i padiſo cū
dn̄s ait ·erūt duo
in carne vna·ut x
xxi·q·i·quomō·et
etiā i lege natura
li·q2 cuicūq; natu
raliter inſituꝫ eāt
qd tibi nō vis·⁊c̄·
g ¶ Pena· hñdi-
cit pena ex tpe·nā
culpa ante legem
fuit in caim et la-
mech·⁊ no·q; hee
om̄es excuſacōes
inſufficiētes ſunt·
ſed illa eſt ſola·ex
d diuoꝛ·gaudem9
et dic pena crimiſ
id ē legis temera
te eſt·ex tēpore le
gis ſcripte· alias
nec lamech nec ca
im puniri debuit
cum illi ante legē
ſcriptam peccaue
rint·ſed non erat
adhuc pena ſtatu
ta ɔtra eorū pcēm
h ¶ In legem·q̄
enim puenīūt con
ſtitucōnem nō fuit
poſtea irritanda·
·s·di·lxxxij·ppo-
ſuiſti · et extra de

constitu·c·ul·C·de testa·iubemus xxxi·di·ante
a ¶ Laudauerat·cū dixit crescite et multiplicamini·
b ¶ Dānauerat·expsse·et est ar·q̄ licz vnū otrariorū omendet̄ nō ideo reliquū vituperatur ar·otra·vij·q·i·sciendū· c ¶ Posthabuit·i·post
d ¶ Muneris·i·officij quo publice seruire humano generi· posuit· videbantur· e ¶ Pretexuit id est diminuit ⁊ exterminauit n̄ aūt extinxit vt·di·xx·xv·sexto die· et ē ar·q̄ malū factuz excusatur p bonā intencōnē·et obstetrices licz peccauerūt mentiēdo ꝓpter bonā tamē intentionez remunerate fūt xxij·q·ij·si qlibz·et ita in eodem fcō q̄s meretur et deme reē qd̄ ē otra illd̄·ff·d neg ge·siue et·xvi·q·i·legi·ar·q̄ excusaē malum si bono zelo fit ꝓpter bonum·ar·xxx·q·i·ad li mina·

Nemo·de legibꝫ·q̄ dicunt q̄ adulteriū nō committitur cum soluta sz cuz nupta·ff·d adul·iterdū·vel loquit̄ de legibꝫ q̄ pmittunt ocubinatū ut·ff·de ocub·l·i·vel loquit̄ de legibꝫ q̄ pmittūt fornicari militibꝫ ut·C·de dona·int̄ vi·⁊ vx·
f ¶ Stu· ·l·ij· prū·stuprū committitur in v̄gine vidua vel puero vel etiaz in soluta muliere q̄ nō habetur loco vxoris vl' ocubine ut·ff·de adult'·stuprū·secus fm canones ut·xxxvi·q·i·lex illa·§·i·
h ¶ Adulterium·coniugatorum·
i ¶ Ab vxore·sic ·ʒ·q·vi·p totū·et·ff·de adul·si vx/or·h nota simplicem fornicōnem esse canonicuz crimen·i·p canones et non per legem esse crimen·
k ¶ Tibi ius·ius d̄r qd̄ ex indulgētia vel apostoli dispēsacōne habet̄ ut vnusq̄sq̄ habeat ⁊c·ut·s·q·ij·§·hijs ita·sicut d̄r ius pronatus qd̄ ex grā tm̄ habet̄ ut xvi·q·v·si q̄s epoꝝ·sic ecōtrario d̄r ex necessitate fieri qd̄ ex dispensacōne fit·ut·l·di·domino sancto et xxxv·q·iiij·cō sanguinitas·
l ¶ Tollerabilior·q̄si dicat maiꝰ peccatū ē manifeste q̄ occulte peccare·s·xi·q·iij·p̄cipue·et sic est cōtra·xij·q·i·certe ego·sed dic q̄ occulte peccās magis d̄r peccare·id ē piculosius q: neminē hꝫ corrigentē·Itē malū est cadere a ꝓposito sed peius simulare ꝓpositū·Itē manifeste peccās alio mō d̄r magis peccare q: tueri se vult rōnibꝫ⁊ auctoritatibus ut in h̄·c·isti·volebāt·Itē quātū ad h̄ ut plibꝫ p̄bet exemplū peccādi·ut·ij·q·iij·p̄cipue·Itē alia ōsideracōne q̄ clam peccat plꝰ peccat·q: videtur scie̅ter peccare·§ qui palam peccat minus peccat q: p̄sumitur errare·ut·ff·de ritu nup·l·vltima·
m ¶ Sed omne·qd̄ omittit in non sua coniuge adulteriū est·

querende posteritatis et ꝓpagande sobolis adhuc post diluuiū raritas erat humani generis·erat etiam religionis ne quis nō reddidisse videretur debitum nature·deniq̄ ⁊ loth sancti filie hāc cām querēde posteritatis habuerunt ne genus deficeret humanum·et ideo publici muneris gratia priuatā culpam p̄texuit·

¶ Item in eodem Nō p̄ter legitimam vxorem committitur adulterij crimine damnatur·

Nemo· sibi blandiatur de legibus hominum·omne stuprū adulteriū est·nec viro licet quod mulieri nō licet eadem a viro que ab vxore debetur castimonia·quicquid in ea que non fit legitima vxor commissum fuerit adulterij crimine damnat̄·In eodē nulli licet scire mulierez preter vxorem·ideoq̄ coniugij datum est tibi ius ne in laqueum dyboli incidas et cū muliere aliena delinquas·Tolerabilior est culpa si lateat quam si culpe vsurpetur auctoritas·nec hoc solū est adulteriū cū aliena peccare oiuge·sed omne qd̄ nō habet potestatē oiugij·tamen locus iste docet grauiꝰ esse crimē vbi celebrati coniugij iura temerantur et vxoris pudor soluitur·Ideoq̄ cū pretenderet abimalech q̄ vxorem alienam esse ignotauerit quā sororē suā esse vir ipe dixit·respōdit ei dn̄s·et ego cognoui q: puro corde fecisti hoc et peperci tibi vt nō peccares in me ꝓpt̄ hoc nō sius passus te tangere eā·cognoscimus velut presulem custodem q̄ esse deum oiugij qui nō patit̄ alienum thorum pollui·Et si quis fecit eū peccare in deū cuius violat legē et gratiā soluat·et q: in deuz peccat sacramēti celestis amittet osortiuz·

¶ Itē iero·otra iouinianum·

Nichil fedius ē q̄ vxorē amare q̄si adulterā

Origo quidē amoris honesta erat sz magnitudo deformis·nichil aūt interest ex q̄ honesta causa q̄s insaniat·Vnde et sextus ait in sententijs adulter est inq̄t in suā vxorem ardentior amator·in aliena quippe vxore omnis amator turpis ē in sua nimius·Sapiens iudicio debꝫ amare oiugem nō affcū·nō regnet in eo voluptatis impetus nec preceps feratur ad coitū nichil est fedius quā vxorem amare quasi adulterā·certe q̄ dicūt se causa rei publice ⁊ generis hūani vxoribꝰ cōiungi et filios ꝓcreare imitētur saltem pecudes et postq̄ venter vxoris intumuerit nō pdāt filios·nec amatores se vxoribꝰ p̄beāt·sz maritos·

¶ Item virginal' castitas n̄ p̄fert̄ oiugio abrahe

Quis ignoret sb altera dispēsacōe di oēs retro sanctos fuisse eiusdē meriti cuius nūc sunt xp̄iani·q̄uo aūt abraham placuit in oiugio·sic nunc virgines placent in castitate·seruiūnt ille legi ⁊ tempori suo·seruiamus et nos legi et tpi nostro in quos fines seculoꝝ deuenerūt·

¶ Item aug·

Patriarche nō cōcupiscētia exp'ende libidis sz cā plis nūose pl'es habuerūt vxores·

Dicitūtur iacob q̄tuor vxores q̄ q̄n mos erat crimē nō erat·sicut p̄riarche oiugibus excipiētibꝰ semē suū miscebantur non concupiscentia perficiende

n ¶ Iste·scz in genesi·vbi dicitūr q̄ualiter abrahām·dū esset in peregnatione rogauit saram ut diceret se esse sororem suam·
o ¶ Abimelech·nō est huic otra·xxij·q·ij·querit̄·ubi dicit̄ ut pudiciam eius seruare posset apud pharaonē·et hic d̄r abimelech q: vterq̄ in ipm peccauit·vel ipm vterq̄ timuit ab initio·
p ¶ Quia puro·volebat em̄ eā vxorē hr̄e nec intēdebat alicui iniuriam facere·et iō excusandus erat·
q ¶ In deū·cognouimus·
r ¶ Celestis·i·ecclesie·
Origo·s·spes ꝓl' uel ec vitacō fornicacōis q̄ ē nuptiarū cā·ut ·s·q·ij··§·hijs ita
t ¶ Sed magnitudo·s·imoderata exactō pro nimio ardore libidinis·
u ¶ Honesta·nl ē em̄ adeo licitū vn̄ nō possit pnicies irrogari·xxiij·q·v·de occidēdis·in fi·Itez vsus rei nō odēnaē sed libido·vt·xli·di·quisq̄s·et sic vides q̄ q̄nq̄ peccat̄ i re honesta vt·xxiij·di·quod ait·
x ¶ Adult̄·s·c·q·ij·quicq̄d·oē·so·hic talis adulter dicitur non reatu crimis illius capitalis sz similitudie adulterine libidinis·sicut eni adulter in adulterā ardet ita iste in propriā·et q̄ nō peccet mortaliter patet i fine nam ibi dissuadet̄ ad qd̄ euitādū nō tenem̄·⁊ h̄ mō·ʒ·c·q·vij·adulterij·sic g̊ ꝓpter similitudinē dicit̄ adulter nec est h̄ mirū·nā similitudie facti aliquid sépe d̄r fieri·xi·q·iij·excellētissimꝰ xij·q·ij·fr̄nitas
y ¶ Amator·vehemēs amator d̄r cū tm̄ vxorem diligit vt apud se disponat q̄ si ipa esset forte vxor alterius nō miꝰ carnali t̄ se cū ea omiscēt
z ¶ iudicō·cū iudicio·et discrecōne cōmisceri vxori sue debet a ¶ Affectuz·explende libidinis·
b ¶ pecudes·pecudes post oceptū nō coeūt ut·ʒ·c·q·vij· nō solū·nec mulier faciat copiā sui corpis a ocepcōe vsq̄ ad purgationē ut·s·di·v·ad eius et xxxiij·q·iiij·si cā· c ¶ Perdant·pit enim ꝓptus ex frequēti ocussione· ·vbo ad v̄bum·de pe·di·ij·si enim
Quis ignoret·h̄·c·habes de· v̄·memento·veriꝰ in·v·paulus
e ¶ Sub altera·i·sub oiugali q̄ ē altera a castitate·al's trā hꝫ alta·nā ꝓfūda fūt iudicia eiꝰ· f ¶ Legi·naturali vel ōsuetudinarie·vel·i·dispoficōni dn̄e· ·q̄ si p̄mo currebat fortior moneta ⁊ mō currit vilior de mādato p̄ncipis liberor soluēdo viliorē·et
g ¶ Nostro·ar· ar·ff·de otrah·ēp·ipatores·ar·oē ex d·cē·oli·i fi·ff·si ētū pe· cū qd
h ¶ Fines·i·secularīū ōsideriorū vel etas vltia·d ex d uiriuē q̄nto q̄ hēs·xxxv·q·iiij·c·vno· ·inspiratus·ex de diuor·gaudemus
Dicīut̄·mos·s·diuꝰ ⁊ a deo ⁊ pōnit̄ h̄ q̄n ꝓ q:· k ¶ Crimē·

ar· ꝙ ꝯsuetudo a crimīe excusat aliqñ· ar·s· di·iiij· denicꝫ· et extra de tēpo· ordi· sane· ar· ꝯtra· extra de simo· nō satis· et· i· q· iij· c· vlti·

S a ¶ Nō auiditate· si ēm auiditate tūc peccaret· xxij· q· ij· primū· Jcut· fame· sed nōne ꝓpter necessitatē famis licitū est comedē ydoliticū cū ncēitas nō habet legē· ut· ꝫ· de· ꝯ· di· i· sicut· et ꝓpter necessitatē famis licitū est auferre aliena· ut· de· ꝯ· di· v· discipulos· et etiam furari· ut extra de fur· si quis· et homicidiū omittere ut ex· de homic· c· ij· ꝛ cānes comedere in quadragesima· ar· d· ꝯ· di· v· carnē· extra de obserua· ieiuniorū· ꝯsiliū· Ben· sic dūmodo nō fiat i venerationem ydoli· nulla tñ necessitas excusat a fornicacōne· ut· ff· de ritu nup· palā· §· nō ē ignoscēdum·

c ¶ Vndecūqꝫ· q̄si diceret et si querantur ab illicito coitu·

d ¶ Et salui· ar· ꝯtra· extra de filijs presꝫ p totum·

D Jcat aliquis· successiōis· nisi i vncia· ut· C· de naturalibꝫ lib· auten· licet·

f ¶ Nec sanguinis· i· honoris· filius ēm sequitur· ꝓuilegiū patris i tribus quo ad honores et quo ad curialem cōdicōnem· ut· C· de decur· eos· et· l· exēplo· et· l· nullus· ꝛ quo ad originē· ut· ff· ad munici· l· i· matrem sequitur quo ad ꝯdicōnē· ut· C· de rei· ven· partus·

g ¶ Et nomē ar· ad ꝓsūpcōnē matrimonij clādestini ex appellacōne vxoris qđ eo ipso qđ noiatur vxor est habenda pro vxore· extra de ꝓsumpcē· illđ· C· de nup· si vicinis· ar· ꝯtra· C· đ libe· ca· l· penul· ar· ꝓ· s· xxiij· di· dñs· xxiij· q· i· paratus· ꝫ· đ con· di· iiij· si eos· ff· de ꝓba· l· ul· §· vl· s· i· q· i· si quis a simoniacis· ar· ꝯtra· xxvij· q· ij· inuenta· et quod dicit· et nomē· dic ꝛ ꝓ id est· naꝫ eo ipso ꝙ q̄s pmittit ancillam suā ꝯtrahere matrimoniū rapit̃ in libertatē· C· de latina· libe· tol· auten· ad hec· ꝫ et ꝯcubina rapit̃ i libertatē morte domini· similiter· et filij eius si dñs nichil eis disposuit· C· ꝯmuni· đ manumis· l· vl·

voluptatis sed ꝓuidentia ꝓpagande successionis· sic apostoli auditoribꝰ ammirantibus doctrinā suā condelectabantur nō auiditate ꝯsequendꝫ laudis sed caritate seminande veritatis· ¶ Jtē aug· de bono ꝯiugali·

Sanctius est absqꝫ liberis defungi q̄ꝫ ex illicito ꝯcubinatu stirpem querere·

S Jcut sanctius ē fame mori q̄ꝫ ydoliticis vesci· ita sanctius est defungi sine liberis quā ex illicitu concubitu stirpem querere· vndecūqꝫ aūt nascantur homines si pentum vicia nō sectenē et deum recte colant honesti et salui erunt· semen enim hominis ex qualicunqꝫ homine dei creatura est et eo male vtētibus male erit nō ipm aliqñ maluꝫ erit· ¶ Jtem ex ſmone sancti ambrosij de ioħe qui sic incipit· diximꝰ in supiori dominica·

Liberi nō sūt requirendi ex ancilla·

D Jcat aliquis vxorē nō habeo et ideo ancillā michi associaui· audi quid dicat scriptura ad abraham· eice ancillā et filiū eius· non ēm erit heres filius ancille cū filio libē· si igitur ancille filiꝰ heres nō ē ergo nec filiꝰ ē· cur ergo querit̃ tale ꝯiugiū de quo susceptꝰ filiꝰ nec successiōis possit esse heres nec sanguinis· nec habere p̄t hereditatis consortiū qui nō habet originis ꝓuilegiū· cur inq̄ꝫ queritur tale contubernium de quo nati filij non sunt testes matrimonij ꝫ adulterij· cur huiusmodi suscipiūtur adulterini qui patri sunt pudori nō honori· Dicit scriptura· adulteroꝝ filij abhominacō sunt deo et cetera· mulier igitur tua si talibꝰ moribꝰ p̄dita ē ut mereat̃ ꝯsortium mereatur et nomen vxoris· Presta ꝯcubine tue libertatē et nomē vxoris ne adulter sis potius q̄ꝫ maritus ¶ Jtem augustinus ad claudium cōtra iulianū libro quinto

h ¶ Mammona· i· pecunia quā quis p iniquitatē id est p sollicitudinem acquisiuit· xiiij· q· v· §· sed hoc multipliciter·

i ¶ Jniquitatis· i· inequalitatis· equū eniꝫ est tibi necessaria retinere et supflua paupibꝫ erogare· et hꝫ ē iniquitas si ꝯtra fiat·

M Eretrices· cū dicit nō mechaberis· et in deutronomio vbi dicit· nō erit meretrix de filiabꝫ israhel·

Adulteria nō sunt facienda voluntate filios generandi·

S Jc nō sunt faciēda adulteria etiā volūtate filios generandi queādmodū nec furta sunt faciēda etiā volūtate pascēdi paupes sanctoꝫ· qđ tñ faciendū est nō ꝑpetrādo furta ꝫ bñ vtendo mammona iniq̄tatis· ¶ Ecce ꝙ nullo modo licꝫ alicui viuēte vxore sua vel ex ancilla vel ex alia qualibet filios querere· q̄ etiā suscepti filioꝝ nomine iudicantur indigni· simplex ēm fornicatio i sacra scriptura ꝓhibetur· ¶ Vnde aug· in questionibꝰ deutronomij

Jllicitus ꝯcubitus ꝛ omnis nō legitimus vsus illoꝝ menbroꝝ nomine mechie intelligit̃·

M Eretrices esse et ad meretrices accedere ꝓhibet dñs quarum publice venalis turpitudo ē· Jn decalogo autē mechie nomine nō vidr hoc apte ꝓhibuisse· qm̃ mechia nō nisi adulteriū intelligi solet· ¶ Jdē sup exodum· ¶ Dis mechia etiā fornicacō dicitur in scripturis· Sꝫ vtꝝ omnis fornicacō mechia dici possit i eisdē scripturis nō michi interim occurrit locucōnis exemplū· ꝫ si omnis fornicatio etiam mechia· dici non p̄t vbi sit i decalogo ꝓhibita illa fornicatio q̄ꝫ faciunt qui vxores non habent· cuꝫ feminis que viros nō hñt· an inueniri possit ignoro· ꝫ furti nomie bene intelligit̃ om̄is illicita vsurpacō rei aliene· nō enim rapinam pmisit qui furtum ꝓhibuit· ꝫ vtiqꝫ a pte totū intelligere voluerit· quicq̄d illicite reꝝ pximi aufertur ꝓfecto nomine mechie omnis illicitus concubitus atqꝫ illoꝝ mēbroꝝ non legitimus vsus ꝓhibitus debꝫ itelligi· ¶ Jtē ieronimus·

Extraordinaria voluptas ꝛ iuerecūda opa nuptiaꝝ luxuria ꝛ immūdicia appellantur·

J Neo fōnicatō maiōis ēmis ē

n ¶ Quaꝝ· alibi meretrix ē q̄ multorū libidini pet· ut· s· di· xxxiiij· vidua· hoc eciā dicit lex· ff· đ ritu nup·

o ¶ Locuꝫ palā cōmis· expsse

p ¶ Prohibuit· ar· ꝙ idē iuris est in pte et i toto· ut xiiij· q· v· penale· Jtē ar· ꝙ ꝓhibito minori id qđ maius ē intelligit̃ esse ꝓhibitū ar· xliiij di· nulli· clerico· similiter ꝯcesso maiori ꝯcessuꝫ est et minꝰ· xvi· q· ij· vi

q ¶ Apte· sis ps ē furtū· illicita vsurpacō rei aliene ē totum· omne nāqꝫ furtū ē illicita vsurpacō rei aliene ꝛ nō ꝯūtit̃· ꝫ hec glosa nō valꝫ sed expone ut dixi· xiiij· q· v· pena/

r ¶ Omnis· licꝫ nō ꝓhibuerit rapinā vbis legū ꝓhibuit tñ sētētia legū q̄ magis attēdēda ē· extra de· v· sig· ꝓpterea· s· i· q· i· marchiō·

s ¶ Jllicitus· hic vidr surgē quedā inextricabilis contrarietas· nam in deutronomio licitum erat habē cōcubinā et dare ei p̄ciū sue pudicicie et eam dimittē ꝫ in decalogo ſm iterp̄tacōꝫ augu· ꝓhibita fuit ōis fornicacō ut hꝫ dic· h· dic ꝙ nō sūt ꝯtraria· nā aliud ē pmissio de qua in deutronomio· et aliud p̄ceptum de quo in decalogo· ꝫ hec solucō nulla vidr· qꝛ circa idēꝫ nō p̄nt habē locū pmissio ꝛ p̄ceptū siue ꝓhibicō· ideo dic ꝙ illud intelligit̃ de cōpatiua pmissione· simile ꝫ· xxxiij· q· ij· si qđ verius· nā in veritate illđ sēp fuit peccatuꝫ extra de diuor· gaudemus· meliꝰ ē viā veritatis nō agnoscere· ꝛc·

S Jc nō· adulteria· s· e· q· ij· §· sicut ergo·

t ¶ Paupes· s· xiiij· q· v· forte· s· xxx· q· i· nosse· s· xxij· q· ij· is· autē· s· i· q· i· non est putandum·

T Neo formicator· de pe· di· iiij· si refugientes·

u ¶ Maioris· qꝛ fidelis in hoc magis peccat· qꝛ menbra xp̄i facit menbra meretricis· sed infidelis sua nō xp̄i menbra facit mēbra meretricis

x ¶ Erunt· i· ꝯuenirūt in vno carnali ope· et per hoc dicit hugo affinitatem contrahi p illegitimum coitum· ut notaui· xxx· q· iiij· si quis·

a ¶ Econtrario·id eſt ſed·vel id eſt conuerſo caſu
b ¶ Edificet·tñ p fornicacōnē magis edificatur ·diabolo templum ꝙ̄
c ¶ Neſcio·hoc non diffinit·ponit tñ pſuaſionē ſuã cū violetur·
dicit p vicia·ꝛc̄·vel dic neſcio id eſt nō diffinio cū ſit manifeſtū·q̄ꝛ īfi
delis nō violat templū dei cū ipē nō ſit templū dei ſʒ edificat templum
diabolo· d ¶ Opus·ordine·ſ·numerãdi·ſic enī ait apoſtol⁹ maīfeſta
ſunt opa carnis·q̄
ſunt fornicatio et
immundicia luxu=
ria·ꝛc̄·

e ¶ Immundicia
que attenditur ſe
cūdū oēʒ vſū illici
tū mēbrorū·luxu=
ria attēdit̄ i cibo
et potu cū delica=
tis ⁊ calidis ut ap
tior ſit ad immun
diciam·

f ¶ Etiã turpiſſi
mū·et ita quedaʒ
omittenda ſūt ꝓp
ter turpitudinem
ut·i·q·iiij·§·Item
peccato·et impa=
tor dicit de ea q̄
nubit infra tem=
pus luctus·qūo ei
dicamus erubeſcā=
mus·in autent·d
reſti·ea que parit
·§·vnū ſi quidem
collacōne·iiij·

g ¶ Polluerēt̄·
naʒ dicit impator
ꝙ ꝓpter iſta·cri=
mina inducūtur·
fames et peſtilen
tie et terre motuſ
in aut·ut nō luxu
rientur ɔtrã natu
rã §·ſi enī colt vi·

h ¶ Immūdicia·
ar·opera nuptia=
rum q̄ nō ſūt cau=
ſa liberoꝝ morta
lia eſſe q̄ꝛ luxuria
⁊ immundicia no
minãtur·ut ·ꝗ·c·li
berorū·ſʒ hˢ dicit̄
nō quo ad reatuʒ
mortalis vicij ſed
quo ad ſpēm fci·
ſpeciē enim et ſi=
militudineʒ luxu=
rie et immundicie
ꝓtendunt·

S
Alomō·ydo
lis·idolo ſcʒ alta=
roth et ydolo ca=
thmos moabita=
rum et ydolo mo=
loch amonitaruʒ
poſt tñ egit peni=
tentiã ſm quoſdã
de·pe·di·ij·ſi e=
nim·

L
Iberorū·dã
nate·cū vxore·cō
miſſe voluptatēs
puniende ſunt· et
eſt ita ar·ꝓ·h·q̄
dicit virū mortaliter peccare cū accedit ad vxorē cauſã libidinis·tu
dic ɔtra·et dampnate dic id eſt puniende ꝓpter veniale·et ē·ſi·iiij·di·
deniqʒ·vi·di·teſtamentū· ɋtuor ſūt gña filiorū naturales tm̄ ut ɔcu

L
Iberi dicti ſūt q̄= binarū·naturales ⁊ legitimi ut vxorū·legiti
mi tm̄·ut adoptiui·ſpurij ut ſacrarū virginū et ɔſanguinearū·i·
m ¶ Deteriorē ptē ſumit·hˢ verū ē ſm legem lumbar= ·q·vij·tali·
dorum et teuthonicorū·nã ſm legē romanorū ſecus·C·de rei·ven·p
totū·ff·de ſta·ho·lex nature·et de v·ſig·etiã et ſufficit ſi p momētū

q̄ꝛ tollit mēbra xp̄i ⁊ facit ea men=
bra meretricis·erūt q̄ppe duo i car
ne vna·qui non ē fidelis nec credit i
xp̄o menbra ſua facit menbra me=
retricis·Econtrario infidelis i for=
nicacōne ſua vtꝝ violet vel edificet
templū idolo neſcio·per vicia quippe
luxurie vel maxime demones colun=
tur·hoc vnum ſcio ꝙ qui poſt fidem
xp̄i fornicatur violat templum dei·
Secundū opus carnis immūdicia
nuncupatur·et eam comes luxuria
ſequitur·quomodo enim in veteri le
ge de nephandis criminibus que in
occulto fiunt que nominare etiã tur
piſſimum eſt·ne etiam dicentis os ⁊
aures audiētium pollueręntur gene=
raliter ſcriptura cōplexa eſt dicens
Verecundos vel verentes facite fili=
os iſrahel ab omni immundicia·ſic i
hoc loco ceteras extraordinarias vo
luptates ipaꝝ quoqʒ opera nuptia
aꝝ ſi non cū verecundia et honeſta=
te q̄i ſub oculis dei fiant ut tantum
liberis ſeruiatur immundiciã et lux
uriam nominauit· ¶ Item greg·

Immoderatus vſus mulieꝝ ſalo=
monē ad ydolatriam traxit·

S
Alomon quippe immoderato
vſu atqʒ aſſiduitate mulierum ad hˢ
vſqʒ perductus eſt vt templum ydo
lis fabricaret·et qui prius templuʒ
cōſtruxerat deo aſſiduitate libidi=
nis et pfidie ſubtractus ydolis tē=
pla ɔſtruere non timuit·

¶ Itē ieronim⁹· **Liberoꝝ procre**
atio in mr̄imonio laudatur·meretri
cea volūtas etiã in vxore dãnatur·

L
Iberoꝝ ergo vt diximus in
matrimonio ɔceſſa ſunt opera
voluptates autem que de meretri=
cum amplexibus capiuntur i vxoē
ſunt damnate· ¶ Queritur autem
quare tales non dicãtur filij vel quē
ſuoꝝ parentū ſequantur qui ex li=
bero et ancilla naſcūtur· ¶ Iſidor⁹
ethimologiaꝝ li·ix·determinat·

Qui ſunt liberi ⁊ quã conditionē pa
rentū ſequantur·

L
Iberi dicti ſunt q̄ ex libero matrimonio ōti
ſunt·Nã et filij ex libero et ex ãcilla
ſeruilis ſunt ɔdicōnis·ſemp enim q̄
naſcitur deteriorem ptem ſumit·na
turales aūt filij dicūtur ingenuaꝝ
concubinaruʒ filij quos ſola natura
genuit non honeſtas cōiugij·hij ve
ro qui non ſunt de legitimo cōiugio
matrem potius ꝙ̄ patrem ſequntur

Q V
Vod autem
pudicicia violenter eripi n̄
poſſit multorum auctorita
tibus probatur·Eſt enim virtus a
nimi que violentiam non ſentit cor=
pori namqʒ vis infertur non animo
Vnde quamuis corpus violenter cō
rumpatur ſi pudicicia mentis ſerue
tur illeſa tamen caſtitas duplicat̄·
Sicut beata lucia fertur dixiſſe pa
ſchaſio·ſi inuitam me feceris viola=
ri caſtitas michi duplicabitur ad
coronam·non inquinatur corpus
niſi de conſenſu mentis·nam et ſi in
manu mea thura ponas et per ma=
nū meã ſacrificiū facias deus hˢ attē
dit qui et deridet de ɔſenſibus enim
et volūtatib⁹ iudicat de⁹· ¶ Hinc
ãbroſius ſcribit i li··v·d ꝟginibus

Melior eſt virginitas mentis quaʒ
carnis·

T
Olerabilius ē mente
ꝟginē ꝙ̄ carne habē·vtrūqʒ
bonū ſi liceat·ſi nō liceat ſaltem non
homini caſti ſʒ deo ſim⁹·virgo ꝓſti
tui pt̄ adulterari non pt̄·vbicunqʒ
virgo dei ē templū dei eſt·nec lupa=
naria īfamãt caſtitateʒ·ſʒ caſtitas
etiã loci abolet infamiam· ¶ Item

Mente icorrupta non corrumpitur
caro·

R
Euera nō poteſt caro·
corrūpi niſi mens fuerit ante
corrupta· ¶ Item auguſtinus de

Fuit i libero ventre·ff·e·ti·et ſeruoꝝ·§·ingenui· vel dic verius dete
riorē id ē debiliorē·q̄ꝛ femineus ſexus debilior eſt quo ad honores·tñ
et circa inſignia ꝓles patrem ſequitur ut dixi·s·e·dicat·
n ¶ Deteriorē·s·xxvij·q·i·iudei·ɔtra·s·xv·q·vl·cū multe·cōtra·ſed
hoc in ceteris gñaliter·ſed fallit in illis duobꝫ caſibus
o ¶ Matrē·et quãtū ad ɔdicōnem et quãtū ad originē·ff·ad muni·
·l·et ꝙ ipugnant
teſtamentuʒ inſis
ut·ff·d inoffi·teſ·
ſi ſuſpecta·§·i·

Queſtio· v·

Q
Vod aūt
hic in titu
latur·v·
queſtio·an ſcilicet
pudicicia per vio
lentiam aufera=
tur·et dic ꝙ du=
plex eſt pudicicia
animi et corpis·
corporiſ pudicicia
que integritas di
citur bene amitti=
tur per violenti=
am de qua dicitur
·ꝗ·e·ille·et xxvij·
·q·i·nuptiaꝝ·pu
dicicia aūt animi
cum virtus ſit nō
aufertur per vim·
q̄ꝛ animo non in=
fertur vis·ut·ꝗ·e·
ita ne·⁊ nota ꝙ hˢ
virtus ē eadem in
virginibꝫ et in cō
iugatis et viduis
ſʒ in virginibꝫ ap
pellatur virgini=
tas·in cōiugatis
pudicicia·xxvij·
·q·i·nuptiaruʒ·in
ɔtinētibꝫ caſtitas

q ¶ Infertur·ab/
ſoluta que non pt̄
animo inferri ſed
ɔdicōnal pt̄ ut·s·
·xxiij·q·vi·vides
vel dic non pt̄ in=
ferri aio vis·verū
eſt nō ɔſentienti·

r ¶ Duplicat̄·ar·
violenter corrup
tam nō amittere
pmiū virginū ſed
recipe duplicatuʒ
nō tñ quo ad au=
reolam ɔſequit̄
ḡ mai⁹ pmiū ſed
nō tale q̄ꝛ nō coro
natur nec fulgorē
ꝟginis habebit·

T
Olerabilius·
·i·ſanctius·

t ¶ Si liceat·i·ſi
u ¶ Nō hoi pt̄·
in corpe·
x ¶ Sʒ do·i mēte·
y ¶ Virgo ꝓſti
tui·i·corpe p vim
corrumpi·
z ¶ Adulterari·q̄ꝛ
adulteriū tm̄ dolo
committitur·ut xxxiiij·q·ij in lectum et·ff·de adulte·l·penul·
& ¶ Nec lupanaria·homo enī ſanctificat locum nō loc⁹ hominez·vt
·xl·di·nō loca·et·c·multi·tñ ex loco q̄n pſumitur ɔtra aliquem·ut x=
viij·q·ij·diffinimus·et etiã ꝓ aliquo ut lvi di··c·i·ipſe ergo loc⁹ p
ſe nō eſt infamis nec etiã dn̄s lupanaris ē infamis ut·ff·de pet here·et
ancillarum·vitari tñ debet turpis locus·ut lxxxi·di in omnibus·et iu=

R
dex ipm vitare debet·ut·ff·de arbi·ſicut dies·§·ſi arbiter·
Euera·caro·i·eius corrupcō ad reatū imputari nō debet vel·ad

damnacōnem eteriam vel corrupcōnis non debet reā affici · obeſt tñ
I quo ad aureolā · et quia nō ɔſecrabitur inter virgines · ut ꝰ̄ · ille ·
Ta ne · ſi aūt polluet · p ɔſēſu · b ¶ Comitē · nā q̄ hꝫ v v̄tutez nā
c ¶ Conſentire · ſi · xxxi · q · ij · lotharius non em̄ p̄ ꝺecu · habꝫ oēs ·
paupꝫtatis et cetera · ff · de ritu · nup · palam · § non eſt ignoſcendum ·
d ¶ In poteſtate · nā dicit lex qua cura vel diligētia ɔſequi poſſum⁹
ne q̄s nobis iniu-
ria damnum det ·
ut · ff · commodati
ad eos · et · ff · d̄ ad
miniſtra · rez̄ ad
ciui · ptinē · l · ij · § ſi
eo · et dicit lex q̄
cuſtodia paꝝ ꝑ
deſt aduerſ⁹ vim ·
· ff · de act · empt̄ ·
et ven · ſi ea res ·
e ¶ Putauērit · ar ·
nō q̄ debꝫ q̄s dici
ꝯpetraſſe q̄ nolēs
fecit vel paſſus fu
it nec debent im-
putari q̄ p coacti-
onem abſolutam
fiūt · ar · s · di · l · p̄ſ-
biteros · xv · q · vi ·
· c · i · ar · ɔtra · xxxi ·
· q · ij · lotharius ·
f ¶ Sanctificari ·
in futuro cum ſua
inducetur ſtola ·
g ¶ Sanctitatez ·
et ita corpus hꝫ
ſanctitatem et ita
virtutez · § ɔtra ꝰ̄ ·
· e · d̄ pudicicia · q̄
virtus in animo
tm̄ eſt · § ideo dici
tur corp⁹ habere
q̄ futurū ē habē
poſt reſurrectōꝫ ·
h ¶ Pergat · no-
ta q̄ ſola itineris
arrepcō facit ali-
quā corruptā ſic
itineris arreptio
hētur ꝑ appella
tione · ex̄ d̄ ap · me
minimus · ſic qui
pgit de vna mili-
tia ad aliā iure ſe
cūde militie cēſe-
tur · ff · d̄ bono · poſ ·
ex teſtamēto mil
tis · l · i ·
i ¶ Sanctitate · h̄
tñ q̄ mēte corrup
ta eſt poſt penitē
tiā p̄t ordinari q̄
quo ad legem vir
go eſt · ꝰ̄ · e · finge ·

k ¶ Propinquo ·
id ē anminiculo ·
l ¶ Adultera · vi-
det q̄ aug̃ · male ī
duxit ex⁹ lucrecie
nā in veritate ſe-
cundum canones
adulteriū cōmiſit
ſiue directa ſiue i-
directa fuerit vo
luntas · licet ſcḋm
legē nō omittat᷑
niſi dolo · vt · ff · de
adul · l · penul · ſed
aug̃ · inducit ex-
emplum hoc q̄ſi
a minori · quaſi di
ceret ex quo ea q̄

ciuitate dei libro · ij · Aliena libido ne
It a ne aliq̄ꝫ minem polluit
polluat aliena libido · metuit̄ ·
nō polluet ſi aliena erit · ſi aūt polluet
nō erit aliena · Sꝫ cum pudicicia ſit
virtus animi comitēq꞉ habeat for-
titudinē potius quelibꝫ mala tole-
rare q̄ꝫ malo cōſentire decernat · nul
lus autem magnanimus et pudicus
in ptāte habet quid de ſua carne fi-
at ſed tm̄ quod annuat mēte vel re-
nuat · quis tādē ſana ſcꝫ mente puta
uerit ſe pdere pudiciciam ſi forte vi
apphenſa vel opp̄ſſa carne ſua exer-
ceatur et expleatur libido non ſua ·
P Ropoſito ¶ Idē · ¶ De eodē ·
animi pmanēte p q̄ d̄ etiā cor
p⁹ ſanctificari meruit ipi corpi non
aufert ſcitatē violētia libidis alie-
ne q̄ꝫ ſeruat pſeuerātia ſue ɔtinētie ·
an vero ſi aliq̄ femina mēte corrup-
ta violatoq꞉ ꝑpoſito qd̄ deo voueāt
pergat viciāda ad ſuum deceptorez
adhuc eā pgentē ſcām vel corpore
dicimus ea ſanctitate animi p quaꝫ
corpus ſanctificatur amiſſa atq꞉ de
ſtructa abſit h̄ error · et hinc potius
āmoneamur ita amitti corpis ſan-
ctitatē etiā intacto corpe · ¶ Idem
L Vcretiā matronā nobilē vete
remq꞉ romanā pudicicie ma-
gnis efferūt laudib⁹ hui⁹ corpe cū
violent⁹ tarquinij regis fili⁹ libidi
noſe potit⁹ eſſet illa ſcel⁹ improbiſ
ſimi iuuenis marito collatino et ꝑ-
pinquo bruto viris clariſſimis et fō
tiſſimis indicauit eoſq꞉ ad vindictā
ɔſtrinxit · deinde fedi in ſe conmiſſi
ſceleris egra atq꞉ impatiens ſe pere
mit · quid dicimus · adultera hec an
caſta dicenda eſt · quis ī hac contro
uerſia laborabit · egregie quidaꝫ ex
hoc et veraciter declamans ait · mi-
rabile dictu · duo fuerūt ⁊ adulteriū
vnus ɔmiſit ſplendidiſſime atq꞉ ve-
riſſime intuens in duoꝝ corpoꝝ cō
mixtione vni⁹ inq̄natiſſimā cupidi-
tatē vni⁹ caſtiſſimā volūtatē · ⁊ ñ qd̄
ɔiūctiōe corpoꝝ ſꝫ qd̄ aioꝝ diūſita-
te ageret̄ attēdēs duo inq̄t fuert̄ v-
n⁹ adulteriū ɔmiſit · ¶ Idem ·
N On fidelibus xp̄i tedio ſit ve-
ſtra vita · et ſi ludibrio ſit
hoſtibus caſtitas veſtra habens ve-
ram magnāq꞉ cōſolacōnē ſi fidā cō
tinentiā retinetis non cōſenſiſſe pec
catis eoꝝ · ¶ Idē ī libro p̄mo de du
ab⁹ aiab⁹ · ¶ Nō niſi volūtate pec-
cat̄ · ¶ Idē ī libro p̄mo de arbitrio
D ¶ De eodem
E pudicicia quis dubitet qui
ea ſit in animo cōſtituta q̄ñ quidem
virtus eſt · Vnde a violento ſtupra-
tore nec ip̄a eripi p̄t · ¶ Item iero ·
ſup ep̄ſam ad romanos libro · i ·
N On p̄t fieri ut ñ ¶ De eodē ·
quis mechetur prius ī corde q̄
mechari poſſit in corpe · ¶ Idē ſup
F Inge ſi q̄s in aliq̄ lucā li · ij ·
pſecucōe aliquā virginē ꝓſti
tutā ɔgnouērit apd̄ euāgeliū q̄ vo-
lūtate nō peccauit virgo ſuſcipit̄ · i
lege q̄ſi corrupta repudiat̄ ¶ Idē ·
in libro ebraicaꝝ queſtionum ·
C Orpus mulieris nō vis maculat
ſꝫ voluntas · ¶ Itē aug̃ · in libro de
S Icut nemo ſancta ꝯgitate
impudice vtit̄ corpore ñ ſpū p̄
us concepta nequicia · ita nemo pu-
diciciam ſeruat in corpe niſi ſpiritui
prius inſita caſtitate · ¶ Idē victo-
A D dn̄m ingemiſ- riano ·
cētib⁹ omnino ſuis aderit q̄
ſuis adeſſe ɔſueuit · et aut nichil in
eaꝝ caſtiſſimis mēbris libidine ho-
ſtili ppetrare pmittit aut ſi pmittit
cum eaꝝ animus nulla conſenſionis
turpitudine ɔmaculatur · etiā carnē
ſuā defendūt a crimine et q̄cquid in
ea nec ɔmiſit nec pmiſit libido patiē
tis ſolius erit culpa facientis · omniſ
q꞉ illa violētia nō pro corrupcōnis
turpitudine ſꝫ ꝑ paſſionis vulnere d̄
putabitur · tm̄ enī valet in mente in
tegritas caſtitatis vt illa inuiolata
nec in corpore poſſit pudicicia viola
ri cuius menbra potuerunt ſuperari
¶ Item iſidorus in ſinonomis li · ij ·
Caro non peccat ſi a contagione a-
nima fuerit munda ·
N On p̄t corpus corrumpi niſi
p̄us corruptus fuerit animus · mun
da nāq꞉ a ɔtagione anima caro non
peccat · ¶ Itē aug̃ · honorato ep̄o ·
Nō eripitur pudicicia carnis ſi mē
M A gis timeam⁹ te ſeruetur ·
ne ſenſu interiore corrupto pe
reat caſtitas fidei quam ne femine

ɔdicōnaliter fuit coacta excuſat᷑ ſcḋm leges ab adulterio · multo ma-
gis ea que abſolute fiūt ſcḋm canones · ꝯ ip̄a niſi abſolute fuerit co-
m ¶ Vnus adulteriū cōmiſit · imo et- acta · ar · s · e · ita ne · § h̄ ideo di
cit q̄ nō tenet᷑ h̄ caſu ad penā legis · q̄ ſine dolo adulterium non cō-
mittitur · ff · de adul · l · penul · alias potius debuit mori q̄ꝫ conſētire ꝰ̄ · e ·
· § cum ergo · vides g̃ q̄ adulterium p̄t eſſe ex pte vni⁹ tm̄ · et ſimilit̄
ſimonia p̄t eē ex
pte vnius tm̄ ⁊ ñ
alteri⁹ · ſicͭ ī giezi
et naamā · ut · i · q ·
· i · q̄ ſtudet · ⁊ · q · iij
queſitū · et ſimilit̄
ſocietas · ff · ꝓſoc ·
· l · et actōne · § di-
ximus · et ſponſa-
lia · ex̄ de d̄ſponſa ·
impube · de illis · ⁊
matrimonium · ut
ex̄ de eo qui duxit
in ma · quā polluit
p adulteriū · c · i · ⁊
· s · e · q · ij · aliqñ ·
D E pudicicia ·
quis · collige
de modo ꝓbacōiſ
omnem virtutem
eſſe in animo ·
o ¶ Virtus · ē aūt
virtus habit⁹ mē
tis bñ ɔſtitute ⁊c̄
ut de pe · di · iij · ille
rex · ob h̄ etiā v̄tu
tes anime velami
na dicunt̄ · de · pe ·
di · ij · c · ſapiens ·
p ¶ Eripi p̄t · q̄d
ſi culpa ſua ī hāc
violentiā icidiſſet
puta denuntiauit
ei marit⁹ ut fuge
ret ne vi hoſtium
opprimeret᷑ · illa
aūt noluit · et ſic
ɔp̄ſſa ē q̄ dimit
ti poſſit a viro ſic
vidr̄ q̄ q̄cquid ex
culpa ſua ⁊c̄ · xv ·
· q · i · ſi q̄s inſaniēs
· l · di · ſtudeat · p̄ſu
mit̄ enī ſe rapine
obtuliſſe · xxiij · q ·
iiij · diſplicꝫ · ff · q̄
me · cā · ſi mul'r · ar ·
of ex̄ · d̄ ſpō · veni
ens · xxvij · q · ij · de
ſpōſata · ff · d̄ reg ·
iuris · nullū crimē ·
xv · q · vi · c · i · nec i-
putādū ē ei q̄ cre
dula nō fuit · ff · q̄
cū falſo tutore · l ·
· ij · et · l · di · ſi q̄s p̄
poſtera · Itē et ſi
peccauerit cū cre
dito viro ſuo ñ tñ
quantū adulteriū
meretur · xv · q · i ·
inebriauerūt · Io ·
quid iuris d̄ h̄ ple
ne in queſtōnib͛
A notaui · b ·
D dn̄ꝫ · pmie
tit · ſic ñ pmiſit ab
imalech · s · ꝓx · q ·
nemo ·
r ¶ Defendūt · i · ñ
imputatur ad cri
mē corrupcō car-
nis ·
N On poteſt · ñ

peccat· nam tunc homo peccat cū mens ꝑ delectacōnem ſubiugatur· de pe·di·ij·inter hꝰ ſciendū· et ē ar·ɔtra xxij ·q·v·ſi quis coactus·ſed
ibi de ɔdicōnali hic de abſoluta coactione·
Sicut enim· caſus·ſola volūtatis forma monetat opus·
a ℭ Volūtate·directa vel indirecta ne ſit ɔtra ·s·l·di·ſi q̄s· volūtate·
b ℭ Debilitati·ſerrio vel ſectōne vel naturali frigiditate·hꝰ dic̄ lrā q꞉
c ℭ ɔtinentia volunta ria eſt bona non neceſſaria
S I paulus· vas·i·electum ad p̄dicādum·et dici tur vas q꞉ plenioꝛ fuit alijs·
ℭ Aculeoſ·i·mo tus p̄mos de qui bus timebat cade re in ſecundos· et q̄ ſurgūt in nobiſ et ſine nobis·
ℭ Aliā·ſenſuali tatē ſcꝫ ſiue cōcu piſcētiam que dr̄ lex·q꞉ ligat ꝛ tra hit ad pc̄cm·vnd̄ dic̄ alibi·ago qd̄ nolo·
ℭ In lege·i·in pc̄cm quod ligat hominem·
ℭ In ſemet·i· ꝓpriā fragilitatē conſiderans·
ℭ Tu te ar·ꝙ n̄ licꝫ maiori nec mi nori·ut viij·q·i·ſi q̄·et xi·q·i·mag num·et qd̄ negat̄ maioribus multo potius minoribus ·C·d̄ reuo·donac̄· is ſolū·m ſi·et qd̄ maioribꝫ dignita tibus non eſt con ceſſuꝫ hꝰ ſibi n̄ au deāt vēdicare mi nores·ut·C·de de cur̄·l·ul·li·x·
ℭ Putas·ar·ꝙ paulus fuit v̄go cū ſit ɔpacō inter eū et euſtochiū q̄ virgo fuit·
ℭ Suſcitare·itē dicit lex ꝙ virgi nitas reſtitui non pt̄ ·C· de rap·vir in pn̄· ꝫ nonne ex oculato pt̄ reſtitu ere viſum q̄re ḡ non virginitateꝫ· quidam ita intelli gūt id eſt ꝙ deus non pt̄ facē quin fuerit corrupta· q꞉ fcm̄ non p̄t eſſe non factū·ut·ff·de cap·in bello·§·facte·ſed ſm̄ hꝰ iteꝫ eſſꝫ i ceco· ſꝫn· qd̄ hꝰ dr̄ nō refertꝰ ad carnis corrupte reſtauracōeꝫ ſed ad virginalis palme retribucōnē·et dic nō pt̄·i·nō ɔgruit eius potētie ut aureola coronet corruptas·hꝰ em̄ eſſet ɔtra iuſticiā et ideo illd̄ nō p̄t ēē ut ar· de·pe·di·ij·§·caritas· ·lo·l·i·§·ij·nā ideo dixit p̄tor dolus malus q꞉ ē bonus·
m ℭ Male·ar·ff·de dol·
n ℭ Oleū·i·piguedinē bonoꝝ operū·vel·i·pietatē·xlv·di·diſciplina·
o ℭ Deſcēde·verba ſūt yſaie p̄dicētis ad lrām futurā babiloniorū ca ptiuitatē ꝑ dariū et cirū regē medorū et pſarū·ꝛ exeq̄tꝰ ſm̄ hꝰ ꝓpha ad lrām quaſdam miſerias quas paupcule mulieres ſolēt ſuſtinere·et v̄ba impatiua reſoluenda ſūt in verba futuri tp̄is· deſcēde id ē deſcē des·ſede·i·ſedebis·qd̄ ideo dixit ꝓpha ꝓpter nimiā futurarū certitudi nem et ē ar·ꝙ v̄bū pn̄tis tp̄is ponitur ꝓ v̄bo futuri·ſic exponiē tra dic̄·id ē traditurus ē·ff·de pbli·l·i·et ē ar·ff·de v̄·ſig·v̄bis·ſic eɔv̄rio verbū futuri ꝓ pn̄ti·ut·s·di·xxi·in nouo·l·di· pōderet· et exponitur

cōſtuprentur violenter in carne· q꞉ violentia non violatur pudicicia ſi mente ſeruatur· quoniam nec quis in carne violatur qn̄ volūtas pacien tis turpit er carne nō vtitur·ſed ſi ne conſenſione tolerat qd̄ aliꝰ opat̄ ℭ Item iohēs criſoſtimus ſup ma theum· Nec pc̄cm nec iuſticia ope ratur ſi ſine volūtate perficitur·

Sicut enī peccatū opus ſine vo luntate non facit·ita et iuſti cia ex opere nō conſummatur niſi et voluntas affuerit· multi em̄ corpore quidem caſtitati ſtudent· adulteri um quidem voluntate committunt cum dominus dicat· qui viderit mu lierem ad concupiſcendum eam iam mechatus eſt eam in corde ſuo ergo volūtas ſine opere peccat fre quenter· Illa ergo eſt glorioſa con tinentia quā tranſgredi non poteſt neceſſitas debilitati corporis ſed ꝙ complectitur voluntas ſancti ꝓpoſi ti· ℭ Iteꝫ ieronimus in epiſtola ad euſtochium· Virginitas carnis nō ſeruatur mēte corrupta·

Si paulus apoſtolus vas elec tionis et preparatus in euangelio xp̄i ob carnis aculeos et incentiua viciorum reprimit corpus ſuum et ſeruituti ſubicit ne alijs predicans ipſe reprobus inueniatur· et tamen vidit aliam legeꝫ in ſuis menbris re pugnanteꝫ legi mētis ſue et capti uantem ſe in lege peccati ſi poſt nu ditatem ieiunia fames carceres fla gella ſupplicia in ſemet reuerſus ex clamat· infelix ego homo quis me li berabit de corpore mortis huius· tu te p utas ſecurū ēē debē·queſo caue ne qn̄ dicat ꝛ de te deus virgo iſra hel cecidit et non eſt qui ſuſcitet eā· Audacter dicam cum omnia poſſit deus·ſuſcitare virginem non poteſt poſt ruinam ·valet quidem liberare de pena ſed non valet coronare cor ruptam ·timeamus illam ꝓphetiaꝫ ne in nobis etiam cōpleatur· et vir gines bone deficient· obſerua quid dicat· et virgines bone quia ſunt et virgines male·qui viderit iquit mu lierem ad concupiſcendum eam iaꝫ mechatus eſt eam in corde ſuo·pe rit ergo etiam mente virginitas· iſte ſunt virgines male virgines cā ne n on ſpiritu· virgines ſtulte que oleum non habentes excluduntur a ſponſo· ſi autem et ille que virgines ſunt ob alias tamen culpas virgini tate corporum non ſaluantur· quid fiet illis que proſtituerunt menbra criſti et mutauerunt templum ſan cti ſpiritus in lupanar· Ilico audi ꝛ ꝓphetam dicentem· deſcende ſede in terra virgo babilonis filia ſede in terra· non eſt filie caldeorum tronꝰ non vocaberis vltra mollis et deli cata· accipe molam ꝛ mole farinam diſcooperi velamen tuum· denuda crura tua tranſi flumina· reuelabi tur ignominia tua ·apparebunt op probria tua et hoc poſt thalamum filij dei poſt oſcula fratruelis et ſpō ſi· Illa de qua quondam ſermo pro pheticus concinebat · aſtitit regi na a dextris tuis in veſtitu deau rato circumdata varietate nudabi tur et poſteriora dorſi eius ponen tur ante faciem eius · ſedebit ad a quas ſolitudinis et poſito vaſe ·

a iero·hꝰ lrā moraliter circa fidelē animā que p̄uaricata ē ꝑ pc̄cm·et hꝰ duobꝫ modis·vel inuitādo ad penitentiā et tūc ꝓpe tenentur verba deſcēde ·i· humiliare ꝑ pn̄iam· et ſede in terra·i·in cinere et cilicō·
p ℭ Virgo·i·ſterilis·vel v̄go p̄us·filia babilonis·i·filia ɔfuſionis·q꞉ mens tota facta ɔfuſa ē de pe·di·i·§·hꝰ item·v̄·itē ut xp̄s ait·
q ℭ Caldeorū ·caldei grece feroces intelligūtꝰ valde em̄ feroces ſūt qui ꝓprias volun tates ſequētes nō moribꝫ ſuiſ poere ſciūt· et eſt calda r̄gio babilonia ci uitas eſt i ea ſita·
r ℭ Tronus ·id ē dignitas regalis auferetur ei·
s ℭ Delicata id ē āmodo non viues in delicijs·
t ℭ Mole farinaꝫ diſcoopi· ꝓ pau ꝑtate·vl̄ alias tro nus id ē remune racō eterne vite·
ℭ Nō vocaberiſ mollis et delicata quo ad virtutes ſupple et niſi pe nitueris·
ℭ Accipe molā· timoris ꝑ ɔtricōꝫ
ℭ Mole farinā· ·i· examina pc̄a tua et malas co gitacōeſ diſcoopi ·i·ɔfitē pc̄a tua·
ℭ Denuda·per cōfeſſionem·
ℭ Trāſi flumi na·i·d̄ſere caduca ꝛ fluētia ſupple ꝙ niſi hꝰ feceris re uelabitur·ꝛc̄·
ℭ Obprobria·i die iudicij·de pe· di·i·§·n̄ ita·expo nitur etiā miſtice hꝰ lrā ita ꝙ impro peret viciuꝫ fideli anime·ꝛ tūc reſol uūtur verba in p̄ teritū tp̄s·deſcēde id eſt d̄ſcēdiſti ab altitudine virtutū ad vicia · ſede in terra·i· ſediſti tre mis infecta virgo ut p̄us· non ē filie caldeorū id eſt nō mutat̄·accipe mo lam·id ē accepiſti mūdanorū rerū ē cuitum · mole·i· moluiſti·id ē diſſi paſti cogitacōes tuas eas effectui mācipando ·diſco operi·i·diſcoopuiſti ipocriſim tuam·mō em̄ apparet qualis p̄us exti teris·diſcooperuiſti te virtutibꝫ·nam virtutes velamina ſunt anime de pe·di·ij·ſapiēs·denuda crura tua·id eſt ꝑ ɔfeſſionē denudaſti actio nes tuas·tranſi flumina·id eſt tranſiſti ꝑ tpalia eis īherendo·ꝛ idcirco reuelabitur·ꝛc̄·
e ℭ Hoc poſt thalamū·hec lrā vult ꝙ·p̄cedens· moraliter intelligatur ·et eſt ſenſus·id eſt poſq̄ꝫ receſſiſti a ſpōſo tuo fratruele id eſt xp̄o·xp̄us enim ꝛ eccleſia ſūt fratrueles q꞉ de iacob cri ſtus·de eſau eccleſia·id ē de gentibꝫ ꝓceſſit·et hec ſūt v̄ba ieronimi
b ℭ Regina·id eſt quelibet virgo vel ſancta eccleſia·
e ℭ Deaurato·caritate et caſtitate·de pe·di·ij·principium·
f ℭ Nudabitꝰ·veſte v̄tutū vl̄ bonoꝝ operū· g ℭ Et poſteriora ·i·pc̄a que habuit q̄ſi poſt dorſum relicta cū an̄ ſe ea debuit hrē·
h ℭ Ponētur·in futuro ſeculo· i ℭ Ad aquas·inter hereticos·
k ℭ Et poſito·id ē depoſito· l ℭ Vaſe·ſcꝫ cordis·
m ℭ Diuaricabit·id ē diuidet et omitet varios effectus·

a ¶ Tranſeunti·i·demonibꝫ·vel·i·omibꝫ opa ſua · quia ibi oīa om̄ibꝫ apta erunt·
b ¶ Tranſeunti·trāſiens dr̄ diabolus q̄ dicūt· anime ipſi diabolo incuruare ut trāſeamus ſup te exinanite vſq; ad fūdamētum in ea·de pe·di·iiij·in ſalicibus·
c ¶ Quā ad altiora·ar·ꝙ melius ē nō incipe ꝙ ab incepto deſiſtere melius eſt enim nō vouere quam a voto cadere·xij·q·i·certe·xxvij·q·i·nuptiarum·
d ¶ Ciuitas·id ē anima que agit bene·de·pe·di·iiij in domo·
e ¶ Demones·id eſt praue cogitacōnes·
f ¶ Sireneſ·i·dlectacōnes·que emergebant·
g Ericij·erores vl' eē ſollicitudieſ humane q̄ pūgūt hominem·
h Ec ſolo·impudicos·hoc perpenditur ſi fūt vagi ut·s·di·xxiij·hijs igitur·et vnde illud·auerte oculos tuo·ꝛc·
i ¶ Tacente·ar·ꝙ opibꝫ loquimī ſicut et verbis··ut·xliij·di·ſit rector·et·xi·q·iij·ex iſtimant·extra de ap·dilecti·extra ꝺ ſpon·cum apud·ſic·ff del'·iij·nutu etiam·
Q Vi viderit·ad ꝯcupiſcendū·hoc ſcꝫ animo et dat operaꝫ quam poteſt·
l ¶ Iam mechatus eſt eam·hoc verum eſt in coniugata·nā cum ſoluta nō ꝯmittitꝰ·ſed nunquid imponemus iſti tantam penitentiam; ac ſi factū inueniſſet·ſic·ꝫ nō tā graueꝫ
m ¶ Adulteriū·i·fornicacō·
n ¶ Vel ordine·nota ſm̄ varieta/tem loci vel ordis aliquem plus minus ve peccaē·ar·di·xi·homo xp̄ianus·xxiij·q·viij·occidit·s·xvij·q··iiij·quiſquis·ff·de penis·aut fcā··§·locus·xxv·q··i·nulli phas·s··xxxi·q·i·de hijs qui frequēter vxores·de peni·di·i·aut facta·
o ¶ Studioſa·nō vidr hoc verum ꝙ tm̄ peccet clericus ſtudioſa ꝯcupiſcentia quātum laicus ipſo facto·videtur enim ꝙ magis peccet clericus ſtudioſa ꝯcupiſcētia·nā tm̄ peccat quilibꝫ ſtudioſa volūtate ꝯmittēdi adulteriū quātū ipō facto·ꝫ·de·pe·di·i·ſi cui·et ita vel equaliter peccant vel clericus magis ꝓpter gradum altiorem quam laicus·qꝺ ergo hic dicitur referas ad eccleſie ꝯ ꝑpinionē nō ad viri eſſentiā·ſicut ergo ſm̄ canones ꝯmittitꝰ adulteriū ſolo animo ſimiliter ꝑiurium·ut·xxij·q·v·qui ꝑiurare·item in furto et in alijs·

diuaricabit pedes ſuos omni tranſeunti et vſq; ad verticem polluetur rectius eñi fuerat hominem ſubiſſe ꝯiugiū et ambulaſſe p plana quā ad altiora tēdentem in ꝓfunduꝫ iferni cadere·non fiat obſecro ciuitas meretrix filia ſyon ne pꝰ trinitatis hoſpiciū ibi demones ſaltēt ꝛ ſirenes nidificēt et ericij·¶ Itē aug·de xp̄iana fide·

Corpe itacto nōnūꝙ ꝟginitas amittit·

N Ec ſolo·affectu et tactu ſed aſpectu ꝙ; appetitur et appetit concupiſcentia feminaꝝ·nec dicatis vos animos habere pudicos ſi habeatis oculos impudicos·quia impudicus ocu lꝰ ipudici cordis eſt nūtius·et cū ſe ſibi inuicem etiā tacēte lingua conſpectu mutuo corda nūtiāt ipudica et ſm ꝯcupiſcētiā carnis alterutro delectanē ardore·etiā intactis ab imunda violatione corpibus fugit caſtitas ipa ꝺ moribꝰ·¶ Itē aug·

Adulteriuꝫ ꝑpetraē cum nupta vel cum innupta turpiter ꝯcupiſcitur·

Q Vi viderit mulierē ad cōcupiſcendū eam iam mechatus eſt eaꝫ in corde ſuo·q̄ eñi greco vocabulo adulter mechus dr cum nō aliena ꝯiūx ſꝫ mulier videri ꝓhibetur·apte veritas oſtendit q̄ etiā ſolo viſu cū turpiter vel innupta ꝯcupiſcitur adulterium ꝑpetraē·qꝺ tm̄ plerūq; ex loco et tpe vel ex ordine ꝯcupiſcentiū diſcernitē·q̄ ſicut hūc in ſacro ordine ſtudioſa ꝯcupiſcentia ſic illum adulterij inq̄nat culpa·in pſonis tm̄ nō diſſimilibꝰ idem luxurie diſtinguitur reatus·¶ Quamuis aūt violenter oppſſe pudiciciaꝫ nō amiſerint in cōtaminatis tm̄ ſe nō audeant exequare virginibus·

¶ Vnde leo papa·

Que oꝑrimūtur incontaminatis ꝟginibꝰ ſe cōpparare nō audeant

I lle aūt famule dei que integritatem

criminibꝫ·ut xxxiij·q·i·ſi ꝓpterea·ſed ſecūdum leges ſolo animo non ꝯmittitur furtum·ut·ff·de acquir·poſ·poſſidere·§·ſi rem·nec adulterium·ff·de adul·l·penul·
p ¶ Diſtinguitur·p ꝯceptum·
I lle·incōtaminatis·ſcilicet mente et corpore·
r ¶ Cōparare·ex toto ut velint ꝯſecrari inter virgines·ar·di·xxvi·acutius·s·e·q·c·ſinge·vel ut aureolam habeant·licet ſit ar·ꝯtra·C·ꝺ nuptijs impal'·v·nam omnis·

pudoris opp̄ſſione barbarica pdiderunt laudabiliores erunt i humilitate ac verecundia ſi ſe incōtaminatis nō audeāt ꝯpare virginibus·ꝙuis eñi omne pccm ex voluntate naſcatur et potuerit corrupcōne carnis mēs inuita nō pollui·minus tm̄ hoc illis oberit ſi qꝺ potuerunt aīo non amittē ſe doleant vel corpe pdidiſſe ¶ Cū ergo hꝫ que violentiaꝫ paſſa ē pudicicia amiſiſſe probari nō pt·nullo modo ꝯuincitur fornicationis vel adulterij crimē incurriſſe·ut eñi ait aug·in libro de bono ꝯiugali·adulteriū ꝯmittitur cū vel ꝓprie libidinis inſtinctu vel aliene cōſenſu cū altero vel altera ꝯtra pactū ꝯiugale ꝯcūbitur·atq; ita frāgitur fides q̄ in rebꝰ corporeis et abiectis magnum animi bonū eſt·et ideo ei ſalutē ꝙ; corpalē q̄ etiā vita iſta ꝯtinetē et certū ē debere poſtponi·¶ Item iſidorus ſup exodū·

Mechaē qui alicui pter m̄r̄monij fedus miſcetur

N On mechaberis id ē nec q̄ſꝙ preter matrimonij federa alijs feminis admiſceatur ad explendam libidinem·nā adulteriuꝫ facit q̄ pt̄ ſuā ad alterā accedit·¶ Iteꝫ aug·de adulterinis ꝯiugijs·

Qui vxorē ſuā viuēte aliā ꝯgnoſcit adultiū ꝯmittit·

P Vto xp̄ianū neminē reluctari adulterium eſſe qui vel diu languēte vel diu abſente vel ꝯtinēter viuere cupiēte relicta vxore ſua alteri ꝯmixtus ē femine·¶ Cum ergo nichil hoꝝ in iſta deprehendatur fuiſſe·q̄ nec ꝓpe libidinis inſtinctu nec aliene cōſenſu nec viro ſuo languēte vel abſente vel ꝯtinēter viuē cupiēte adheſit alij·ſed violēter aliena libidine oppreſſa vim pertulit·apparet ꝙ nec adultera nec fornicaria dici poteſt Vnde nec aliqua occaſione valet dimitti·cum enim iudei quererent

s ¶ Doleant·q̄ forte peccatū pcedēs hꝫ eis accidit alias quare dolebunt cū nō peccauerunt·
t ¶ Vel corpore·ſed peccatum originale quod eſt i eis ꝓpter qꝺ pñt corrumpi·
u ¶ Inſtinctu·vt cū appetit et inſtigat aliquē ad coitum·
x ¶ Vel aliene·ut cū appetit et ꝯſētit aliene libidini·
y ¶ Fides·ꝯiugalis·ꝙ alter ꝯiugū alteri debꝫ ſuare ſcꝫ ne cū altero vl' cū altera coeat
z ¶ Et abiectiſ·i·in quantumcunq; vilibꝫ valet fides cōiugalis·
a ¶ Corpaleꝫ·ar·ꝓ leproſis·et extra ꝺ ꝯiug·lepro·quoniā·q̄ potius piculum corporis ꝙ anime incurrēdum eſt cū alterū vitari non poteſt ar·xi·q·iij·nō ſolū·xxij·q·v·c·i·
N On mechaberis·explēdam·nec etiā ob aliam cām·
c ¶ Qui pt̄ ſuā·et ita ille tātum ꝯmittit adulteriuꝫ qui habet vxoreꝫ vel que eſt ꝯiugata·q̄nq; tm̄ large ſumitꝰ adulteriū·s·q·iiij·nemo·
P Vto languēte·ꝫ·e·q·vij·qꝺ ꝓpoſuiſti·cōtra·ſolucō·illud falſarijs dictū illꝺ autēticū eſſe vidr vel illud deſponſata tantū illud ꝺ cognita·vel illud reprobatū hꝫ diuina auctoritate firmatum·vel veriꝰ dic quod illud de arta loquitur·
e ¶ Abſente·xxxiiij·q·i·cū p belli cam·ꝯtra·ꝫ ibi de illo qui neſcitur viuere·hic de illo qui certe ſcitur viuere·
H Orrendus·ſemel·ar·ꝙ ſufficit ſemel ꝯſentire ut·s·di·iiij·i iſtis et·viij·q·ij·dilectiſſimi·et ar·ff·de mu·et ho·ut gradatim·§·i·ar·cōtra·s·xij·q·i·certe·ar·cōtra·C·de repu·her·l·vl·C·de nō nu·pecu·generaliter·ff·de nego·ge·pompōius·ar·s·iij·q·iij·offeratur·s·di·lxxij·
g ¶ Putat·ar·ff·ad·l·acquiliam·ꝓinde·ar·ff·de edil'·placuit·edict·cum eiuſdem·et·l·plerumq;
h ¶ Mutas·promia eſt·

a ¶ Riualem · riuales ꝓprie dicūtur qui ꝑ eundē riuū aquam ducūt · ut · ff · de aqua · co · et esti · l · i · ſil'r hīj exquiſita ſiſitudine riuales dicūtᵒ qui cū eadē muliere hn̄t ꝯſuetudinē cū q̄ accedūt q̄ſi ad eūdem riuū ·

b ¶ Incognita · an ſit iuſta vel non · id ē nō ꝓbata cauſa

S Ī vxorē · horribile · ar · ꝓ leproſis ꝙ nō debent dimitti · ut ex̄ d̄ ꝯiug · lepro · c · ij · vn̄ et · h · dic̄ ꝙ eū ſequi mulier debet · ꝓ · h · ē ar · xiij · q · · ij · vnaqueqꝫ · et ex̄ · e · qm̄ · qd̄ autē d̄r · ex̄ · e · c · i · ꝙ non cogitur ſequi pt̄ itelligi in eo caſu qn̄ reliquus h̄ nō petit · nā ſi peteret bn̄ teneret ſequi · ut · ex̄ · e · c · qm̄ · vl' dic ꝙ illd̄ nō tenꝫ qd̄ ibi d̄r q2 ē ꝯ̄ p̄ceptū dn̄i · ſꝫ po= ne ꝙ vir vult reti nere apd̄ ſe vxorē leproſam nunq̄d pt̄ · vid̄r ꝙ ſic · q2 vxor tenet virum ſequi ſꝫ nō ecōuerſo ut xiij · q · ij · vnaqueqꝫ · econtra vi/ detur ꝙ vicīma n̄ tenetur pati il= laꝫ eſſe inter eos q2 de iure debꝫ re moueri ab alijs ut · ſ · di · vi · teſtamē tum · et xxxiij · · q · ij · h̄ ipm̄ · ⁊ ex̄ de ec · edifi · c · ij · et etiā de ꝯſuetudīe ut ex̄ · e · qm̄ · ego creto ꝙ alter re liquū debeat tali= ter ſequi ut q̄nqꝫ veniat · ad ip̄m · et quācito ſoluit de= bitū recedat · ſed ſponſa de futuro etiaꝫ ꝓpter alias deformitates non tenetur ſequi ſpō ſum · ut ex̄ de iur̄ iur̄ · quēadmodū ·

P Recepit · re dundat · naꝫ vbi par racō par debet eſſe iudiciū · · ff · ad · l · acq̄li · l · illd̄ ꝫ · q · ꝓx · nl ·

c ¶ eadē · i · eiuſ= dem gn̄is · nam in veritate due ſunt ſuitutes · ut ex̄ de ꝯuer · ꝯiu · quidā ·

e ¶ Pari · ar · d̄ q̄ bus par racō at= tēditur ſimile de= bet eſſe iudicium

f ¶ Condicōne · quo ad debitum reddenduꝫ et ſidē ſuanda nō autem in alijs vt potes ponē per exempla · ff · de hijs q̄ no · infa · vxores · xxx= iij · q · v · manife= ſtū et · c · noluit · et · c · h̄ ymago · xxx/ iij · q · i · ſi q̄s acce= perit · nam in uoto abſtinentie vir ē maior ſil'r in accu ſacōne ſm̄ leges ·

a xp̄o vtꝝ liceret homini vxorē ſu= am dimittere quacūqꝫ ex cauſa · re= ſpondit eis · nunquid legiſtis quia q̄ fecit eos ab initio maſculum et fe= minam creauit eos · quos ergo de= us ꝯiunxit homo nō ſepet · deinde ſer monē ſuū ita ꝯcluſit dicens · neminē poſſe dimittere vxorē ſuaꝫ excepta cauſa fornicacōnis · Hinc apl's ait i epl'a ad corinthios · hijs qui matri monio ꝯiūcti ſunt p̄cipio nō ego ſꝫ dn̄s vxorē a viro nō diſcedere · Vnd̄ datur intelligi ꝙ qualeſcunqꝫ fue= rint vir et vxor ex quo ꝯiugali af= fectu ſibi adheſerint vlterius abin= uicem diſcedere nō valēt · ¶ Vnde ambroſius in examerō · ti · diei · iiij · ſcribit Qualiſcūqꝫ ſit vir ex quo ſemel placuit nō eſt dimittendus ·

N Orrendus et incultus eſt vir qui ſemel placuit · nūquid vir alius eligendus ē ꝯparē ſuū equus diligit ⁊ ſi mutetur alius trahere iu gum neſcit cōpar alterius et ſe non totū putat · tu ꝯiugalē tuū repudi= as et ſepe putas mutandū et mutas et ſi vno defecerit die ſupduc riua= lem et ſtatim incognita cauſa q̄i co gnitā pudoris exequeris iniuriam ·

¶ Itē aug · Similiter de vxore in telligat

S Ī vxorē q̄s habeat ſterilē ſiue corpe deformē ſi= ue debilē mēbris vel cecā vel claudā vel ſurdā · vel ſi q̄d aliud ſiue morb ſiue laboribus doloribuſqꝫ confectaꝫ et quicquid excepta fornicacōnis cā cogitari pt̄ vehementer horribi= le ꝑ ſocietate fideqꝫ ſuſtineat ·

¶ Iteꝫ ieronimus ad occeanum de morte fabiole · Nō licet vxorem di mittere viro n̄ fornicacōis cauſa ·

P Recepit dn̄s vxorē nō debere dimitti excepta cā fornicacō nis · et ſi dimiſſa fuerit manē innup= tam · quicq̄d viris p̄cipitur hoc con= ſequenter redūdat ad feminas · ne= qꝫ eīn adultera vxor dimittenda ē et vir mech9 retinēdus ē · Itē apd̄ nos qd̄ n̄ licꝫ feminis eque nō licet vi ris · et eadē ſuitus pari ꝯdicōe cēſet

¶ Item ex concilio tolet · xij ·
Cōmuniōe priuet q̄ extra fornica= cōis cām vxorē ſuā dimittit ·

P Receptum dn̄i eſt vt excepta cauſa fornicacōis vxor a viro dimit ti non debeat · et ideo quicunqꝫ extra culpā criminis ſupdicti vxorē ſuaꝫ quacūqꝫ occaſione reliq̄rit · q2 quoſ deus ꝯiūxit homo ſepare diſpoſuit · tamdiu ab eccl'aſtica ꝯmūione pri= uatus et a cetu omniū xp̄ianoꝝ ma neat alienus q̄ꝫdiu ſocietatē relicte cōiugis āplectatur ſinceriter et fo= ueat · Itaqꝫ iaꝫ admoniti a ſacerdo te ſemel et bis et ter vt corrigant ad ſue ꝯiugis noluerint redire con= ſortiū ip̄i ſe ſuis meritis ⁊ a palatine dignitatis offitio ſepabunt · et inſu per generoſe dignitatis teſtimoniū quādiu i culpa fuerint amiſſuri ſunt quia carnē ſuam diſcidij iugulo tra diderūt · ¶ Itē nicola9 papa ad cō ſulta bulgaroꝝ · ¶ De eodem ·

Q Vicquid mulier ꝯtra te cogi tauerit vel ſi te accuſauerit nō ē excepta cā fornicacōnis reiciēda vel odio ꝓſus hn̄da · ¶ Sed querit cū ſit par vtriuſqꝫ cōdicō cur ꝯmu= nicantes viri cū adulteris vxorib9 nō ꝯueniāt · cū ecōtra vxores in cō ſortio adulteroꝝ viroꝝ manē vide ant · ¶ De hijs ita ſcribit innocēci us papa In vtroqꝫ ſexu rōne pari adulteriū punit

X p̄iana religio adulteriū in vtroqꝫ ſexu pari racōne ꝯdēnat · ſꝫ viros ſuos mulie= res non facile d̄ adulterio accuſant et non habent latentia pcc̄a vindi= ctam · viri aūt liberius vxores adul= teras apud ſacerdotes deferre con ſueuerunt · et ideo mulieribus ꝓdito crimine eaꝝ ꝯmūio denegatur viro rū aūt latente commiſſio non facile quiſq̄ꝫ ex ſuſpitionib9 abſtinet qui vtiqꝫ ſūmouebitur ſi eius flagiciuꝫ detegatur · cū enim par cā ſit inter= dum ꝓbacōne ceſſante vindicte ra tio ꝯquieſcit · ¶ Ecce ꝙ iſta dimit= ti nō valet cū a fornicacōe innocēs inueniatur · Q VI

S Ed ponatur ꝙ ipſa ſit adul tera · queritur ſi adulter poſſit dimittere eam cauſa fōnicati onis · Non enim videtur ꝙ pari cri= mine infectus alium de eodem puni= re poſſit · vnde cum iudei adulteram accuſarent equitatis ſententiam a domino acceperunt · quicunque

ſꝫ ſm̄ canones non ab imparia iudicātur · ut · s · e · q · i · ſi q̄s · i · et vir pt̄ ſtatim ꝯtrahē poſt mortē vxoris · ſꝫ mulier nō pt̄ ſtatim poſt mortem viri ſm̄ leges · C · de ſecū · nup · l · i ·

P Receptū · dignitatis · ar · ꝙ= ſi aliquis ꝯtēmit excōicacōꝫ ꝙ iu= dex ſecularis vel dn̄s illius pt̄ euꝫ p̄uare feudo ſuo · Itē · ar · ꝙ ſi vn9 eps ꝓpter excōicacōeꝫ alicui9 aufert p̄bendā · ſil'r et alius pt̄ ei auferre id ꝙ ab ip̄o habꝫ · ut vij · q · · i · ſi q̄s preſb̄r · et · xi · q · iij · ſi quis a ꝓprio · Itē ar · ꝙ quicq̄d p̄lat9 vel alius facit tpe ex cōmūicacōis qd̄ nō valꝫ · ut · vij · q · · i · fact9 · ⁊ xxv · q · · i · oē · ⁊ d̄ ꝯ · di · i · h̄ ḡ · xij · q · ij · alienacōnes Itē ē h̄ ar · ꝙ poſtq̄ꝫ q̄s peni= tuit de crimine ꝙ poſſit recipi in de ſtem licet manife ſtū fuerit eius cri mē qd̄ verū ē i ci= uili ſecus in crimi nali · ut · vi · q · i · q̄ crimē · ⁊ · c · illi q̄ · ⁊ · iiij · q · i · c · i · ⁊ · iij · q · iij · beat9 · h · tn̄ ſbaudit h̄ maxie Io · h̄ hodie exp̄ſ= ſum eſt · ex̄ d̄ teſti · teſtimonium · b ·

h ¶ Quādiu · s · · vi · q · i · illi ·

Q Vicq̄d cogi tauerit · ar · ꝯt · ex̄ de diuor · c · i · C · d̄ repudi · l · i · ſꝫ illud non tenet ·

k ¶ Cōmūicātes · · i · ſil'r adulteriū ꝑ petrātes ſic ⁊ mu= lieres · ·

l ¶ Nō ꝯueniāt · ut poſſint accuſari d̄ adul · ſic vxoreſ

X p̄iana · ſacer dotes · adul teros tm̄ ab eccl'ia iudicādos · xxxiij · q · ij · ſeculares ꝫ · x xxv · q · vi · mīſtoꝝ ·

n ¶ Detegat' · h̄ manifeſte habes ꝙ vxor pt̄ accuſa re virū de adulte rio licꝫ ſecus vide at ſm̄ legeꝫ · de h̄ no · s · e · q · i · ſ · hoe in mulierib9 ·

o ¶ Vindicte · q̄ſi diceret non ꝯficit ius ſꝫ ꝓbacō · ut · ff · de teſta · tu · duo ſūt tiej ·

p ¶ Conquieſcāt · quo ad eccl'iam · ec cleſia · n · n̄ iudicat de occl'tis · xxxij · di · erubeſcant · potius eīn opionē ſequit̄ q̄ꝫ veritatē · ar · iij · · q · vij · ſ · tria ·

Queſtio · vi ·

S Ed ponat̄ · h̄ queſtio nichil ha= bet queſtonis qui alter alteram poſ ſit repellere per

exceptionem ut .ꝗ.e.c.i. extra de diuor· ſignificaſti· denuntiare tamen
pt̄ vir adulter crimē vxoris adultere· et maxime ſm opinionē· h· aliē
enim non poſſet ei ꝯſuli cū accuſare nō poſſit· qd̄ nō concedo ꝙ aliquis
criminoſus poſſit denuntiare crimē alterius niſi penituerit de crimine
Sunt autem ſeptem caſus in quibꝰ maritus repellitur ab accuſacōne
adulterij· vnus eſt ſi ipſe etiam fuerit fornicat⁹· ut h·c·i· ſecūd⁹ ſi vxō
vi fuerit oppreſſa· ut· s·e·q·v· ita ne· tercius ſi crede= bat maritum mor tuu;· ut xxxiiij·q· ·ij· cum per belli= cā· quartus ſi alt̄ ſub ſpecie mariti ꝯgnouit eam· ut xxxiiij·q·ij· in lec= ctum· quintus ſi de= dit ei occaſionem fornicandi· ut ex̄ de eo q̄ ꝯgno· cōſ= ſang· vx· ſue· diſ= crecōnē· ſextus ſi maritus poſt ad= ulteriu; tolerauit ea;· ar· s·e·q·i· ſi quis vxorē· et ·c· ſi= cut· ff· ſolut· ma· cū mulier· ſepti= mus eſt ſi ē adul= terata an̄ baptiſ= mū· ut extra de di uor· gaudemus·

¶ In illa;· nā ſi aliqd̄ pccm̄ habe bat mortale erat quia cerimonia= lia delebat venia lia· tm̄· de ·pe· di· ·vi·c·i· ff· de dolo ſi duo·

N ichil iniqui us· i· iniquum eſt yperbolice loq̄tur·

¶ Cōuincit̄· ſ; q̄liter pt̄ maritus ꝯuinci de adulte= rio q̄ pmo cepit vxorē ſuā accuſa= re d̄ adulterio· nā accuſatori nunq̄ pt̄ par vel minus crimen obici· ut ·iij·q·vi· negāda· g̃ ſimplex adulte rium nō pt̄ obice re viro niſi velit obicere ei adulte rium inceſtuoſum vel adulteriū cū aliqua cōiugata· Rn̄· ſi directe vn⁹ vult agē ꝯtra reli quū tūc pferend⁹ eſt pmus accuſa= tor vel actor· ſi autem vxor vult agere i modu; exceptōnis pꝰus auditur· et pbata exceptōne repellit maritum· ut ex̄ de or· ꝯgni· cū dilectus· ſ; adhuc obicitur ex quo vir p priam iniuriā pſequitur nō pt̄ eū mulier repellere p aliq̄ exceptōnē vt· iiij·q·vi· omībꝰ· nā ibi d̄r ꝙ in cā ſua quilib; infamis admittitur· ſ; dicimus h̄ ſpeciale eſſe in adulterio et lenocinio· h eīn exceptō ad= ulterij vel lenocinij repellit agentem· ut ex̄ de diuorc̄· ſignificaſti· ⁊ ex̄ de eo qui ꝯgno· cōſang· vx· ſue· diſcrecōne; · ff· ſolu· ma· cū· mulier· ij· ·C· de adul· q̄n̄ alexandrum· ſ; huic ꝯtradicit lex· ff· de adul· l· ij· §· ſi publico· vbi d̄r ꝙ exceptō lenocinij vel adulterij nō repellit maritū· ad hoc ſolet dici ꝙ illa lex loquitur q̄n̄ poſt litem ꝯteſtatā obicit̄ le= nocinij crimen vel adulterij· et dicūt quida; ſpāle in adulterio quod poſt lit̄· ꝯt̄· nulla replicacō vel exceptō admittat̄· et ad ſolucōnē ſu= am ꝯfirmandā inducūt iſtō· ff· de adulte· ſi maritus· §· pſcriptiones· nā ibi d icit̄ ꝙ poſtq̄ nomen accuſati fuit receptum inter reos nulle pre

veſtrum ſine peccato eſt primus la pidem in illam mittat· Unde etiam i euangelio pcipitur· ypocrita pmum eice trabē de oculo tuo et poſtea e= duces feſtucam de oculo fratris tui ¶ Unde etiā auguſtinus ſcribit in libro de ſermone domini in monte·

Qui fornicatur fornicatiōis cauſa vxorē ſuā nō pt̄ dimittere·

N ichil iniquius eſt q̄ cauſa fō nicationis dimittere vxorem ſi et ipſe ꝯuincitur fornicari· occurrit enim illud in quo alteru; iudicas te ipſm condemnas· eadem enim agis que tu iudicas· quapropt̄ quiſquis fornicationis cauſa vult abicere vx orem ſuam prior debet eſſe a forni= cacōne purgatus ⁊ immunis· quod ſimiliter etiā de femina dixerim· ¶ Item de verbis domini tractatu xlviij· Qualē quiſq; vult inuenire vxorem talem ſeruet ſe eidem·

S i ducturi eſtis vxores ſerua te vos vxoribus veſtris qua= les vultis eas inuenire tales et ipſe i ueniant vos· quis viuens eſt qui nō caſtam velit ducere vxorem· et ſi ac cepturus eſt virginem quis nō itac tam deſideret· Intactam queris in= tactus eſto· puram queris pur⁹ eſto non enim illa poteſt et tu non potes ¶ Item in ep̄la ad pazentium co= mitem arrianum· Iudiciū expetere de alio non debet qui de ſe iudica= ri contemnit

I niquum eſt ut quiſquam de alio iudicare ve= lit ⁊ iudicari de ſe nolit· ¶ Item de adulterinis coniugijs· Viri grauiꝰ ſūt puniēdi d̄ adulterio q̄ feīe·

I ndignantur mariti ſi audiāt adulteros viros pendere ſimiles a= dulteris feminis penas· cum tanto grauius eos puniri oportuerit· quā to magis ad eos pertinet et virtute vincere ⁊ exemplo regere feminas· ¶ Item de ·x· cordis·

Sicut vir caput ē mulieris ſic adul terādo magis delinquit q̄ mulier·

N on mechaberis· id eſt non i= bis ad aliquam aliam preter vxorem tuam· tu autem exigis hoc ab vxore et non vis hoc reddere vx ori· et cum debeas in virtute prece= dere vxorem tuam quoniam caſti= tas virtus eſt· tu ſub vno impetu li bidinis cadis et vis vxorem tuam victricem eſſe et tu victus iaces· et cum tu caput vxoris ſis precedit te ad deum cuius caput es· vis domu; tuam capite deorſum pendere· ca= put enim mulieris vir eſt· vbi autē melius viuit mulier quā vir capite deorſu; pendet dom⁹· ſi caput ē vir melius debet viuere q̄ mulier et pre cedere in omnib⁹ bonis factis vxo= rem ſuam· ¶ His auctoritatibus monſtratur ꝙ adulter adultera; di mittere non valet· Q VII

N unc autem queritur ſi ille qui dimiſerit vxorem ſua; cauſa fornicationis illa vi= uente aliam ducere poſſit· quod au tem hoc fieri non poſſit teſtatur au= guſtinus in libro d̄ bono ꝯiugali di cens·

Vinculum coniugij fornicatione di ſſolui non poteſt·

I nteruenie̅te diuortio non aboletur confederacō nuptialis ita ut ſibi coniuges ſint etiā ſepati cum

ſcripcōnes admittūtur· h· tn̄ dicit ꝙ ſi ante lit̄· ꝯteſt· non credebat a dulterium accuſatorē ꝯmiſiſſe et poſtea ſciuit bn̄ pt̄ excipe ꝯtra eū· ſ; tn̄ huic pdict⁹· §· ſi publico· ꝯtradicit· nā ibi d̄r ꝙ exceptō p⁹ lit̄· ꝯt̄· fuit admiſſa· ſed intellige ꝙ admiſſa fuit defacto·

¶ Purgatus· i· immunis· nō eīn ſufficit ꝙ ſit purgatus· nā lic; vxor peniteat de adulterio ſi tn̄ virū adulterū velit accuſare repellit̄ ex= cepcōne· nā cū p⁹ penitētiā vir poſſ; eā accuſaē multo fortius exceptōe repellē· ar ꝗ· px· cā·q·ij· āmonē ar· ff· d̄ re· iur· iuit⁹· ·§· credamus· ſed quid ſentis ſi vir eam ſibi recōcilia uit et poſt vir ad ulteratur· ſi eīn cū vxō velit accuſaē poterit eā repellē exceptōne adult̄ij qd̄ vxor ꝯmiſit et ipſe remiſit recō= ciliādo eā ⁊ etiā de us cū iā ipſa peni tuit Rn̄· ſic q; q̄= dā poſſum⁹ ꝯſeq̄ excipiēdo que nō poſſum⁹ cōſequi agēdo· q; q̄ crimē intēdit vidēdū ē ſi ipſe p⁹ fuēit cri minoſ⁹· ut· vi·q· ·i· q̄ crimen· ar· ꝯ tra· xxiij·q·iiij· ſi il lic· ego dico ꝙ vi ro n̄ ꝯpetit ex cep tio cū iā ſit ab eo remiſſa· ut· ff· de edil̄· edic· queriē· ·§· ſi venditur·

S i ducturi· h̄ q̄tuor capl̄a loquūtur de eadē materia·

¶ Intacta;· ini= quū eīn eſt ut pu diciciā vir ab vxo re exigat quā ipſe nō exhibet· ar· ff· ad· l· iuli· d̄ adult̄· ſi vxor· §· iudex· s· di· xcv· eſto ſbiec tus· Item fruſtra petit debitū q̄ qd̄ deb; nō impendit qd̄ eīn q̄ſq; iuris et cetera· ar· ꝯtra di· ix· neq; ar· s·e· ·q· iij· nemo·

I niquū ē· iu= dicaē· iij·q·viij· cu ius in agendo·

I ndignātur· pēdere· i· ſu ſtinē a pēdo dis·

¶ Grauius· ar· maiorē eſſe reatū ex pſona delinquētis· ar· xi·q·iij· pcipue· xxv·q·i· nulli· ꝯcedere· qd̄ h d̄r de viro reſpcū vxoris itelli gēdū ē d̄ plato reſpcū clericorū· ⁊ d̄ clerico reſpcū laicoꝝ· ar· i·q·i· viliſſimus ut viij·q·i·c·vl· et de magi= ſtro reſpcū diſcipuloꝝ q̄s pcedere d;

N On mechaberis·

¶ Vict⁹· i· a vicijs Q· vij·

N unc autem hec queſtio non habet queſtionem· quia non po= teſt dimiſſa vna aliam ducere niſi cū mr̄imoniū rūpit̄ et por deſinit eſſe vxor vel cū ſpōſa ingredit̄ monaſteriū· vel cū iſi delis dimittitur nolēs cohitare viro· xxxv·q·ij· d̄ inceſtis· et ·q·vi· ſi duo· ex̄ de ꝯuer· ꝯiug· ex publico· et extra de diuor· quāto·

I nteruenie̅te· diuortio· diuortiū aūt nō eſt verū n̄ qd̄ ſit aīo ꝯſtituē di diſſēſionē ꝗ· d̄ pe· di· i· diuortiū· diuortiū aūt dem̄ eſt a diuſita te mētis· vel q; i diuſas ptes eūt q̄ mr̄imoniū diſtrahūt· ff· d̄ repu· l· ·ij· nec ſit diuortium quo ad mr̄imonij eſſentiā ſed quo ad vſū carnis·

et duplicit̃ fit· vl' ꝑpetuo ut.ꝟ.·xx·q·v· ꝙ deo·vel ad tẽpus xxx·q·i· a ℭRepudiũ·i·diuorciũ·naꝫ repudiũ ꝓꝓe ẽ int̃ ſpõſos· noſſe· ·ff·de·v·ſignifi·inter ſtuprum·§ cum diuorcium·

L Jcite·manẽte·ar·ꝙ nec ſacramento ordinis careat dꝑoſit9 euꝫ ꝗ duo ſibi equipat canõ·ſ·ſacramentũ ordis ⁊ ſacramentũ baptiſmi· ut.ꝟ.de ꝯ·di·iiij·oſtẽdit̃·ar·ꝯtra·l·di·accedẽtes· ℭNunꝗ ·ꝗ hẽs ꝙ verũ ſacr̃m baptiſmi nunꝗ in aliquo aboletur· vñ vidr̃· ꝙ anima ſemel baptiſata nũꝗ dbeat iterũ baptizari ⁊ ſi ꝗs mil leſies reſuſcitaretur ad vitaꝫ· Sed ꝗd de ordibꝰ ꝗd de poſſeſſiombus ꝗd deniqꝫ de vxore lazari· nũquid omia fuit ei reſtituenda· Jtem nũquid aĩa ꝯtrabit originale pc̃m cũ denuo applicatur·carni· d origi nali dicit·h· non eſſe illd in ſuſcita to quia morte extinguit᷑·§ digni tates et vxorem petere non pt̃ de iure·de equitate tñ ſi vacant ei eſt ſubueniendum· ·G·dixit non eſſe mortẽ vbi reſuſci tacõ ſit ſecutura· ꝗ potius diuinam quandam vocatio nem·ideo nec matrimoniũ diſſolui tur nec cetera amittũtur ·qd aũt hic dicit aug· de naturali morte nõ de miraculoſa intelligitur· tu dic mr̃imoniũ morte diſſolui ut hic dr cũ ſit queda ſocietas que diſſoluit᷑ mortẽ·ff·ꝓ ſocio cũ duobꝰ·§·item· ſꝫn· mors autem cĩmia delet·i aut· de nup·§· deinceps ·colla·iiij·iteꝫ dicendũ ẽ de plaſtura·ꝗ baptiſmuꝫ nõ deletur· morte vel aliquid aliud in quo confertur grã ut ordo ·vnde reſuſcitatus nõ ẽ denuo ordinãd9· et eſt racõ q: p baptiſmum copulatur immortale im mortali ſcꝫ anima deo· p mr̃imoniuꝫ mortale mortali ſcꝫ corpus corpi· et ita diſſoluitur morte ſola· vnde dic bar· ꝙ mr̃imoniũ nõ ſoluit᷑ ingreſſu monaſterij ·q: dr ꝗ ꝙ ſola morte ſoluitur matrimonij ſacramẽtũ· Jo·quid iuris ſit d ꝗ i qõnibꝰ notaui·bar·

A Poſtolus·in epiſtola ad corinthios·

b ℭNon diſcedere·niſi ꝓpter fornicacõnẽ·

c ℭ Viro·etiã iuito maxime ſi nõ fuit ſepati iudicõ ecc̃ie ·imo etiã p9 ſentẽtiam vſqꝫ ad biennĩũ pt̃ ſibi eã recõciliare inuitã·ut·C·de·adul· aut̃·ꝗ hodie·ſed ꝗd ſi poſtea maritus adulteret̃ poſqꝫ ſnĩa eſt lata cõtra vxorem de adulterio·dicũt oĩes ꝙ maritus tenetur eã recipe·ut eꝫ de diuor·ex lr̃is·et extra d iuriur̃·tua·⁊ eꝫ d adul·tua·qd vix credo

illis etiam ꝯmittitur adulteriũ quibus etiam fuerint poſt ſuum repudium copulati·ℭ Jdem de adulterinis coniugijs libro·ij· Nulla rõne diſſoluitur ꝯiugiũ qd ſemel initum

L Jcite dimittitur· ꝯprobatur vxor ob cauſaꝫ fornicacõnis ſed manet vinculum prioris· ꝓpter qd fit reus adulterij ·quicũqꝫ duxerit dimiſſaꝫ ob cauſaꝫ fornicacõnis ſicut autem manẽte in ſe ſacramẽto regñacõnis excõmunicatur quiſqꝫ reus eſt criminis· Jtaqꝫ ſeparatur a viro nunquam carebit ſacramento coniugij·etiam ſi non reconcilietur viro·carebit autem ſi mortuus fuerit vir eius·reus vero excommunicationis ideo nunquam carebit regenerationis ſacramento etiam ſi ñ reconciliatus fuerit quia nunquam moritur deus· ℭ Jdem ſup ep̃lam pauli ad corinthios

Siue vir ab vxore ſiue vxor a viro cauſa fornicacõnis diſceſſerit alteri

A Poſtolus· adherẽ ꝓhibet dicit hijs qui ſunt in ꝯiugio· precipio non ego ſed dominus vxorem a viro ſuo non diſcedere·ꝙ ſi diſceſſerit manere innuptam aut reconciliari viro ſuo·poteſt enim fieri vt diſcedat ea cauſa quam domin9 permiſit·at ſi femine licet virum ſuum dimittere ꝓpter fornicationis cauſam·quid reſpondebimus de hoc qd dicit poſterius·et vir vxorẽ ſuaꝫ nõ dimittat·quare nõ addit exceptã cauſa fornicacõnis quod domin9 permittit·niſi quod ſimilem vult formam intelligi· vt ſi dimiſerit quod cauſa fornicacõnis ꝑmittit᷑ maneat ſine vxore·ã recõciliet̃ vxori et poſt pauca·dñs aũt ꝑmiſit cã fornicacõnis vxorẽ dimittẽ·ſꝫ quia ꝑmiſit nõ iuſſit Jdem de ſmone dñi in monte·

Fieri poterat vt vir dimitteret vxorem cã fornicacõnis quã exceptã dñs eſſe voluit· Jam vero ſi nec illi nubere conceditur viuo viro ſuo a quo receſſit neqꝫ huic alterã ducere viua vxore ſua quã dimiſit· multo minus fas eſt illicita cum quibuſlibet ſtupra committere· ℭ Jtem ex cõcilio mileuitano Ab vxore dimiſſus vel dimiſſa a viro ad penitẽtiam redigatur niſi aut ꝯmenter viuere aut ſibi recõciliari voluerint·

P Lacuit ut ſm euangelicam et apoſtolicã diſciplinã neqꝫ dimiſſus ab vxore neqꝫ dimiſſa a marito alteri ꝯiungant̃ ſꝫ ita maneant aut ſibimet reconcilientur·qd ſi contempſerint ad penitentiã redigant̃· ℭ Jtem auguſtinus de ſermone domini in monte habito· Mechatur· qui a viro dimiſſam ducere ꝑſumit

D Ominus ad illud confirmandum vt non facile dimittatur vxor ſolam fornicacõnis cãm excepit·ceteras vero vniuerſas moleſtias ſi que extiterit iubet ꝓ fide coniugali et pro caſtitate fortiter ſuſtineri·et mechũ dixit etiã virũ qui eã duxerit que ſoluta eſt viro·ℭ Jteꝫ ieronimus ad damaſum pr̃bꝛm·

Adulta ꝓ'bat̃ ꝗ viuẽte marito alte ri nubit·

O Mnes cauſacõnes apl's amputãs aptiſſime diffinuit viuente viro eſſe adulterã mulierem ſi alteri nupſerit · nolo michi ꝓferas raptoris violentiaꝫ matris preſtacõnem patris auctoritatem ꝓpinquorum cateruaꝫ ſeruorum inſidias parentum contumelias·damna reifamiliaris·quamdiu viuit vir licet adulter ſit licet ſodomita licet flagicijs omnibus coopertus et ab

eõ ꝙ nulla facta ſit iniuria mulieri·ut.ꝟ.e·quẽadmodũ·ẽ enim liberatus a mutua ſuitute·nam cũ illa mulier nõ poſſit induci teſtis ſup aliquo cũ ſit damnata de adulterio·ꝗ nec ad accuſãnduꝫ admittit᷑·non em̃ pt̃ dici ꝙ ſuã iniuriã ꝓſequatur cũ oĩe ius ſiue ſuitutez quã habuit in viro ꝑdiderit·et ꝑmiſſas dec̃·intelligo cũ nõ fuit ſnĩa lata ſuper adulterio ꝗ tñ de diuorcõ·multũ em̃ refert an iudex ita ſentẽtiauerit ꝓnuntio te adulterataꝫ an ſic ꝓnũtio virũ eſſe ſepãdũ a te·ſic·ij· ·q·iij·§·notandũ· vel ibi iudex ex officio reſtituit virũ mulieri·alias icon ueniẽs eſſꝫ ꝙ ſnĩa a ꝗ nõ eſſꝫ appellatũ et ꝗ trãſiuit i rem iudicatã ꝓpt̃ delictũ ſupueniẽs retractaretur hoc aũt bñ cõcedo ꝙ ꝓpter delictũ ſupueniẽs reſtituitur ſuitus prior dum modo ſentẽtia nõ ꝓceſſerit ſup adulterio·ſi tñ ſcĩn ſuerit publicũ ·ut·eꝫ d diuor·ſigſicaſti· Jo·ꝯtrariũ dixi in queſtiõibꝰ ꝑ dec̃· illaꝫ·ex lr̃is ⁊ dec̃· ſignificaſti·nã illa dec̃·ex lr̃is expſſe ponit hũc caſũ·b·

f ℭ Similẽ·ar·ꝙ ea que ꝑmittũtur intelligũtur repetita i ſequẽtibꝰ·et ꝙ ꝑcedẽtia determinãt ſequẽtia vt ꝗ·⁊·ff·d·v·obligacia·et·ff·d ꝯdi· ⁊ dmõ·auia·⁊·ff· de vino et tritico le·l·vl·ꝑ ſequẽtia ſit̃r ꝑcedẽtia·ut ·x xvij·q·ij ·egreſſ9· et ꝑ mediũ tam ꝑcedens ꝗ ſequẽs· eꝫ·de ap·ſcdo requiris· Jtem huic videtur ꝯtrarium eꝫ de ap·ꝗſuiſti· et ibi quere ſolucõeꝫ illi9 brocardi

D Ominus·ſolam fornicacõnis cãm·ꝗ quare dñs ꝯſtituit tñ ꝓpter ꝗ crimẽ eã dimitti cuꝫ aliã ꝗdam ſint maiora· ideo· q: cũ ipſa in ꝗ ñ ſuet ſidẽ non eſt ei ſuãda et ita punitur in quo deliqt·i·q· iiij ·§·itẽ peccato· Jtẽ quia fornicatio vxoris etiam maculat corpus viri·ut·s·e·q·i· in ꝯiugio· Jtẽ eſt ꝗ·ar·ꝙ qui vnã cãm excepit intelligitur oĩes alias incluſiſſe ·ut·ff·de euict·qui libertatis·

h ℭ Suſtineri·ar·pro leproſis·et·s·e·q·v·ſi vxorẽ·

O Mnes cauſacõnes·ſcꝫ actõnes vel allegationes·

i ℭ Nolo·id eſt nolo ꝙ excuſacõnem mulieris alleges·

ℭ Matris·id eſt eam traditam a matre inuitam·

l ℭ Patris·ꝙ paterna ſcꝫ voluntate ſit factum·

m ℭ Propinquoꝝ·i·ꝙ ꝓpinquoꝝ caterua ad eam veniſſet·

n ℭ Sodomita· vidr̃ ꝗ ꝙ maritus poſſet dimitti propter op9 ſodomiticũ·ut.ꝟ.e·adulterij vbi dicitur ꝙ illud crimẽ ſit maius adulterio·

Itē qd dices si ꝓpriam vxorem polluit extra claustra pudoris vel seipm polluit ꝓprijs manib⁹ nunqd ob h̄ pt dimitti· vidr ꝙ sic· qz noie mechie ōis illicit⁹ ɔcubit⁹· ꝛ illicit⁹ mēbrorū vsus ɔtinet' ut· s· e· q· iiij· meretrices· et· c· sequenti· vix credo ꝙ ꝓpter aliqd istoꝝ vir possit dimitti· ut· xxxv· q· iij· extraordinaria· Sed quid dices de volūtate fornicādi· cum et ipsa sit fornicacō· ut· s· q· v· qui viderit· nam corpe aliqua est corrupta anqꝫ veniat ad suum corruptorē· ut· s· e· q· v· proposito dō dico ꝙ ob hāc cām possit dimitti quia de occultis nō iudicat eccia· vt xxxij· di· erubescant· vi· q· i· si omnia·

a ¶ Propter hec scelera derelictus ad h̄ qd dixit adulter et sodomita retulit se· non eñ ꝓpter aliam cām pt dimitti vel derelictus de facto· vel dic id ē ꝓpter duplex gen⁹ fornicacōnis· xxviij· q· i· ydolatria·

b ¶ Sarcinā· naz dicit lex ꝙ matrimoniū multis calamitatib⁹ opprimitur· C· de imponēda lucratiuoꝝ descripcōe· l· vlti· libro· x·

c ¶ Cape· v̄ginitatez scꝫ· nā licet mr̄imoniū grauet h̄ grauiꝰ est·

d ¶ Eunuchoꝝ· id ē triū generuz eunuchorū· nam qdam sūt eunuchi ꝓpter naturalem frigiditatez· alij ꝓpter sectionem· alij voluntate· isti ꝓferūtur· horū eñ virginitas vitam recolet angelicā ut in exodo legit' ibi in carne preter carnem viuere angelicū est· de istis dcm̄ est· beati qui castrauerint se· xxxiij q· v· qui sitit· et virginitas replet paradisū· s· e· q· i· nuptie·

e ¶ Lege ꝯtinet· lex carnis est reddere petēti debitū hac lege nō tenetur virginitas vł non tenetur lege carnis ꝫ tantū de dono sancti sp̄ūs·

F Idelis· fidelem· nā sec⁹ si infidelē quē ꝓpē fornicacōnē spiritualem dimittere potest nolentem· ꝛc· xxviij· q· ij· si infidelis·

vxore ꝓpter hec scelera derelictus est· maritus tñ est reputandus eius scꝫ cui alterum viꝝ accipe nō licꝫ ñ h̄ apl'us ꝓpria aucte decreuit sꝫ xp̄o in se loquente xp̄i verba secutus est qui ait i euangelio· qui dimittit vxorem suam excepta causa fornicacōis facit eā mechari· et qui dimissam accepit adulꝉ ē· Vnde ꝛ apostoli grauē ɔiugij sarcinam intelligentes· si ita est inquiūt· nō expedit homini vxorem accipe· ad qd dn̄s· q pt inquit capere capiat· Statimqꝫ sub exemplo triū eunuchoꝝ virginitatis infert beatitudinez que nulla carnis lege retinetur· ¶ Itē ex cōcilio elibertano Mulieri fideli que virum dimittit adulterū alij nubere non licꝫ

F Idelis femina que adulterū maritū reliquerit fidelez ꝛ alteꝝ ducit· ꝓhibeatur ne ducat· si autem duxerit nō prius accipiat ɔmūionē ꝙ is quem reliqrit de seculo exierit nisi forte necessitas infirmitatis dare ɔpulerit·

¶ Item ex concilio martini pape· Ad pn̄iam ē cogendus q multis copulatꝰ nuptijs

S I quis multis fuerit nuptijs copulatus penitentiā agat· ɔuersacō aūt ꝛ fides penitētis temp⁹ ɔp̄hendat· ¶ Itē augustinus de adulterinis coniugijs libro· i· Qui ob fornicacōez vxorē dimittit ꝛ aliā ducit mechari ꝓbatꝛ

Q Vemadmodum nō recte dici potest si nesciat hō nō peccat sūt eñ ec pcc̄a ignorātiū q̄uis minora ꝙ scientiū· ita etiā nō recte dici potest si cā fornicacōis dimiserit vxorē vir et aliā duxerit nō mechatur· Est enim mechacō etiaz eoꝝ q alias ducunt relictis ꝓpter fornicacōnem priorib⁹· sed vtiqꝫ minor ꝙ eoꝝ q nō ꝓpter fornicacōnē dimittunt· g ¶ Sūt eñ in fornicacōne gradus· ut sicut graui⁹ peccat adulter ꝙ fornicator· sic grauius delinqt q nec sua dimissa aliā ducit eo qui suā dimittēs aliā ɔgnoscit· grauius qꝫ qui vxorē suā habēs ad ɔiugez proximi sui accedit ꝙ qui nō habēs vxorē thorū alterius violat vel vxorat⁹ ad solutam accedens· sꝫ hos omnes incestuosi trāscendunt quos vincūt ɔtra naturā delinquentes· ¶ Vnde aug· de adulterinis ɔiugijs·

A Dulterij malū vincit fornicacōnem· vincitur aūt ab incestu· peius ē eñ cū matre ꝙ cū aliena vxore ɔcūbere· sꝫ omniū hoꝝ est pessimū qd ɔtra naturā fit· vt si vir mēbro mulieris nō ad hoc concesso voluerit vti· vsus enim naturalis si vltra modū ꝓlabitur in vxore quidem veniale pcc̄m est· in meretrice dānabile· sꝫ istud qd ɔtra naturaz ē execrabiliter fit in meretrice· sed execrabilius in vxore· tantū eñ valet ordinacō creatoris et ordo creature vt in rebus ad vtenduz concessis etiā cū modus exceditur longe tolerabilius fit ꝙ in eis que ɔcessa non sunt vel vn⁹ vel rarus excessus·

¶ Itē amb· i libro de patriarchis· Minus est secūdum naturā coire ꝙ contra naturam delinquere·

O fferebat sanctus loth filiaꝝ pudorē· nā et si illa qꝫ flagiciosa impuritas erat tñ min⁹ erat secundum naturam coire ꝙ aduers⁹ naturā delinquere· ꝓferebat domus sue verecūdie hospitalez grām etiaz apud barbaras gētes inuiolabilē·

¶ Aug· confessionū libro tercō· Grauiora flagicia sunt q ɔtra naturā ꝓbanꝉ qualibꝫ incesti macula·

F Lagicia que sunt ɔtra naturā vbiqꝫ ꝛ semp repudiāda atqꝫ puniēda sunt qualia sodomitarum fuerūt· que si omnes gētes facerent eodem criminis reatu diuina lege tenerētur· que non sic fecit hoies ut se

i ¶ Comp̄hendat· i· abbreuiet· xv· q· vl· bij q· lxxxij· di· presbr·

Q Vemadmodū· non recte· i· nō vere· et h̄ de eo qui negligit scire et ita de ignorātia iuris vel facti supina·

l ¶ Ignorātiū· nā ꝙ ꝑ ignorantiā peccet qs expressum ē xxiiij· q· i· si quis deoit· ar· ɔtra· xv· q· i· illa cauēda· sed ideo dicit illa cauenda que ex volūtate· ꝛc· qz grauiora sūt· vel dic ignorātiū ius vel quantitatez vel qualitatem delicti scientiū tamē factū· alias si nullomodo scirēt ut infans vel furiosus nō peccāt· sic soluit ɔtrariū· xv· q· i· aliqs· et· c· illa·

m ¶ Minō· qz sc̄o diuortio nō tenet̄ ei ad mutuā seruitutez et ideo nō vid̄tur venē ɔ̄ fidez ɔiugalē et ideo ñ facit alteri iniuriā si eñ post alteriū statim restituta esset prior seruit⁹ g tñ delinqret·

A ut prius· A Dulterij· incestu· et sic videt' ꝙ quilibꝫ incest⁹ sit maior adulterio ut· ff· de adul· si ad ulterium· ꝭ· i·

o ¶ Naturam· q casu malo vinci ꝙ vincere· s· xxij· q· ij· in ipaꝝ·

p ¶ In vxoē· s· e· q· ij· qcquid· ɔ̄· ibi de naturali hic de extraordinaria ɔmixcōne agitur· d̄ qua dicit̄· xxxv· q· iij· extraordinaria

q ¶ Veniale· ar· ɔtra hug· q dixit mortaliter peccaē cū ꝓpa vxore cū excedit modus ut· s· e· q· iiij· origo

r ¶ Execrabili⁹· ar· hic ꝙ plus peccat q iurat ꝑ deū mendaciuz ꝙ qui iurat ꝑ creaturaz mendaciū· ut xxij· q· i· mouet·

O fferebat· s· di· xiiij· qd ait· ɔtra· xv· q· i· si quis i clero· ꝫ dic sanctus alias vel quo ad zelū quia volebat hospites illesos suari·

s ¶ Apud barbaras· nā ꝛ hosti fides ē suāda· ut xxiij· q· i· noli· ꝛ ita hospes tenet̄ hospitē defendere· vnd et lex dat actionem contra eū· ff· nau· cau· l· i· in pn̄· ꝛ dicetur i die iudicij

s ¶ Exierit· h̄ pena statuit' i detestacoꝫ illi⁹ criminis ut etiam post penitētiam nō possit adulꝉ vel adultera ɔiūcari scꝫ corpe xp̄i ꝙ diu primus vir viuat ñ sit articulus mortis· ut de h̄ notaui· s· xxvij· q· i· duo

S I quis copulatus· tam· et· c· que xpo· ꝯeodem tempore· de talibus enim loquit' hoc capitulū· et· xxxi· q· i· de hijs·

H ospes fui et nō recepistis· ꝛc· ad h̄ fa· xlij· di· ꝭ· fi·

F Lagicia· que si oēs· ar· ꝙ rōne multitudinis vel ɔsuetudinis ñ excusatur quis a culpa· ar· s· e· q· iiij· obiciūtur· ɔtra · sed intellige in hijs que sūt ɔtra naturā· qn̄ quis ꝓpter multitudinem excusatur has tes de· pe· di· vi· c· i· in fi· et xliiij· di· ꝯcommessacões·

t ¶ Que cū deo· de qua habes q· de cō· di· ij· in xpo·

a ¶ Peruerſitate·i·ordine peruerſo·grauius tamen puniunt leges hoc crimen ꝙ canones·vt extra de exceſ·prela·clerici·C·de adul·cum vir·et dicit impator ꝙ tale crimen peſtilentias et tempeſtates inducit·in auten·vt non luxurientur contra naturam·circa finem·colla·vi·ſed ꝙ puerum corrupit ad ſtuprum morte punitur ff·de pe·di·i·qui puero·

b Sus·arguebat·in epiſtola ad romanos·

c ¶ Damnabiliores·qd verum eſt·vt·s·e·adulterij·

d On ſolum·peccatum·i·peccati reatus·quia actuale peccatum tranſit actu ſed remanet reatu·originale econuerſo·de con·di·iiij·non exquo·

e ¶ Adhuc·ff·de conſe·di·ij·quotidie·

f ¶ Delectat²·s·di·xlix·hinc·v·poſterofus·

g ¶ Teneat·ſcilicet vt delectetur tunc peccat mortaliter·ar·di·lxxxi·valet·naz ſi ad hoc teneat vt doleat nullum tale remedium ſicut cõtinuata memoria·de pe·di·iij·iudas

h ¶ Suo·ſuppleo ideo omnis·⁊c·

i ¶ A deo·vt ſcilicet de ſalomone·s·e·q·iiij·ſalomon·

k ¶ Septez vicia·ſcz ſupbia ira inuidia auaricia accidia gula luxuria·pro qua ponitur hic fornicatio·hec ſũt cardinalia·alia ſunt quaſi ramuſculi·de quib⁹ habes·xxv·di·criminis·

l ¶ Fornicatõ·i·inceſtuoſa·lau

m ¶ Maximũ·i·cõmune·vel maximũ dicitur q̃a habet ſb ſe multas ſpecies·xxviij·q·i·ydolatria·

n Uid in omnibus·grauius·hoc dicit ad deteſtatõnem criminis·et eſt ſimilis modus loquẽdi·s·e·q·vi·nichil iniquius·multa eniz crimina ſunt grauiora adulterio·vt homicidiuz·vt ff·xx·q·ij·ſi qd·et inceſtus·s·e·adulterij·et ſacrilegium·vt·xvij·q·iiij·ſicut·et fractio voti continentie·vt·xxvij·q·i·nuptiarum·et generaliter vbicũq₃ grauior pena imponitur·vt·xxiiij·q·i·non auferamus·vel dicitur maximum·quia maxima pena punitur id eſt morte·extra de fur·c·iij·

o ¶ In penis·i·in ꝓhibitõnibus ſecunde tabule moyſi

illo vterentur modo·violatur quippe ipſa ſocietas que cũ deo nobis eſſe debet cum eadem natura cui⁹ ipſe auctor eſt libidinis peruerſitate polluitur·¶ Item cõtra iouinianũ libro primo·

Turpior et flagicioſior eſt vſus cõtra naturã ꝙ fornicationis vel adulterij

Sus naturalis et licit⁹ ē ſicut in coniugio et illicitus ſicut in adulterio·cõtra naturã vero ſemper illicitus ⁊ proculdubio flagicioſior atq₃ turpior quem ſanctus apoſtolus et in maſculis et in feminis arguebat·damnabiliores volens intelligi ꝙ ſi in vſu naturali vel adulterando vel fornicando peccarent·¶ Itẽ yſidorus·

Omnis immũda pollutõ fornicatõ ē licet varia ſint pccã fornicationis

On ſolum de commiſſa fornicatione peccatum regnat ī homine ſed ſi adhuc delectat̃ atq₃ animum teneat proculdubio regnat·fornicatio carnis adulteriũ eſt·fornicatio animi ydolorum eſt ſeruit⁹·Eſt aũt ſpũalis fornicatio de q̃ dominus ait·qui viderit mulierem ad concupiſcendum eam iam mechatus eſt eam in corde ſuo·omnis immunda pollutio fornicatio dicit̃ q̃muis quiſq₃ diuerſa turpitudinis voluntate proſtituatur·ex delectatõe enim fornicandi varia gignuntur flagicia quibus regnum dei clauditur vt homo a deo ſeparetur·Inter cetera ſeptem vicia vicium fornicationis maximum ſcelus eſt·quia per carnis immundiciam templum dei violatur·ſunt autem quedã ſcilicet mulieres que ſicut animalia abſq₃ vlla diſcretione indeſinẽter libidini ſeruiunt·quas ego nec mutis pecoribus cõparauerim·Pecora eni cũ conceperint vltra non indulgẽt maribus copiam ſui·¶ Item ex epiſtola clementis·

p In prima tabula cõtinẽtur tria precepta·non habebis deos alienos coram me·vel non facies tibi ſculptile·non aſſumes nomen dei tui inuanum·memento ſanctificare diem ſabbati·In ſecunda continentur ſeptem·honora patrem et matrem·non occides·non mechaberis·non furtum facies·non loqueris contra proximum tuum falſum teſtimonium·non concupiſces rem proximi tui·nec deſiderabis eius vxorem·ergo error fidei prohibetur in prohibitione prime tabule·adulterium in tercio mandato ſecũde tabule·hoc eſt in ſecunda prohibitione·

Adulterium in penis ſecundũ obtinet locum·

Uid in omnibus peccatis adulterio eſt grauius ſecundũ namq₃ in penis obtinet locum·quem quidem primum habent illi qui aberrant a deo etiaz ſi ſobrie vixerint·¶ His auctoritatibus euidentiſſime monſtratur ꝙ quicũq₃ cauſa fornicationis vxorem ſuaz dimiſerit aliam illa viuente ducere nõ poterit·et ſi duxerit reus adulterij erit·¶ His ita reſpondetur·hee auctoritates de hijs loquuntur quorꝫ continentiam carnalis iſirmitas nõ impedit·vel de hijs qui preſtantes cauſam diſcidij aliorum cõiunctione ſeſe reddiderint indignos·

¶ Unde ambroſius ſup epiſtolam pauli ad corinthios·

Xor a viro non diſcedat niſi cauſa fornicationis·ꝙ ſi diſceſſerit aut maneat innupta aut recõciliet̃ viro ſuo·et vir ſimiliter non dimittat vxorez·Ideo nõ ſubdit de viro qd de vxore pmiſit·qr viro licet ducere aliam·¶ Item gregorius iunior bonifacio epiſcopo·

Licet ducẽ aliã infirmo cui ſua ob infirmitatez corporis debitum reddere nõ valet·

Uod ꝓpoſuiſti ſi mulier infirmitate corrupta nõ valuerit viro debitum reddere quid eius faciet coniugalis·bonum eſſet ſi ſic permaneret vt abſtinẽtie vacaret·ſed quia hoc magnorꝫ eſt·ille qui non poterit ſe continere nubat magis·nõ tamẽ ei ſubſidij opem ſubtrahat quam infirmitas ꝑpedit·nõ tamen deteſtabilis culpa excludit·¶ Sz illud ambroſij a falſatorib⁹ dicitur eſſe inſertum·Illud gregorij ſacris canonibus imo euãgelice et apoſtolice doctrine penitus inuenitur aduerſum·Quidam vero ſententiã ambroſij ſeruare cupientes non de quali bet fornicatione illud arbitrantur

o ¶ Primuz·id ē in prima tabula

Uod ꝓpoſuiſti·infirmitate·id eſt artatõnis·s·q·v·puto

q ¶ Nubat·hoc anglicis cõceſſum ē vt dicit·G·qr noui erãt i fide·vt·ff·e·§·ꝗuis·ſed male quia iſte ñ fuit gregori⁹ magn⁹ nec ſcribit auguſtino anglorꝫ epo cui illa cõceſſio facta ē·xxxv·q·iiij·qd ſcripſi·vel intellige qd loquit̃ de ſponſa·et ſecũdũ hoc illud eſt conſilium·non enim opem ſubtrahit·vel intellige ꝗ dote ei reſtituẽda ex de cona·inter vi et vx·c·i·et·ij·vel loquitur de arta·et illud erit cõſiliũ nõ ei opem ⁊c·ſed cõtra hoc obicit²·ex de frigi·et maleficiatis·cõſulatõni·nã ibi dicit ꝙ non inuenitur aliquis canon de arta·ſed certe bene inuenitur ſed nõ expſſe·vel intellige de iuuene qui cõtinere non poteſt cui permittit̃ cõtrahere cũ vna pmiſſiua com paratõe ne ad plures accedat·ſimile·ff·xx·q·ij·ſi qd vel dic hoc abrogatum eſſe vt dicit gratianus·

r ¶ Opem·id eſt dotem reddet·

s ¶ Culpa·ar·ꝗ ꝓbato adulterio ſtatim vir poteſt dimittere vxorem ſuam et dotem lũcratur·extra de cona·inter vi·et vx·plerumq₃·

t ¶ Aduerſum·nonne leo quartus dicta gregorij minoris ſine exceptione mandauit tenenda vt·xx·di·c·i·ſed illud in alijs in quibus bene dixit·ar·i·q·i·ſilium·

intelligi vt ob quamlibet fornicatõnem vir licite dimittat vxorem· et viuente dimiſſa aliam ducat·ſed de inceſtuoſa tantũ fornicatõne intelligitur·cũ vxor videlicet alicuiꝰ patri vel filio fratri vel auunculo viri ſui·vel alicui ſimiliũ ſe ↄſtuprandaȝ publice tradiderit·hec aũt quia viro ſuo ſe illicitam reddidit imppetuum dum ꝑ copulã cõſanguinitatis in primũ vel ſecundũ vel terciũ gradum tranſiuit affinitas licite dimittitur et ea viuente ſupducitur alia· Hic ſi quis ↄtendat non magis viro ꝙ̃ mulieri licitum eſſe ſi vir alicuius eodem mõ fornicetur·ſciat virũ ab ambroſio appellatũ non ſexu ſed animi virtute·mulierem ꝗȝ nominatam ſentiat non ſexu corpis ſed mollicie mentis· Sed quia nulla auctoritate ꝑmittit̃ vt vxore viuẽte alia ſuperducatur·intelligitur illud ambroſij in ſupradicto genere fornicationis·non tamen ꝙ viuente dimiſſa aliam ducere poſſit· ſed poſt mortẽ fornicarij vel fornicarie quorum vterq; vt ſup̃ dictum eſt a corruptione luxurie mulier appellatur Ille q̃ a fornicatõne mũdus ẽ vir vel mulier alijs copulari poſſunt· Adulteri autem ſi ſuperuixerint nullo modo alijs copulari poterunt· ❡ Sic et illud intelligitur quod in capitulo eiuſdã ↄcilij legit̃ Licitũ cõiugium nõ negetur illi cuius vxor cum fratre dormiuit

Q Vedam cum fratre viri ſui dormiuit· decretũ eſt vt adulteri nunꝙ̃ in coniugio copulentur· Illi vero cuiꝰ vxor ſtuprata eſt licita coniugia non negentur· ❡ Sic et illud maguncienſis concilij intelligitur·

Diſiungãtur et nunꝙ̃ ↄiugio copulentur qui q̃ſlibet infra ſubiectoꝝ admiſerint·

S I quis viduam vxorem duxit et poſtea cũ filiaſtra ſua fornicatus fuerit ſeu cũ duabꝰ ſororibus altera manẽte vxore· aut ſi qua cũ duobus fratribus ſeu cum patre et filio· ſi quis relictã fratris· ſi quis neptem aut nouercã aut nurum aut ↄſobrinam aut filiã auũculi aut eius relictam aut ꝑuignam polluerit eoȝ diſiungi· et vlterius nunꝙ̃ in coniugio copulari precipimus· ❡ Item· Sororem vxoris polluens neutram valet habere·

Q Vi dormierit cũ duabus ſororibus et vna ex illis antea vxor fuerit neutrã ex hijs habeat· nec ipſi adulteri vnꝙ̃ in coniugio copulentur· ❡ Item illud gregorij·

Cauſa adulterij vxorẽ relinquẽs ↄtinentiam ſeruet·

H ij vero qui vxores ſuas in adulterio deprehendunt non licebit nec euȝ nec eam aliam vxorem accipere vel aliũ virũ quamdiu ambo viuũt· ſi auteȝ adultera mortua fuerit vir eius ſi vult nubat tantũ in domino· adultera vero nunquam etiam ſi mortuus fuerit vir eius omnibus tñ diebus vite ſue acerrime penitẽtie lamenta pſoluat ❡ Item ex decreto zacharie pape· Neutrã habeat qui ſororem vxoris polluit·

C Oncubuiſti cũ ſorore vxoris tue· ſi feciſti neutram habeas· et ſi illa que vxor tua fuerit conſcia ſceleris nõ fuerit ſi cõtinere non vult nubat ĩ domino cui velit· tu aũt et adultera ſine ſpe ↄiugij pmaneatis· et quãdiu vixeritis iuxta ꝑceptum ſacerdotis penitentiam agite· ❡ Item ex cõcilio triburienſi Cũ nouerca vel filiaſtra vel cũ ſorore vxoris ſue dormiẽs ad ↄiugiũ non pt puenire viris eaꝝ ↄiugia non negentur legittima·

S I quis cũ nouerca ſua dormierit neuter ad cõiugiũ poteſt peruenire· ſed vir eiꝰ poteſt ſi vult aliã accipe ſi ſe cõtinere non poteſt·

a ❡ Publice· hic alludit gratianus diſtinctionem alexandri· extra ð diuor· ſi aliquis· que tamen abolita eſt· vt extra de eo qui ↄgno· ↄſang· vx· ſue· diſcretõnem· Jo· nec ponitur in noua compilatõne· b·

Q Vedã· dormiuit ĩ· xxxv· q· ij· ſi quis cũ· s· xxvij· q· ij· qui dormierit· et omnia iſta capitula vſq; ad· ȿ· quãuis· exaudi ꝑ capitulũ hij vero· qꝺ ẽ gloſa omniũ quꝫ omnia inducũtur ad ꝓbadũ ꝙ ĩceſtuoſi nõ poſſũt matrimonium ↄtrahere·

S I quis· ſororibꝫ· quaꝝ vna erat vxõ ſua· ⁊ ſic nõ eſt ↄtra ĩ· ꝓx· cauſa· q· ij· ſi q̃s cum duabus

b ❡ Cum duobꝫ· quoꝝ vnus erat maritus· et ſic nõ ẽ ↄt ĩ· ꝓx· cauſa· q· ij· ſi quis cum·

e ❡ Conſobrinã· id ẽ filiam matertere· vel dic aut pro id eſt filiam auunculi· s· q· i· de benedicto·

f ❡ Preuignaȝ· ꝓpriaȝ· ſed de hac ꝑmiſerat· vel intellige ꝑuignam auũculi de alio ꝓgenitã ſcȝ de ſecũdis nupcijs· vt· xxxv· q· vi· fraternitatis·

g ❡ Eos· ſcȝ adulteros· vt· ĩ· e· ȿ· q̃uis· vel viros vel vxores·

Q Vi dormierit· s· xxvij· q· ij· q̃ dormierit·

i ❡ Neutrã· quia ipſe debitũ nõ exiget ab ea· et ita nõ habet eam habetur tamẽ ab ea qꝛ ipſa petente tenetur ei reddẽ debitum· et ita non habet ſꝫ habetur· nec diſtinguo an fuerit occultus inceſtus an manifeſtus· vt extra de eo qui ↄgno· conſãg· vx· ſue diſcretionem· de hoc notaui· xxvij· q· ij· q̃ dormierit·

k ❡ In ↄiugio· xxxiij· q· ij· ſi quis cũ duabꝫ· contra· ſed ibi ſoluitur

l ❡ Copulentur· etiã alijs qꝛ aliter non eſſet queſtio·

H ij vero· in adulterio· ſcilicet iceſtuoſo· naȝ ꝙ alij adulteri cõtrahere pñt· habes· xxx· q· i· c· ij·

n ❡ Dephendũt· et nolunt eas ð cetero habere in coniugio·

o ❡ Viuunt· per hoc determinantur omnia huius capituli· poſt mortẽ enĩ adulterãtis licet alij ↄtrhẽ an nõ·

p ❡ Adultera· s· ꝓx· q· i· ſi quis· ↄtra· s· e· q· apoſtolus· contra· ex capitulo illo colligitur ꝙ mortuo viro fornicatore adultera poſſit alij nubere· ſed qualiter hoc ſoluetur ſupra determinatum eſt· xxxi· q· i· ſi quis·

q ❡ Penitentie· interioris q̃ ðꝛ ↄtinua memoria· de pe· di· iij· iudas·

C Oncubuiſti· habeas· haberis tñ ab ea· vt no· s· e· qui dormierit·

s ❡ Conſcia· tanquã lena· qꝛ ꝓcuret vt adulteret̃· s· e· q· i· c· i·

t ❡ Si ↄtinere· vel ſi manifeſtũ eſt viri adulteriũ et eum nõ corrigit· et eſt ar· ad queſtionem de medico qui ↄgnouit vxorẽ patiẽtis ex diſſimulatione viri vel perſuaſione·

u ❡ Nubat· poſt morteȝ mariti vel eo viuente ſi erat tñ ſponſa de futuro· extra de iure iur· queadmodũ·

S I quis· ſed vir· poſt mõtem vxoris· s· e· hij qui·

y ❡ Similiter· ſed cõtra ĩ· ꝓx· q· i· ſi quis cũ duabus· ſed hic rigor ibi miſericordia· vel hic vna erit vxor ibi non·

z ❡ Quamuis· maguncienſem· s· c· ſi quis viduam·

a ❡ Illud vero· quãdoq; bonꝰ dormitat homerus· vagatur gratianus pro ſolutione illius capituli· s· e· quod propoſuiſti· et cũ non inueniat ſommiãdo attribuit· ſ· gregorio minori· qꝺ egregius doctor ſcilicet gregoriꝰ maior ſcribit auguſtino· xxxv· q· iij· quedam lex· ſed ĩ caſus reprobatus eſt ſupra·

b ❡ Inane· non ẽ inane ſed tolerabilius· vt quis infirmitate carnis ad vnam quã ad plures diuertat· qꝺ ibi ꝑmittitur· ar· ĩ· ꝓx· cauſa· q· ij· ſi quod· verius ẽ·

c ❡ Si vxorem· s· e· q· v· ſi vxoreȝ·

H ij qui· non poſſunt ar· ꝙ ſi res peruenit ad eum ſtatim ⁊c· ar· ff· ð itine· actuq; priua· l· i· quod enim recte actum eſt corrumpi non poteſt ⁊c·

e ❡ Aut mẽbris· hic item repetitur·

f ❡ Exſecti· ð iſtis caſtratis quidam ſunt caſtrati quidam caſte nati· i· frigidi nati· ⁊ iſti non poſſunt contrahere ĩ· ꝓx· q· i· ſi vero· Alij caſtrati ſcilicet ſpadones bene poſſunt contrahere· ar· xxvij· q· i· nupciarum ĩ· ꝓx· q· v· quod deo· ff· de iur· doti· ſi ſerua· ȿ· ſi ſpadoni· Alij dicunt melius ꝙ nec iſti poſſunt contrahere cum cognoſcere vxorẽ non poſſũt· et exiguntur

in matrimonio tria bona re vel ſpe·xxvij·q·ij·omne·vel dicas ꝙ ſi ha
bet virgam erectam ſiue reſoluat ſperma ſiue non ꝙ ſit ibi matrimo
nium·nam talis ſatiſfacit mulieri ſicut mulier ſatiſfacit viro ſiue reſol
uat ſiue non·nec requiritur ꝙ ſemper in matrimonio ſit filiorum ſpes
quia ſufficit ꝙ non euitent prolem·vt·s·e·q·ij·ſolent·
Neqꝫ furioſus neqꝫ furioſa· quia non poſſūt ꝯſentire·ar·xv·q·i·
aliquos·poſſūt ta
men ſi habeant di
lucida interualla·
vt extra de ſpon·
dilectus·ar·vij·q·
·i·quamuis·alias
non valet·xxvij·
·q·ij·ſufficiat·xx
vij·q·ij·conſal
dus·
Tantū·ſocia/
le·id eſt matrimo
nium quod duos
ſociat·et eſt ar·ꝙ
cauſa ceſſante nō
ceſſat conſtitutō·
vt·s·e·q·i·dixit·
·s·lxi·di·§·hijs
omnib9·et·c·neo
phitus·contra·ſo
lutō·hoc et illud
nō tangunt ſe·nā
ibi cauſa appella
tur pro qua exclu
denda aliquid con
ſtituitur·ut ibi·ff
de poſtula·l·i·§·
ſexum·hꝭ vero ap/
pellatur pro qua
habēda matrimo/
nium ꝯtrahitur
Poſſet·d fco
Aliam·s·di·
·lvi·pſimabel·
Alterius·ſcili
cet vxoris·
Apud anti/
quos·s·e·q·iiij·di
xit·
Temere·id
ē melius ē pie du
bitare ꝙ temere
diffinire·et dic te
mere non dixerim
id eſt nullo modo
dicam·quia teme
rarium eſſet dice
re et ſic ſentire
Vſqꝫ adeo·ſa
cramentum·
id eſt caracterem·
habet autē
hoc·s·i·q·i·quod
quidam·s·xxij·q·
·i·ſcimus·
Queſtio·viij·
Cum itaqꝫ
hec fuit o
ctaua que
ſtio·an liceat du/
cere vxorem infi
delem ſub ea con
ditōne vt conuer/
tatur·et certum
eſt ꝙ pure non
poteſt contrahere
cum ea·vt·xxviij
·q·i·caue·et·c·nō
oportet·ſed omit
tit magiſter que
ſtionem illā quā
poſuit ſuperius
in themate·quia

ſimiliter qui cū filiaſtra ſua vel cum
ſorore vxoris ſue dormierit obſeruā
dum eſt· Quamuis illud quod in
fine maguncienſis ꝯcilij ponitur a nō
nullis non de legittime ꝯiūctis ſed de
fornicarijs dictū intelligatur·vide
licet vt fornicarij diſcedant ab inui
cem et ſine ſpe ꝯiugij pmaneāt· Illd
vero greg·ad bonifacium anglicis
p tpe pmiſſum ē quibus ille beatus
greg·in quinta et i quarta gnatōe
ꝯiugia ꝯtrahi pmiſit·alias aūt ma
ne eſſet·cū aug·dicat in ſmone dñi
in mōte·ſi vxorem quis habeat ſteri
lem·rc· Itē nicolaus ad karolū
maguncienſem epm· Ob infirmita
tem vel dāna cōporis coniugia ſolui
non licet
Hij qui mrīmonium
ſani ꝯtraxerunt et vni ex duo
bus amentia aut furor aut aliq̄ īfir
mitas acceſſerit ob hanc infirmita
tē et cauſā ꝯiugia talium ſolui non
pñt· Similiter ſciendum ē de hijs q̄
ab aduerſarijs excecāt aut mēbris
trūcant aut a barbaris exſecti fue
rint· Itē fabian9 papa· Furioſ9
et furioſa matrimoniū ꝯtrahere nō
poſſunt·
Neqꝫ furioſus neqꝫ
furioſa matrimoniū ꝯtrahere
pñt·ſed ſi ꝯtractū fuerit ñ ſepentur
Vt ergo ex pmiſſis colligit non
licet huic dimiſſa vxore ſua aliā du
cere·manet ergo inter eos quoddā
vinculum ꝯiugale quod nec ipſa ſe
paratōne diſſoluitur· Vnde aug·
ait in libro de bono ꝯiugali· Steri
lē vxorem dimittē ⁊ cauſa fecūdita
tis aliā ducere nō licet
Tantū
valet vinculū ſociale vt cum
cauſa pcreandi colligit vt nec ipſa
cauſa pcreādi ſoluat·poſſet enim hō
ſterilē dimittere vxorē ⁊ aliā ducē
de qua filios haberet ⁊ tñ non licet·
Item· Manet aūt vinculum nupcia
rū et ſi ples cuius cauſa initū ē ma
nifeſta ſterilitate non ſubſequatur
ita vt iā ſciētibus ꝯiugib9 nō ſe fili
os habituros·ſepare ſe tñ vel ipſa
cauſa filiorꝫ atqꝫ alijs copulare nō
liceat·qd ſi fecerint cū ꝫis quibus ſe
copulauerint adulteriū ꝯmittūt·ip
ſo aūt manēte ꝯiugio plane vxoris
voluntate adhibē aliā vnde ꝯmunes
filij naſcantur vnius ꝯmixtōne ac ſe
mine alterius autē iure ac poteſtate
apud antiquos pr̄es fas erat·vtrū
etiā nunc fas ſit temere nō dixerim
Idem de eodem·
Vſqꝫ adeo inter viuentes ma
neant ſemel inita iura nupciarꝫ· vt
potius inter ſe ſint ꝯiuges etiā ſepa
rati ꝙ cū hijs quib9 adheſerūt· Et
paulo poſt manet inter viuētes qd
dā vinculum ꝯiugale qd nec ſepatō
nec cum altero viro copulatō poſſit
auferre· ſicut apoſtata anima velut
de ꝯiugio xp̄i recedēs etiā fide perdi
ta ſacramentum fidei nō amittit qd
in lauacro regenerationis accepit·
redderetur enim pculdubio redeun
ti ſi amiſiſſet abſcedēs· habet autem
hoc qui receſſit ad cumulū ſupplicij
nō ad meritum pmij· Q VIII
Cum itaqꝫ probatum ſit qd
hic vxorem ſuam dimitte
re et aliam ducere non po
teſt· Queritur ſi liceat ei hac condi
tione peccare vt infidelem ad fidem
adducat·quod non poſſe fieri augu
ſtinus affirmat in libro de adulteri
nis coniugijs ita dicens·
Nō debet aliquis a ꝯtinētie voto re
cedere etiā ſi infidelis xp̄ianā ſe fieri
polli:eat·
Non ſolū mechan
dum nō eſt qd quidā faciunt·
ſed omnis qui dimittit vxorem ſuā
et ducit alterā·⁊ ſi ppterea eā duxe
rit vt xp̄ianā faciat·ſed et quiſquis
nō alligatus vxori ꝯtinētiā deo vo
uit nullo modo debet iſta ꝯpēſatione
peccare· vt ideo credat vxorem ſibi
eſſe ducendam quia pmiſit q̄ nupci
as ei9 appetit futurā ſe eſſe xp̄ianā·
qd enī cuiqꝫ anteqꝫ vouiſſet licebat
cū ſe id nunqꝫ facturum vouerit nō
licebit·ſi tñ id vouerit qd vouendū
ſit·ſicuti eſt ppetua ꝟginitas vel p9
expta ꝯnubia ſolutis a vinculo con
iugali vidualis caſtitas ſeu ex con
ſenſu vouentib9 et carnalia debita ſi
bi inuicem relaxantib9 fidelibus ca
ſtiſqꝫ coniugib9 ꝙ alterꝫ ſine altera
vel alteram ſine altero vouere fas
non eſt iugis continētia· Hec ergo
et ſi qua alia ſunt que rectiſſime vo
uentur cum homines vouerint nulla
conditione rumpenda ſunt que ſine
vlla conditione vouerunt·

determinata erat·s·xxviij·q·i·non oportet· et ponit aliam que ſimili
ter determinata eſt·xxiij·di·quod ait·
Non ſolum·quidam·cognoſcendo aliam non dimiſſa ſua·
Altera·mechatur· illicitis ꝯpenſatō ñ debet admitti·vt
Compēſatōne·ar·ꝙ in· ·xxxiij·q·v·ſi dicat·i·q·i·non eſt putan
da·xxij·q·ij·primum·et·c·ne quis faciat·s·di·lv·ſi euāgelica·xxiij·di·
quod ait·
Quia pmiſit
hic collige ꝙ licꝫ
interdum ſub con
ditōne cōtrahere·
vt·s·xxviij·q·i·
non oportet·
Conditōne·
ex quo videt ꝙ nū
quam ſubintelli/
gantur conditio
nes in iuramento
quod falſum eſt·
vt notaui·s·xx
vij·q·ij·§·i·quia
et generales intel
liguntur·⁊ ſi non
ſpeciales·genera/
les· vt ſi deus vo/
luerit·ſi vixero·ſi
potero·Sed ſpeci
ales non intelligū
tur niſi exp̄mātᵉ·
vt ſi hꝭ feceris·vt
·C·d ꝯdi·ob tur
ca·ſi repetēdi·ff·
de·v·obli·q̄cq̄d·
niſi vbi lex preſu
mit tacite aliq̄d
agi inter contra/
hentes tunc enim
illud pro expreſſo
habetur· vt·ff·ſi
certum peta·cum
quid·et·ff·d ver·
obli·triticū·qñqꝫ
lex ipſa ſpeciales
conditōnes ſubin/
telligit·vt in ſti/
pulatōne dotis ſb
intelligitur hꝭ·ſi
nupcie fuerint ſe/
cute·vt·ff·de iu
re dotium·ſtipula
tionem·et hoc ſi
nō immoderatum
quid precipitur·
vt·ff·d oper·lib·
ſi libertus·extra d
iuriur·quintaual
lis·
Iohannes·

Conditione·
nota ar·a contra
rio ſenſu ſubaudi
ri et alie conditio
nes·vt dixi·xxvij
·q·ij·§·i·